

Današnji novoletni številki je priložena posebna priloga, ki smo jo pripravili novinarji vseh sedmih slovenskih pokrajinskih časnikov. S svojo vsebino vam bo predstavila vse pomembnejše letošnje pridobitve v Sloveniji in vas seznanila z mnogimi zanimivostmi iz naših krajev.

Sklepna slovesnost ob letošnjem praznovanju dneva oboroženih sil SFRJ

Ob 22. decembru dnevu oboroženih sil SFRJ je bila osrednja in sklepna slovesnost v petek, na sam prazničen dan. V vojašnici Dušana Kvedra v Ptujju je dopoldne komandant garnizije Miroslav Stankovič najprej sprejel delegacijo pionirjev, ki so prišli voščiti braniteljem naših meja. Za tem so v vojašnico prispele še delegacije predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in SO Ormoža in Ptujja ter drugi gostje.

Sledil je svečani zbor vojakov in starešin ter pripadnikov enot teritorialne obrambe. Pomen praznovanja dneva oboroženih sil SFRJ je v

slavnostnem govoru orisal Miroslav Stankovič, ki je povdaril nenehno povezanost naše armade z ljudstvom. Vojakom in starešinam sta za tem v imenu družbenopolitičnih organizacij in SO Ormoža in Ptujja čestitala Milan Knežević, sekretar komiteja OK ZKS Ptuj ter Tone Luskovič, sekretar komiteja OK ZKS Ormož. Milan Strakl, direktor TOZD Kmetijstvo pri KK Ptuj pa se je zahvalil vojakom za solidarnostno pomoč pri obiranju sadja.

Najzaslužnejši vojniki in starešine so zatem prejeli vojaška odličja, pohvale in napredovanja.

- OM

Udeleženci slavnostnega zbora ob 22. decembru dnevu JLA.

Foto: M. Ozmec

Miroslav Stankovič, komandant garnizije Dušana Kvedra govori na svečanem zboru

POLEG PESMI KLOPOTCEV ŠE PESEM STROJEV

V soboto so v manjrazvitem haloškem kraju v Dolanah, v krajevni skupnosti Cirkulane, odprli novo tovarno hidropnevmatike in strojev, ki je veljala blizu 60 milijonov dinarjev, v njej se bo do maja prihodnjega leta zaposlilo okoli 90 delavcev. Predvsem tistih, ki so na začasnem delu v tujini in doma iz okolice Dolan.

Slovesnosti so se ob otvoritvi nove tovarne poleg investitorja organizacije združenega dela Olga Meglič iz Ptujja in SOZD Elkom iz Maribora ter izvajalca del TOZD Gradnje iz Ptujja, udeležili številni gostje, občani in predstavniki družbenopolitičnega in javnega življenja občine Ptuj, predstavniki KS Cirkulane, ptujskega združenega dela, bank ter Stefan Nemec, predsednik komisije za pospeševanje skladnejšega razvoja manjrazvitih in obmejnih območij pri republiškem izvršnem svetu in Alojz Gojčič, sekretar medobčinskega sveta ZKS Maribor.

Uvodno besedo je imel Simon Pešec, direktor organizacije združenega dela „Olga Meglič“, ki je razčlenil pogoje za gradnjo tovarne v Dolanah, vodja tovarne v izgradnji, Vlado Fric pa je razložil potek celotne gradnje in vzroke za nekatere zamude. Stefan Nemec je v slavnostnem govoru med drugim dejal, da morajo banke in močne delovne organizacije na tem manjrazvitem območju še močneje

PRAZNIK V DOLANAH

sodelovati, pomagati in združevati sredstva za gradnjo novih proizvodnih objektov. To zato, ker je materialna osnova tu zelo šibka.

Predsednik delavskega sveta Olge Meglič, Milan Križe, je ključ za novo proizvodnjo izročil najstarejši delavki, Ljubici Junger

foto JOS

SR Slovenija bo v prihodnjem letu, je rekel Stefan Nemec, tudi z davčnimi olajšavami omogočala gradnjo novih tovarn na manjrazvitih in obmejnih območjih.

Martin Zuran, predsednik sveta skupščine KS Cirkulane, je dejal, da bo 23. december 1978 v kroniki krajevne skupnosti zapisan z velikimi črkami, kajti to je dan, do se je tovarniški dimnik tesno povezal s krajem in ljudmi ter bo v prihodnje simbol napredka KS.

Obljubil je, da bodo krajanje, ki se bodo zaposlili ob novih strojih, pridni, dobri in vestni delavci. Dr. Cveto Doplihar, predsednik skupščine občine Ptuj je ob tej priložnosti čestital investitorju in izvajalcu za dosežen uspeh in rekel, da se bo v tem kraju v prihodnje poleg tradicionalne pesmi haloških klopotcev pridružila še pesem strojev. Dejal je tudi, da nova tovarna ne pomeni širitev proizvodnje samo za „Olga Meglič“, temveč za celotno ptujsko združeno delo.

Kasneje so na simboličen način odprli novo tovarno. Ko je Anton Simonič vključil dvizno mizo, je predsednik delavskega sveta, Milan Križe predal ključ nove proizvodnje najstarejši delavki Ljubici Junger, ta pa najmlajšemu delavcu Francu Pihlerju in s tem je tovarna bila predana namenu.

Ob tej priložnosti je osnovna organizacija ZSMS iz Olge Meglič izročila občinski konferenci ZSMS Ptuj posebno priznanje za medsebojno dobro sodelovanje. Alojz Čuš in Milan Križe pa sta Katarini Gajzer, Rudiju Selinšku, Ljudmili Pečnik, Mariji Salamun, Tereziji Kramberger in Ivanu Kunstku izročila priznanja za 20 letno delo v proizvodnem podjetju Olga Meglič. V kulturnem programu so sodelovali člani folklorne skupine DPD Svoboda iz Ptujja ter mešani pevski zbor iz Cirkulan. Kasneje so si številni udeleženci slovesnosti ogledali še himno izgradnje tovarne v Dolanah.

V leto 1979 stopamo dobro pripravljeno

Prehod iz starega v novo leto je čas, ko pregledujemo rezultate našega dela in sprejemamo usmeritve ter konkretne programe za naslednje obdobje.

V preteklem letu smo na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti prebrdili vrsto težav. Nekatere bodo predmet obravnave in skupnega reševanja tudi v prihodnjem letu. Dosegli pa smo tudi veliko dobrih rezultatov na področju organiziranja združenega dela, pri realizaciji novih nalog, na področju gospodarjenja ter samoupravnega sporazumevanja in odločanja.

Pri organiziranju združenega dela je najvažnejši dosežek nadaljnje uveljavljanje zakona o združenem delu, pri organiziranju temeljnih organizacij. V tem letu je bila samoupravno sprejeta združenje trgovskih organizacij Panonije in Izbire, ter dolgo načrtovana združenje Splošne bolnišnice in Združenega zdravstvenega doma. Obe združitvi pomenita za našega delavca in občana boljše in bolj racionalno delo. Trgovina pa je postala z združitvijo tudi nosilec trgovske dejavnosti na veliko in malo na širšem področju.

Nekatere pomembnejše investicije dokončane v letu 1978 so: proizvodno skladišna hala v Agisu in Agrottransportu, predelava grozdja v Kmetijskem kombinatu, HE Formin, Tovarna Olge Meglič v Dolanah, poslovna zgradba SDK in Projektivnega biroja, vrtec Hajdina — Turnišče, most pri Borlu, več cestnih odsekov širom občine, ter nadaljnja izgradnja primarnega vodovodnega omrežja in stanovanj. Vse to so za nadaljnji razvoj zelo pomembne naložbe. Bilo pa je tudi več rekonstrukcij in modernizacij. Nekatera dela pa so še v teku.

Gospodarstvo v preteklem letu ni v celoti doseglo predvidenih rezultatov gospodarjenja. Nad predvidevanji so določena sredstva za osebne dohodke, niso pa dosežena sredstva za razširjeno reprodukcijo. Zato je več vzrokov, katere pa naj samoupravni organi podrobno analizirajo ob sprejemanju zaključnih računov.

Pri delu delegacij in samoupravnih skupnosti temeljnih organizacij in krajevne skupnosti opazimo velik napredek, pri obravnavanju gradiva, pravočasnega spremljanja, dogovarjanja in na temelju

tega tudi odločanja. Opažajo pa se tudi določene pomanjkljivosti, katere moramo odpraviti. Ni še dovolj razvito sodelovanje posameznih strokovnih služb v samoupravnih sredinah pri obravnavanju gradiva in dajanju predlogov. Za dobro delo delegacij, družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti pa je nujno sodelovanje družbenopolitičnih organizacij v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Na ta način dobimo vsklajene predloge, ki upoštevajo tudi širše družbene interese, ki pa so v vsakem pogledu tudi naši interesi. Skupščina je mesto za dogovarjanje. Zato naj prihajajo delegati z dovolj širokimi pooblastili, da je možno dogovarjanje in usklajevanje interesov.

V resoluciji, ki pomeni izvajanje srednjeročnega programa za leto 1979 in bo predložena v sprejem občinski skupščini 28. decembra so naloge posameznih nosilcev razvoja konkretno opredeljene. Vsi se moramo zavedati, da so postavljeni cilji za vse nas obveza in jih moramo izvršiti. V kolikor še niso morajo najti določbe resolucije, konkretizacijo v lastnih programih in planih organizacij združenega dela. Program družbenih dejavnosti za leto 1979 pa so delavci in občani že razpravljali in sprejeli.

V letu 1979 stopamo dobro pripravljeno. Velik del planiranja in usmerjanja smo že sprejeli. Takoj v začetku leta se bomo lahko posvetili izvedbi. Tako upravičeno pričakujemo v letu 1979 nadaljnji napredek gospodarstva v pogledu večanja obsega proizvodnje, modernizacije tehnološkega postopka, razvoj družbenih dejavnosti, planirano stanovanjsko gradnjo, vlaganje v infrastrukturne objekte in komunalno dejavnost. Nadaljnje odpiranje novih delovnih mest in zaposlovanje po predvideni stopnji. Vse v cilju nadaljnje širitve proizvodnje, izgradnje družbenega in osebnega standarda ter s tem zadovoljstva delovnega človeka in občana.

Vsem delovnim ljudem in občanom v imenu družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine Ptuj obilo delovnih uspehov, zdravja in zadovoljstva v novem 1979 letu!

Dr. Cveto Doplihar

**SKUPŠČINA OBČINE PTUJ
IZVRŠNI SVET SKUPŠČINE OBČINE PTUJ
OBČINSKA KONFERENCA ZKS PTUJ
OBČINSKA KONFERENCA SZDL PTUJ
OBČINSKI SVET ZSS PTUJ
OBČINSKI ODBOR ZSB NOV PTUJ
OBČINSKA KONFERENCA ZSMS PTUJ
OBČINSKI ODBOR ZRVS PTUJ
SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI
OBČINE PTUJ**

Ob koncu starega in ob vstopu v novo leto želijo delovnim ljudem in občanom nadaljnjih delovnih uspehov na vseh področjih dela, pri uveljavljanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja in pri doseganju zastavljenih ciljev v osebni in družbeni življenju.

VSEM SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1979!

ZAVOD ZA ČASOPISNO IN RADIJSKO DEJAVNOST

**RADIO TEDNIK
PTUJ**

BRALCEM IN POSLUŠALCEM,
ZLASTI PA NAŠIM SODELAVCEM
ŽELIMO
SREČNO, ZDRAVO,
DELOVNIH IN OSEBNIH USPEHOV POLNO
NOVO LETO 1979!

Bralce obveščamo, da bo prva številka
TEDNIKA v letu 1979 izšla 11. januarja
in to na 16 straneh.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

RAZPRAVA O GOSPODARSKIH REZULTATIH

Več konkretnega dela in odgovornosti

V zadnjem času ne mine seja, da bi ne obravnavali rezultatov gospodarjenja OZD ptujske občine v letošnjem letu, ki so kot je znano najslabši v obdobju zadnjih treh let. Kazalo pa bi le, da bi z razpravami v kratkem zaključili in pričeli s konkretnim delom. Ugotovitve so na dlani, potrebna je le konkretna akcija s podrobno razdelitvijo obvez in določitvijo rokov. Ugotovili smo kakovostne in količinske zaostanke na področju določenih dejavnosti. Jasno pa je, da moramo v še preostalem obdobju uresničevanja srednjeročnega razvojnega plana občine Ptuj zagotoviti dinamično in stabilno gospodarsko rast. Pri tem se morajo angažirati vsi nosilci planiranja in sprejete plane tudi dosledno uresničevati.

V naslednjih dveh letih sicer vsega izpada ne bo mogoče nadomestiti, vendar je potrebno strniti vse napore, da se približamo dogovorjenim ciljem. Ugotoviti je tudi, kako so odgovorni med letom opozarjali na to, da se planske naloge ne izvajajo, da prihaja do razhajanja na področju delitvenih razmerij in podobno. Že večkrat smo doslej govorili o tem, da delavci niso pravočasno in tudi ne podrobno seznanjeni z doseganjem planskih nalog. Zavedati se je potrebno, da do teh odmakov ni prišlo v zadnjih mesecih, temveč smo jih ugotavljali že ob periodičnih obračunih. Drugo je vprašanje glede kršenja samoupravnih sporazumov, resolucije in kar je zelo pomembno nedoseganja sredstev za razširitev materialne osnove združenega dela. Podatek, da je kar 33 temeljnih organizacij v te namene dodelilo manj od rasti dohodka, tudi ni najbolj razveseljiv.

O tem so na zadnji seji razpravljali tudi člani občinskega sveta ZS Ptuj in zadovoljili vse osnovne organizacije sindikata, da se tvorno vključijo v obravnavo zaključnih obračunov in po potrebi o gospodarskih rezultatih, zlasti tistih, ki so zaskrbljujoči, razpravljajo na problemskih konferencah.

Poleg tega pa še o nalogah sindikata na področju ljudske obrambe in družbene samozasčite. Ugotovili so, da je to področje dela še premalo zastopano v okviru sindikalnega delovanja.

Se najbolj živa je bila razprava o „komunalnem sporazumu“, ki ga je od 167 predvidenih podpisnikov podpisalo le 47. Sicer pa ta problematika ni od včeraj in lahko tudi trdimo, da je za nastalo stanje iskati krivca na obeh straneh.

Gore materiala, ki so bile popisane s problematiko financiranja komunalne dejavnosti, niso naletele na ustrezen odziv v združenem delu. Tako tudi komunalna skupnost ni dobila nobenega predloga za morebitno zmanjšanje obsega del. Vsi so videli le prispevno stopnjo: 1,36 odstotka od bruto OD na zaposlenega in seveda skupni prispevek, niso pa videli programa dela. Sicer pa je potrebno ponoviti, da je celotni program zgrajen na minimumu, ki še pogojuje zdravo in normalno življenje.

Vsem pa mora biti jasno, da se z razvojem večajo tudi potrebe na področju komunalnega standarda in da je v te namene potrebno odvajati tudi večja sredstva. Jasno pa je tudi, če gradimo določene komunalne objekte in naprave, da jih je potrebno tudi vzdrževati. Na drugi strani, če bomo zmanjšali predviden obseg del, pomeni to kampanjski pristop k reševanju tega vprašanja, ki pa tudi ne bo dal željenih rezultatov. Zato bo potrebno v naslednjih dneh v skupnosti ojačati napore, da bomo zagotovili potrebna finančna sredstva za financiranje že omenjene dejavnosti. Ob tem pa se bodo morali angažirati tako delavci komunalne skupnosti kot tudi združeno delo.

MG

UGOTOVITEV DELOVNEGA KOLEKTIVA IVANA GOMILŠKA

LE V SLOGI JE MOČ

Kovinsko delavnico Ivana Gomilška v Krčevini pri Ituju mirno primerjamo s podobnimi obrati v združenem delu oziroma v družbenem sektorju. Primerjamo jo lahko tako po tehnični opremljenosti in po organizaciji dela, medtem ko bi jo lahko po produktivnosti prav gotovo uvrstili med najuspešnejše v tej stroki.

V kovinostugarstvu in orodjarstvu Ivana Gomilška združuje delo 7 pomočnikov in 6 vajencev. Pomanjkanje dela tu ne poznajo, prej nasprotno — za kar se imajo zahvaliti dobri organizaciji dela in visoki kvaliteti proizvodov in zato zaupanju, ki ga uživajo pri naročnikih. Že precej časa in zelo uspešno imajo uvedeno nagrajevanje po delu. Za vsa dela in naloge imajo izdelane normative in dela-

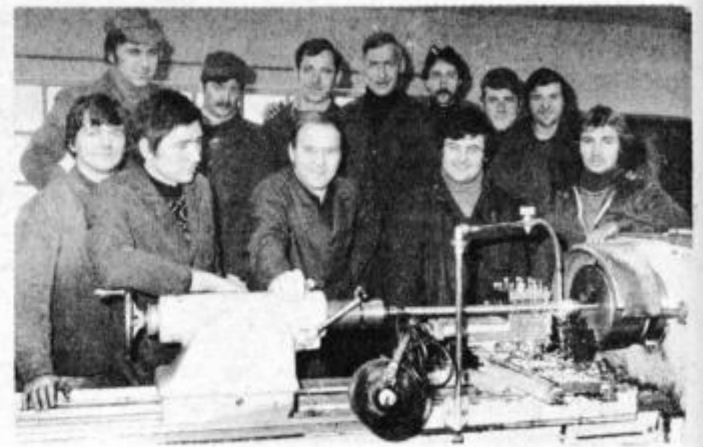
vec lahko dnevno ugotavlja svoj zaslužek. Ker so rezultati dela ugodni, so temu primerni tudi osebni dohodki, precej nad občinskimi in republiškim povprečjem, gibljejo pa se med 7.000 in 12.000 dinarji. V navadi je že, da si ob koncu leta razdelijo še sadove svojega dela, tiste pač, ki jim po poravnavi vseh obveznosti še ostanejo. Odločitve o tem sprejemajo delovni ljudje na zborih, ki jih skličejo vedno, ko se je potrebno odločiti za kaj pomembnega. Tako razpravljajo, kot smo že omenili o razdelitvi dohodka, o investicijah, skratka o vsem, o čemer morajo delovni ljudje tudi odločiti.

Pred kratkim so se odločili za nabavo novega pri nas še zelo redkega stroja za ozobljenje stožastih in čelnih zobnikov in s tem prešli na novi proizvodni program — izdelovanje reduktorjev. K tej odločitvi jih je vzpodbudilo veliko povpraševanje po tej vrsti proizvodov. Stroj je tako izrednega pomena zanje, predvsem pa za številne naročnike iz vse Jugoslavije. V planu za leto 1979 so predvideli izdelavo tisoč zobnih in petso polžastih reduktorjev. Z nakupom omenjenega stroja so zaokrožili svoj proizvodni proces in so z obstoječim strojnimi parkom sposobni obvladati proizvodni proces od struženja, rezkanja, brušenja, izdelave zobnikov in montaže finalnega proizvoda. Samozavestno so nam povedali, da trenutno ni kovinskega še tako

zahtevnega izdelka, ki ga ne bi bili sposobni izdelati.

Poleg že omenjenega proizvoda, izdelujejo tudi kompletne sklopke za vlečnice, sklopke za dvigala,

napisali še mnogo več. Kljub tem skopim podatkom pa lahko vsakdo ugotovi, da so vsi njihovi uspehi rezultat samoupravnega odločanja in zavestnega prizadeva-

Samo trenutek za skupinski posnetek in že so se vrnili na delo, vsak k svojemu stroju...

tako imenovane „lovilne naprave“, ki pridejo v poštev v primeru potresa ali drugih elementarnih nesreč, in tako dalje.

Spriču omenjene razširitve in dopolnitve proizvodnje, so že začeli razmišljati o gradnji novih, sodobnejših in prostornejših poslovnih prostorov. Akcija je že v teku in upajo, da jim bodo ti prostori služili že v prihodnjem letu.

O uspehih in načrtih delovnega kolektiva Ivana Gomilška bi lahko

nja v prid sebi in seveda tudi družbeni skupnosti. V enačenju z združenim delom so šli celo tako daleč, da so se odločili podeliti delovnemu tovarišu jubilejno nagrado za desetletno delo. Preostane nam samo še, da jim čestitamo!

Kolektiv Ivana Gomilška se pridružuje iskrenim željam za SREČNO, DELOVNIH USPEHOV IN OSEBNE SREČE POLNO NOVO LETO 1979!

Mladi likovniki ob dnevu oboroženih sil

Letošnje prireditve in proslave dneva oboroženih sil — 22. decembra so obogatili tudi mladi likovniki. Risali so na temo oboroženosti v svobodi in miru. Svoja razmišljanja in spoznanja o dnehu naše slavne preteklosti so zllili v svet barv in izredno prepričljivo risali njeno podobo. Mladi likovniki so se tokrat izredno potrudili tako, da je posebna komisija za izbiro najboljših del imela težko nalogo.

Za najboljšo je komisija izbrala izdelek učencev OŠ Kidričevo Mira Vraza in Romana Podgorška, drugi je bil Andrej Gašparič iz OŠ Ivan Spolenjak in tretji Danilo Muršec. Likovna dela, ki so jih mladi ptujske občine ustvarjali na temo oboroženosti v prostorih ptujske vojašnice.

MG

PRED NOVIM LETOM

KDAJ IN S KOM, KAKO IN S ČIM

O nevednostih, slabostih, izgubah, nesrečah, višanju cen, nestorilnosti in inflaciji nič kaj radi ne govorimo, kaj šele pišemo. Sploh pa ne v trenutku, ko se oziramo nazaj v minulo leto, čeprav je prav, da ob tej priložnosti ocenimo uspehe in neuspehe. Uspehov ni bilo malo: zgradili smo več novih proizvodnih objektov, družbenih prostorov, zgradili tovarno v Dolanah, modernizirali več kilometrov cest, napeljali vodo, zgradili več mostov, združili trgovino, izvolili nove delegate in vodilne, skratka nikoli doslej ni bila pred nami tako močna gospodarskoekonomski in družbenopolitična aktivnost kot prav v tem iztekajočem se letu 1978. Bil je čas kongresov, čas obračuna del in čas za nastavitve novih akcij. In kaj še zapisati ob rob staremu in onemoglemu letu? Tudi to, da smo republikli in ptujski občini začeli s planiranjem že zelo zgodaj in se tako znebili odvratnih zamud. Ponekod so že stekle prve priprave za načrtovanje razvoja v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Seveda si to moramo šteti v dobro in nikakor v slabo kot to včasih trdijo tisti, ki tiho ali pa glasno nasprotujejo našim svežim zamislim razvoja samoupravnega socializma.

Družbeno planiranje je dobilo veliko moč in široko razsežnost. Vanj se vključuje vedno večje število občanov in delovnih ljudi. Toda še vedno ne toliko, da bi lahko bili zadovoljni. Visoka moralna zavest in socialistična naravnost žanje uspehe, ki seveda v tem letu niso bili prvi, tudi ne zadnji. Ker je planiranje postalo vsakdanji pojav, se več ne dogaja, da ob koncu leta nastanejo veliki in celo pompozni preobrati, ki zvišujejo temperaturo celotni družbenopolitični skupnosti.

Gladko povsod ni šlo. Se se nam zatika, vemo kje, kdaj in kako. Vemo tudi kdo je tisti, ki zavira,

ali pa teži k zaviranju. Prešibki smo, da bi lahko negativnosti človeku povedali v obraz. Oj, kako lepo je govoriti za hrbtom! Se se igramo skrivalnice in slepih miši. Kdo ve zakaj? Zaradi maščevanja ali kaj? Ko bomo dosegli tisto najvišjo kategorijo odgovornosti, moralne in politične zavesti, bo tudi lažje govoriti v obraz in ne bo nas strah kaj in kako bo jutri. Takrat bo seveda lažje govoriti in pisati o problemih prostorskega planiranja, kadrovanja, gradnji stanovanj, o izgubah, o delu upravnih organov, o zdomarjih itd.

Zakon o združenem delu je kvaliteta našega sistema, dela, bivanja in svobode. Dolgo časa smo čakali na realizacijo izvajanja „samo“ nekaterih določil iz zakona. Ponekod smo uspeli, drugod ne. Tam še vedno capljajo na mestu in ne vedo kod in kam, kako in zakaj. Zanimivo je, da se v prvi skupini zbirajo eni ter isti, v drugi spet „stari znanci“; za občino Ptuj veljajo to predvsem večje delovne organizacije. Naj bo smelo rečeno: obračunajmo z njimi; čas: leto 1979.

Tudi sistema obveščanja smo se smelo lotili. Spoznali smo, da brez dobre volje in pravočasne informacije ni pozitivne akcije. V novem letu torej dobro informacijo in še več pozornosti temu področju dela in življenja.

Del delegatskih odnosov, planiranja, proizvodnje, uresničevanja in zakona o združenem delu, kadrovanja, obrambnih priprav, izobraževanja in drugega so prav gotovo brez izjeme vse družbenopolitične organizacije in skupnosti, delegatska skupščina, upravni organi občine in vsi voljeni ter imenovani funkcionarji in delegati. Brez te „vojske“ ne bi bilo „borbe“. „Borba“ nam pomeni delo, družbene odnose, odgovornost, storilnost in vse, kar je v neposredni povezanosti s samoupravnim socialističnim gibanjem. Torej

„borba“ je gibanje, je težja po napredku in je misel na brezrazredno družbo. „Vojska“ se mora za to bojevati.

Z novim letom bomo še korak bližje vsem težnjam napredka in za korak oddaljeni od slabosti, ki smo jih preživljali v preteklosti. Naj noveletna poslanica glasi nekako takole: Kdaj? Jutri, če že danes ne, moramo doseči in preseči tisto, kar smo si zastavili za cilj. S kom? Delavci, kmetje, mladi in pionirji so bili in bodo revolucionarni in ogledalo časa, še naprej bodo težili za boljšim jutri. Seveda pa se morajo ogniti vsem navadam grabežljivosti in malomeščanskega kompromisarstva. Kako? Z delom, s pametjo in voljo. S čim? Z našimi proizvodnimi sredstvi.

Ne obeta se nam „roznato“ leto. Veliko napak moramo popraviti, veliko lastnih, še več takšnih, ki so nam jih napravili drugi. Se več bo treba vloženega dela, še več moramo proizvajati in skrbno trošiti vsak dinar, vsako drobtinico. Večkrat bo treba temeljito pretehtati. Pričakujemo torej, da se nam ob koncu prihodnjega leta spet v časnikih ne pojavi naslov „IZGUBA V SODIH IZBILA DNO“. Prepričani moramo biti v to in predvsem delati, da do podobnih primerov ne bo prišlo. Z. Kodrič

**mesokombinat
perutnina • ptuj**

Temeljne organizacije združenega dela:

- Perutninske farme
- Mesna industrija
- Tovarna krmil
- PP Commerce
- Servis
- Obrat za kooperacijo
- Ptujška tiskarna
- Skupne službe

Priporočamo:

PIŠČANCE, JAJCA, ZAKLANO PERUTNINO, MESO, MESNE IZDELKE, KRMILA, DIVJAČINO, TISKARSKE USLUGE TOZD PTUJSKA TISKARNA

V novem letu 1979

želimo delovnim ljudem in občanom ter poslovnim partnerjem mnogo delovnih uspehov in osebne sreče!

Želimo vam prijetno praznovanje Novoletnih praznikov!

**TOZD »GOSAD«
Središče ob Dravi**

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN POTROŠNIKOM NAŠIH PROIZVODOV ŽELIMO SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1979 IN SE PRIPOROČAMO ZA NADALJNO SODELOVANJE!

PRIZNANJA ZA DOSEŽKE NA PODROČJU LJUDSKE OBRAMBE

V ptujski občini smo s številnimi prireditvami in manifestacijami obeležili praznik oboroženih sil — 22. december. Praznovanje je množično odjeknilo med delovnimi ljudmi in občani. V krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela, v šolah in tudi ustanovah so pripravili priložnostna praznovanja dneva oboroženih sil. Povsod je bila močno poudarjena moč in tesna povezanost armade z delavskim razredom in pomen neprertrganega posodabljanja njenih enot.

Delovni ljudje in občani ptujske in ormoške občine so letos prvič združili praznovanja ob prazniku oboroženih sil. Tako o organizirali vrsto skupnih prireditev. Tudi predsednika skupščin Ormoža in Ptujja sta pripravila priložnostni sprejem za predstavnike organizacij, organov in tudi posameznike, ki so v preteklem letu dosegli pri izpolnjevanju nalog podružbljanja splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite izredne rezultate. Na sprejemu, ki je bil 21. decembra je dr. Čveto Doplihar, predsednik SO Ptuj podelil priznanja republiškega

sekretariata za LO SR Slovenije in priznanja sveta za LO, varnost in družbeno samozasčito. Priznanja republiškega sekretariata za LO so sprejeli: občinski štab CZ občine

Marija Gnišek, Srečko Zelenik, Franc Lačen in Vinko Zigman. Priznanja sveta za LO, varnost in DS občine Ptuj pa občinski štab TO Ptuj, strelska družina

Panonija Ptuj, odbor za LO in DS OS Hajdina, odbor za LO in DS OS „Franc Osojnik“, gasilska društva: Tržec, Zagojčiči in Stoperce ter posamezniki: Ignac Purg, Dragica Novak, Ladislav Knuplež, Jože Ekart in Miroslav Kovač. Ob tej priložnosti je vsem dobitnikom iskreno čestital težažele, da bi tudi v prihodnje dosegali na področju podružbljanja ljudske obrambe in družbene samozasčite še večje uspehe.

Na sprejemu pa so podelili še pokala najboljšim udeležencem strelskega tekmovanja, ki ga je organiziral občinski štab TO občine Ptuj. Pokal za najboljše rezultate v streljanju z avtomatsko puško in pištolo so prejeli tekmovalci občinskega štaba TO Ptuj; v posamični konkurenci pa Franc Skrt, član ZB NOV Ptuj.

Po uradnem delu sprejema so se udeleženci sprejema zadržali v krajšem prijetnem razgovoru, v katerem je bilo največ govora o tem, kako še bolj okrepiti povezanost delovnih ljudi in občanov ptujske občine z vojniki in starešinami ptujske vojskince. MG

Med podelitvijo priznanj

foto: KOSI

Ptuj, radio klub Dušan Kveder — Tomaž, KS Markovci, odbor za LO in DS OS „Tone Znidarič,

Turnišče, štab civilne zaščite TGA, odbor za LO in DS TVI Majšperk, odbor za LO in DS DO

TEMELJNI POGOJ — IDEJNO USPOSABLJANJE KOMUNISTOV

Na zadnjem posvetu sekretarjev osnovnih organizacij ZKS občine Ptuj, ki je bil v sredo 20. decembra v delavskem domu Franca Krambergerja so namenili največ besed smotrom in kriterijem kadrovanja v organizirane in pedagoško vodene oblike usposabljanja komunistov.

Idejnopolitično usposabljanje in marksistično izobraževanje komunistov je sestavni del političnega delovanja ZK. Usposobljenost članstva ZK je temeljni pogoj pri uresničevanju avantgardne vloge Zveze komunistov.

Ze maja 1977 je takratni izvršni komitee predsedstva CK ZKS sprejel nov sistem usposabljanja ZK Slovenije, v katerem je predvidenih 7 trajnejših oblik organiziranega in pedagoško vodene usposabljanja komunistov: seminar kandidatov za sprejem v ZK, ki traja najmanj

30 pedagoških ur, seminar za novosprejete člane ZK, ki traja najmanj 40 pedagoških ur, politična šola ZK v občini, ki traja najmanj 120 pedagoških ur, dopisna šola marksizma, ki traja eno šolsko leto in je ob delu, seminar teorije in prakse marksizma, ki traja 3 mesece ali najmanj 40 pedagoških ur — slušatelji so v času študija iz dela. Srednja stopnja politične šole je najvišja oblika usposabljanja komunistov in traja eno šolsko leto, tudi v tem primeru so slušatelji dela prosti, omeniti pa velja še seminar o samoupravljanju v združenem delu, ki traja od 6 do 10 dni.

Seveda je za smotnost in učinkovitost usposabljanja komunistov odločilno, koga kadrujemo in v katero obliko usposabljanja jih usmerjamo, zato je pri tem potrebna visoka stopnja načrtnosti, trezne in odgovorne presoje

ter konkretna zadolžitev vsakega člana ZK.

Razpravljali so tudi o akciji zbiranja sredstev za gradnjo doma politične šole Josip Broz Tito v Kumrovcu, ki bo po predračunih veljala okoli 145 milijonov din. Dogovorili so se, da naj bi vsak komunist v ptujski občini prispeval po 100 din, osnovne organizacije so dolžne ta sredstva zbrati in jih nakazati na žiro račun OK ZKS Ptuj, št. 52400—678—80170 s pripisom: za izgradnjo politične šole ZKJ v Kumrovcu.

Ob koncu je Milan Knežević, sekretar komiteja OK ZKS Ptuj seznanil sekretarje s trenutnim stanjem v gospodarstvu in interesnih dejavnostih članstva ZK in nasploh krepitve vloge organizacije Zveze komunistov na našem območju.

M. Ozmeč

Spominski večer v Ptujju

V prostorih narodnega doma v Ptujju je bil v sredo spominski večer posvečen 15-letnici smrti zdravnika, revolucionarja, politika in velikega humanista dr. Jožeta Potrča in 50. obletnici ustanovitve prve ilegalne partijske celice v Zeleznških delavnicah, ki je nastala na Potrčevo pobudo.

Med številnimi gosti, predstavniki družbenopolitičnega življenja in drugimi udeleženci spominske svečanosti so bili tudi najozjimi sorodniki dr. Jožeta Potrča. Njegovi ženi Emi je je predsednica zgodovinskega društva Ptuj, Truda Burja izročila tudi šopek rdečih nageljnov.

Življenju in delu dr. Jožeta Potrča je uvodoma govoril njegov predvojni in poznejši sodelavec književnik Ivan Bratko, ki je pričel svojo revolucionarno pot na ptujski gimnaziji, po osvoboditvi

pa je bil pomočnik dr. Jožeta Potrča v ministrstvu za kulturo in znanost Slovenije. O Jožetu Potrču — človeku, mislecu in revolucionarju je tovariš Bratko govoril z velikim spoštovanjem in svojo zanimivo pripoved orisal s številnimi dogodki, ki se jih spominja kot njegov najbližji sodelavec in pri tem povdaril njegov topel in človeški odnos do slehernega, ki je prišel z njim v stik, do vsega naprednega in nenehno skrb za humane ocnose med ljudmi za kar je vložil tudi vso svojo življenjsko energijo.

Sekretar komiteja OK ZKS Ptuj, — Milan Knežević je v nadaljevanju slovesnosti izročil preživelim predvojnim komunistom v Zeleznških delavnicah v Ptujju: Francu Koscu, Juriju Svenšku in Janku Vogrincu spominsko darilo — knjigo o življenju in delu tovariša Tita,

Šopek rdečih nageljnov za ženo pokojnega dr. Jožeta Potrča, Emo Potrčevo. Foto: R

prav tako pa tudi osnovni organizaciji ZKS v Zeleznških delavnicah v Ptujju. Ob tem je povdaril pomen predvojnega delovanja ptujskih komunistov in njihove neprecenljive zasluge v najtežjih časih, ki jih je prestajal delavski razred tudi v Ptujju in njegovi okolici.

V nadaljevanju sporeda so se predstavile še dijakinje ekonomske šole v Ptujju, ki so brale zbrane misli dr. Jožeta Potrča iz njegovih spisov Temeljni marksistične etike, O znanstvenem pogledu na svet in etičnem prepovedu, Marksizem in morala, Zenska in socializem ter Trejni oktober — mednarodni dan otroka. To izredno uspelo spominsko slovesnost v Ptujju pa so zaključili člani orkestra glasbene šole Karol Pahor iz Ptujja

Književnik Ivan Bratko govori o življenju in delu dr. Jožeta Potrča. Foto: R

pod vodstvom profesorja Ivana Marcijuša.

Prireditev je potekala v organizaciji Zgodovinskega društva iz Ptujja in pod pokroviteljstvom OK ZKS Ptuj, scenarij zanjo pa je napisala Vida Rojic. mš

Izredno dobro obiskan spominski večer v Ptujju

Foto: R

Enota teritorialne obrambe občine Ptuj najboljša v Sloveniji

Tudi v teritorialni obrambi organizirajo vsako leto tekmovanje izbira najboljšo enoto in štab TO. Za pridobitev najboljši ocene in naslova najboljša enota je potrebno doseči izredne rezultate na področju vojaškega usposabljanja in učenja, moralno-politične vzgoje, borbene pripravljenosti, organiziranosti in tudi opremljenosti.

Enote teritorialne obrambe občine Ptuj dosegajo iz leta v leto večje uspehe, ki se kažejo v visoki stopnji borbene pripravljenosti, organiziranosti in opremljenosti. Velika skrb se posveča tudi

nenemnemu izpolnjevanju vojaškega kadra, ki vodi enote TO. Te ugotovitve je ob pregledu dela enot TO občinskega štaba Ptuj podala tudi glavna inspekcija LO iz Beograda.

Skupek vseh teh prizadevanj pa se kaže v priznanju enoti TO, ki jo vodi rezervni kapetan Dušan Parazajda in je bila razglašena za najboljšo enoto teritorialne obrambe v SR Sloveniji v letu 1978.

Priznanje je enota prejela ob prazniku oboroženih sil. MG

SINDIKATI V PRIHODNJEM LETU

Izdelava programa dela

Minulo obdobje v sindikalnem delu je bilo izredno razgibano. To je tudi leto kongresov, ko se je v obliki sklepov in stališč začrtala temeljna usmeritev bodočega sindikalnega dela.

V ptujskih sindikatih so na volilni skupščini občinske organizacije ZS sprejeli okvirni program dela za obdobje 1978—1982, ki ga bo v tem obdobju potrebno še dopolniti s sklepi in stališči kongresov.

Ta čas poteka v sindikatih aktivnost v zvezi s sprejemom programa dela za prihodnje leto. Tudi na minuli seji predsedstva občinskega sveta ZS so posamezni člani sprejeli zadolžitev za pripravo programa posameznih organov občinskega sveta.

Vendar je jasno, da bo ena izmed poglavitnih in trajnih nalog sindikata v prihodnje delovno mesto, prav tako tudi obravnava sindikalnih stališč.

V bodočem programu dela pomembno mesto zavzema tudi planiranje, ki predstavlja izhodišče za celovito gospodarjenje delavcev. Sindikat se mora zavzemati za takšno samoupravno družbeno planiranje, ki bo omogočalo izboljšanje gnotnega položaja samoupravljanja. Veliko nalog ostaja še na področju uveljavljanja zakona o združenem delu, saj je potrebno celovito oceniti vsebino samoupravnih splošnih aktov.

Največ pozornosti bodo posvetili rezultatom gospodarjenja, pri tem pa se bodo poskušali ogniti številnim prikazom podatkov, če le-ti niso dopolnjeni tudi z oceno o tem, kaj zavira, da v določeni temeljni ali drugi organizaciji hitreje poslovno in samoupravno ne napredujejo.

Zenska v združenem delu — oceni njenega položaja tako družbeno-ekonomskega kot tudi političnega je treba dati posebno vsebino. Sicer pa bo o tem razpravljala problemska konferenca, ki bo v mnogočem dorekla določena vprašanja „ženske“, ki so obenem tudi družbeno vprašanja. V pripravo te konference smo se dosedaj v ptujski občini še premalo vključevali.

Nič manjše niso naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite, delavske kontrole, usposabljanja članstva, osveščanja delavcev, informiranja in podobno.

Področje svobodne menjave dela, povezovanje temeljnih organizacij, uveljavljanje dohodkovnih odnosov pa bo v prihodnje prav tako ena od pomembnih nalog sindikata.

Predsedstvo občinskega sveta je sklenilo, da je programe dela posameznih organov sveta pripraviti do 20. decembra. Zatem bo sledilo usklajevanje in izdelava dokončnega programa občinskega sveta.

MG

ORMOŽ

Delavka v združenem delu

Prav je, da tudi žene spregovorijo o svojem delu, o svojih prizadevanjih in ocenijo svoj položaj v združenem in družbenopolitičnem delu. Takšno oceno so v tem mesecu na javni razpravi pripravile tudi ormoške delavke, ki so si izbrale temo: Učiteljica v združenem delu.

Izhodišče za javno razpravo je ormoškimi ženam bil sklep iz leta 1976, ko je bilo leto žensk. V Ormožu so se žene že takrat odločile, da prek javnih razprav ocenijo delo vseh žena. Tako so doslej že ocenjevale delo in položaj neposredne proizvajalke, kmečke žene, letos so se odločile za razpravo o položaju delavke v vzgoji in izobraževanju.

Delavke so na javni razpravi, ki jo je organiziral svet za spremljanje družbenoekonomskega in političnega položaja žensk pri OK SZDL, izpostavile probleme, slabosti in prednosti celodnevne šole. V občini Ormož je celodnevna osnovna šola samo na Kogu. Učiteljice te šole so poudarile, da jim celodnevni pouk onemogoča večje in močnejše družbenopolitično angažiranje. Delovni čas je razlog za to. Ker se morajo posvetiti poleg dela na šoli tudi družini, kuhinji in drugim opravilom ni veliko časa za družbenopolitično aktivnost v krajevni skupnosti ali drugod.

Ko je beseda bila o izvenšolski dejavnosti, so delavke ugotovile, da učencem takšna dejavnost pomeni rekreacijo, učiteljicam pa dodatno obveznost. Dotaknile so se tudi delovnih pogojev in deljenega delovnega časa. Posebej je bil izpostavljen problem OS Ormož, ki stoji tik ob glavni prometni cesti, kjer hrup in slab zrak škodujeta učencem in delavcem. V šoli živijo v neprestanem strahu, kajti obstaja nevarnost prometne nesreče. Delavke v tej osnovni šoli imajo deljen delovni čas (tako je tudi na ostalih osnovnih šolah v občini) in nekatere med njimi delajo celo v treh izmenah. Zato imajo te delavke zelo slabe pogoje življenja. Ne morejo študirati ob delu, niti politično ali kulturno delovati v krajevni skupnosti itd. Toda kljub tem težavam so danes učiteljice, ki so kos takšnemu življenju in delu.

Nekatere med njimi so tudi matere, študentke in družbenopolitične delavke. Seveda delo opravljajo v poznih nočnih urah. Prav bi bilo, če bi se učiteljice zavzemale za enozimski pouk, so menile delavke. Seveda to to mogoče šele takrat, ko bo na voljo dovolj šolskega prostora in kadrov.

Razpravljalke so se poleg teh problemov zavzele za boljše sodelovanje šol s krajevno skupnostjo in z združenim delom. Za takšno sodelovanje so se predvsem zavzemale delavke posebne osnovne šole in sicer zaradi zaposlovanja učencev.

O usmerjenem izobraževanju niso delavke vzgoje in izobraževanja rekly kaj konkretnega. Ugotovile so, da obstajajo želje in da v Ormožu pri tem ostajajo. Nekaj več besed so namenile preobrazbi in povezovanju vseh osnovnih šol v občini. Menile so, da se šole morajo povezati, boljše organizirati, s tem bodo tudi dosegli cilje preobrazbe osnovnih šol.

zk

Tudi učitelja moramo nagrajevati po njegovem delu

V soboto, 23. decembra je bila v dvorani mestnega kina v Ptujju vsakoletna, lahko bi že rekli tradicionalna slovesnost s katero v ptujski občini obeležimo DAN PROSVETNIH DELAVCEV. Letos je potekala pod pokroviteljstvom Občinskega sveta zveze sindikatov Slovenije Ptuj v imenu katerega je učiteljem spregovoril tudi njegov predsednik Janko Mlakar, ki je v svojih pozdravnih besedah povdaril pomembnost učiteljevega dela pri vzgoji in usposabljanju mladega človeka v naši socialistični skupnosti. Minula sindikalna kongresa pa v svoji razpravi in zaključkih dajeta novih vzpodbud za vrednotenje slehernega dela in njegove svobodne menjave — tudi učiteljevega. Tovariš Mlakar je ob zaključku svojih pozdravnih besed izrekel vsem prosvetnim delavcem iskrene čestitke ob prazniku ter jim tudi v prihodnjem letu zaželel veliko delovnih uspehov in osebne sreče.

V svojem obširnem govoru je za tem Geza Čahuk — predsednik republiškega odbora sindikatov delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije razčlenil

delo in naloge omenjenega sindikata in dejal, da se na tem področju pripravljata vrsta novih sistemskih zakonov, ki bodo konkretnije opredelili in ovrednotili to družbeno dejavnost, ji v svobodni menjavi dela dali dejansko tisto vrednost in pomen, ki ga ima. To pomeni, da bomo tudi v vzgoji in izobraževanju začeli z doslednim uresničevanjem zakona o združenem delu. Svoj govor je tovariš Čahuk v veliki meri posvetil tudi nagrajevanju učitelja na osnovi njegovega dela, kjer je še vedno najvažnejši element stopnja izobrazbe, vse premalo pa upoštevamo vloženo delo in uspehe, ki iz tega izhajajo.

Naj zapišemo še, da je občinski odbor sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti občine Ptuj, ki mu predseduje Marija Foltin zelo skrbno pripravil sobotno slovesnost in da ji je dal slovesno obeležje tudi moški komorni zbor iz Ptujja v katerem že vrsto let prepeva precejšnje število učiteljev. mš

Strugarstvo**CVETKO
FELIKS****priporoča svoje kakovostne obrtne
storitve!***Delovnim ljudem in občanom, poslovnim
prijateljem in sodelavcem želim***srečno
ново
leto 1979!****ZDRUŽENJE
ŠOFERJEV IN AVTOMEHANIČEV
Ptuj, Nova cesta 1****SREČNO
IN USPEHA POLNO NOVO LETO
ŽELIMO VSEM ČLANOM
IN VSEM BODOČIM VOZNIKOM
MOTORNIH VOZIL.****Avrelija Lampret****kiosk na avtobusni postaji Ptuj**

V novem letu 1979 želim občanom, posebno cenjenim strankam, mnogo delovnih uspehov in osebne sreče!

V kiosku na avtobusni postaji lahko vedno dobite:
— POMMES FRITES (ocvrt krompir)
— PEČENICE, KRANJSKE, HRENOVKE s kruhom**Se priporočam!****OBČINSKA STRELSKA ZVEZA PTUJ****Širitev strelskega športa**

V občinsko strelsko zvezo Ptuj je vključenih že blizu 1500 strelcev, organiziranih v 13 strelskih družinah ter sekcijah v okviru organizacij združenega dela in sol.

Strelstvo ima veliko in pomembno vlogo na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite. Poleg tega bi v primeru potrebe imele odločilno vlogo pri uspešnem vodenju odbora proti morebitnemu agresorju.

Leta delovanja strelcev so vnesla določeno kakovost, ki se zrcali v vrsti uspehov. Ob 30-letnici strelske zveze Jugoslavije so ptujski strelci za vrsto uspehov, doseženih v zadnjem času prejeli zlato medaljo. Visoko priznanje je nova vzpodbuda za še uspešnejše bodoče delo, za večjo aktivnost, za širjenje strelskega športa in tudi kakovosti.

Občinska strelska zveza Ptuj bo v prihodnjem letu praznovala 30. jubilej. Ob tej priložnosti bodo razvili tudi prapor zveze. Za obletnico bodo v okviru zveze pripravili vrsto tekmovanj, med njimi tudi eno izmed republiških tekmovanj, ki bo na novozgrajenem strelšču za zračno orožje pri športni dvorani „Mladika“. Otvoritev novega strelšču predstavlja za ptujске strelce novo možnost za razvoj in širitev strelstva v občini.

Sicer pa je ob tem potrebno poudariti, da ptujski strelci ne razpolagajo z najboljšimi možnostmi za urjenje. V občini je nekaj manjših strelšč, ki v popolnosti ne odgovarjajo predpisom. Nekoliko težje je stanje pri urjenju z malokalibrskim orožjem, kajti v Ptuj imamo le eno strelšče, kjer je mogoče streljati s tem orožjem. To strelšče je popolnoma neurejeno in zadošča le za manjša tekmovanja.

Delna rešitev v izboljšanje pogojev za urjenje je že gradnja novega strelšču za zračno orožje. V naslednjih letih pa bo potrebno s pomočjo vseh, ki so odgovorni za razvoj in podružbljanje splosne ljudske obrambe in družbene samozasčite, da te pogoje resujemo v širši družbeni skupnosti.

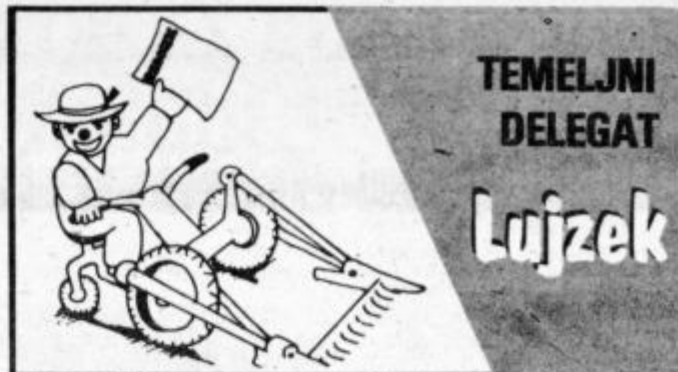
Strelski šport je lep šport, obenem pa drag. Drago je orožje, strelce, tarče. Občinska strelska zveza dobiva sredstva za svoje delovanje iz sredstev telesno-kulturne skupnosti, iz sklada za financiranje obrambnih potreb in iz članarine. Članarina je precej visoka. Za povečano aktivnost in dvig kakovosti strelskega športa pa bo v prihodnje potrebno zbrati več sredstev.

Prav tako si v zvezi prizadevajo, da bi strelstvo zaživel v sleherni organizaciji združenega dela, krajevni skupnosti in sol. Zavedajo se tudi, da uspeha ni mogoče pričakovati čez noč, da bo potrebno delo trdno in obvezujoče zastaviti. Zadovoljni z delom pa bodo šele takrat, ko bodo vedeli, da je prebivalstvo v obrambnem pogledu res pripravljeno in da so v usposabljanje vključeni prav vsi. MG

**Srečanje upokojenih
delavcev UJV****Trenutno oceno varnostno političnih razmer je podal zbranim
Slavko Kleindienst, načelnik UJV Maribor.**

Foto: M. Ozmeč

V sredo, 20. decembra je bilo v delavskem domu. Franc Kramberger v Ptuj tradicionalno srečanje upokojenih mlilčnikov in drugih delavcev organov za notranje zadeve občin Ormož in Ptuj. Razen njih pa so na srečanju bili prisotni tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij obeh občin. Dobrodoslico jim je zaželel najprej Boris Znidarič, komandir postaje mlilce v Ptuj, za tem pa sta o varnostno političnih razmerah v svetu in doma govorila Slavko Kleindienst, načelnik UJV Maribor ter Franc Zalašček, načelnik CSDV Maribor. Tovariško srečanje so zaključili v medsebojni izmenjavi mnenj. — OM

*Kak se po stori, lepi navodi spodobi, Van najprej fsen vejkin no malin, staršim no mlajšim, socialno razštelanim no dobro stoječim, po bregačah displociranim no v mesti živečim, fsen po duši dobrim, delovno pridnin pa tudi tistin, ki vas pod pazduhami boli — srečno, veselo zdravo no mirno novo leto 1979 vošin. Še posebno aktivno leto želin moji delegatski bazi no fsen delegaton z željo, da bi uspešno svoje funkcije opravljali no vse načrte predvidene za novo leto na zeleno vejo spelali. Še posebno vroče novoletne želje prinošan tistin delovnin kolektivom, ki so storo leto z žubro preživel no jin je dedek Mrzab slabo bilanco prinesa. Zelin, da bi fejest v roke plunoli, zgubo zmanjšali, se samoupravno no dohodkovno povezali no še kaj čistega prihodka ustvorili.**Kak je to ob kunci storega leta že navoda, sma tudi mija z mojo Mico novoletno inventuro naredla, ki površno pogledano nekaj tak zgloda:**V januaru smo pri hiši „sedmino“ meli: Domočega pujska smo zaklati no ga že na kolinah frotl pojeli. Prišli so fsi bližji no daljni sorodniki, ki so celi den jomrali kak je v mesti meso drogo no so si še drugi frotl pujska krese odnesli. Nama z Micoj so v glavem ostale samo še tace, rep, svinjski hrtolec no še enih por drugih štiklof štirinožnega pokojnika.**Gdo se je pomlod gor na zimo sprovla, nas je mrzab posmoda. Gorice no sodno drevje je skoro totalno vrab zveza no se nan je poleg pomanjka pine vode tudi v vinskih kleteh suša obetala. Kumer je pomlod pete stegnola, že nan je poletje drugi bič prineslo. Malo se je zmehtlo, tresnola no zabliskalo — te pa se je toča vsipala. Premoj — primekni, česar neje pozeba vničla, tisto še je potli toča potukla. Mene je tista točonosna nevihta na polji dobila. Če ne bi tak trde glave meja, kak jo mon, te bi mi čista zagyvisla „frštandkesle“ zmaličlo. Pa nesmo puške v karuzo vrgli. Delali smo no rintali no še te fseeno nekaj pridrali. Udarniško smo tudi pri graditvi naše lokalne ceste pomagali. Poleg rednega samoprispjevka, smo še dodatne pogodbe za dnar podpisali no z delon pomagali. Blatni klonec smo v „blatsfalt“ spremenli. Naša delegatska baza je še druge krajevne rane zacelila...**Prišla je lepa sunčna jesen, ki pa je v gorica no sadovnjokih boj žalostna bila. Naprešali smo glih teško, ke se nan nedo polovjokj v kleteh razsušili. Na trgovji naji je tudi nojina hčer Jula obiskala. Saj vete tista, ki že več let v tujini za markami rinta. Sklenla je, da pride letos za stalno domu. Provi, da je sita tujine no pride nazaj domu na grunt. Teško si je prišparala, ke de malo hišo no štale zašlikala no prijala za delo, ki ga mija z Mico več ne zmorema. Leta so tu, v križi te zaseka, kolena grotajo mehka pa tudi roke te več ne ubogajo. Kaj čemo, stori smo grotali, dosti smo v življenju dobrega no hujdega skusili.**Prišli smo do zime no novega leta. Z Micoj živino fojtrama no si za pečoj store kosti segrevlema. V vodovodi nan je voda sfalila no si morema zaj z grabe po ledeni cesti toto tekočino nositi. Dugi so dnevi no noči. Stejema knjige no cajtnge, radio poslušama no televizijo gledama. Saj nama niti ne gre tak hujdo, samo na stora leta se osamlena počutima. Deca ti kak lastavice po sveti odletijo, ta stori pa sami ostojamo. Vete, kumer čokama, ke de Jula na spomlod za stalno domu prišla. Še posebno se jenega sina, najinega malega vnukca, no hčerke vnukice veselima, ki sta zaj še poleg mame v tujini. Skoro ta začela v šolo hoditi no bi bija provi greh, če ne bi domu prišla no v domočo slovensko šolo šla. Naša domoča zemlja je zadosti bogata, ke jima nede trebalo po sveti hoditi...**Se dosti bi van lehko napisla, kaj vse smo v toten leti doživeli. Samo, da bi zdravi bili no, da bi mir na sveti bija, te se nan tudi drugo leto nede hujdo godilo. Zivljeje pač včasik človeki obrne hrbet pa drgoč sunce zasije. Zelin van dosti sreča.*

Vaš Lujzek

**Bife
EMERŠIČ****Lancova vas**

Priporočamo:

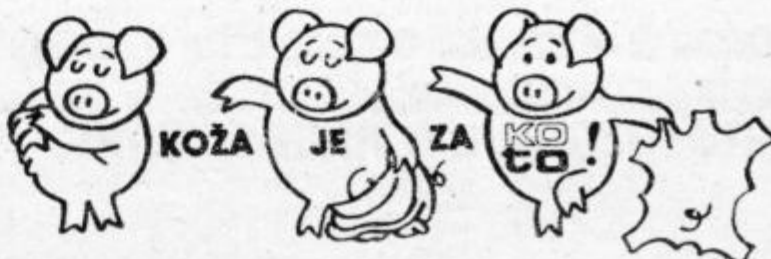
- domače specialitete (meso iz tunke)
- odlično haloško kapljico in vse vrste drugih pijač
- pripravljamo kosila ob porokah in drugih podobnih priložnostih

*V novem letu 1979 želimo vsem delovnim
ljudem in občanom, posebno svojim stran-
kam, mnogo sreče in delovnih uspehov!***metalka****VAM
NUDI** iz
konsignacijeViessman — naj-
modernejši kotli in
avtomatike za cen-
tralno ogrevanjeThyssen — oljni
gorilci od 15.000
do 80.000 kcal/h
(cena 398 DM in
2.604,15 din), po-
leg teh vam nudi-
mo tudi plinske
gorilce in instala-
cijski priborAtrol — raztezne
posode in pripada-
joče armatureGrundfos — obtoč-
ne črpalke

Dobava takoj po vplačilu

Vse informacije, nasvete pri izbiri, projektiranju in nakupu, dobite v METALKI LJUB-
LJANA, Dalmatinova 2, III. nadstropje, soba 5, ali po telefonu številka (061) 317-144**Izdaja
značke
— plakati
zeleni**

Nekatere skupine, ki jim je odbor za pripravo kurentovanja 79 poslal vabilo za sodelovanje na tradicionalnem ptujskem kurentovanju so že odgovorile. Tako je pričakovati, da bomo 25. februarja v Ptuj pozdravili nekatere nam še neznane folklorne skupine. Odbor bo v naslednjih dneh poslal vabila za sodelovanje tudi vsem organizacijam združenega dela, šolam, krajevnim skupnostim in prosvetnim ter gasilskim društvom in seveda tudi ostalim. Lansko začeto pot, da bi karnevalski sprevod vsako leto dopolnjevali z novo skupino iz ptujске zgodovine, bomo letos nadaljevali in sicer bo skupini Rimljanov pridružila skupina Slovanov. MG

ODKUPUJEMO SVINJSKE KOŽE PO UGODNEJŠI CENI KOT PREJŠNJA LETA**KO
TO**KOTO
Koteks Tobus
in zbiralnica
kmetijskih zadrug

ZVEZA BREZ ZVEZE ...

PEŠ HITREJE KOT S TELEFONOM

„Kako dolgo še telefonske muke v Ptuju,“ je oni dan vprašal eden od mnogih telefonistov. Upajmo, da ne več dolgo. Ze v juniju so PTT delavci obljubili, da bodo v septembru letošnjega leta boljše telefonske zveze. Med drugim je bilo rečeno, da krize in kratkega stika med telefonsko centralo in naročniki ni. Vzroki vsem ne-veščnostim in negotovanjem so nastali zaradi intenzivne gradnje in razširitve telefonskih naprav ter vključevanje v mednarodni promet. Pričakovati je, da bodo v novem letu telefonske zveze mnogo boljše od sedanjih. O težavah in slabi volji pri telefoniranju smo povprašali nekatere telefoniste v delovnih organizacijah in za mnenje prosili še direktorja tozđ PTT Ptuj, Staneta Predovnika. In kaj menijo?

Frančiška Repič, telefonistka v Kmetijskem kombinatu Ptuj: „Resnično obstajajo težave pri telefoniranju. S pošto večkrat kontaktiram, odgovorijo mi, da so slabe telefonske zveze zato, ker v Ptuju vzpostavljajo mednarodno telefonsko povezavo. Odgovorili so mi

tudi, da je poštna centrala preobremenjena s številkami. Ne vem, kaj in komu naj verjamem. Po desetkrat kličem isto številko, vendar nič. V nujnih primerih zažlejo številko raje naročim z medkrajevno, pomislite kako klavirno je to. Ker se bliža novo leto, imam željo in sicer, naj se izboljša telefonska povezava.“

Angelca Centa, telefonistka v Mesokombinatu PP Ptuj: „Moja splošna ocena je, da je telefoniranje v Ptuju zelo težavno. Na pošti mi zatrjujejo, da centralo popravljajo. Po 3. septembru je situacija še slabša. V novem letu si želim, da bi telefoniranje postalo prijetno delo. Prostim linij skorajda ni, zaradi tega je pri nas veliko jeze in slabe volje. Tudi zunanji naročniki se jezijo, toda neupravičeno, pošto bi morali poklicati in se zanimati, zakaj takšne slabe telefonske zveze. Mislim, da se moje mnenje ne razlikuje od drugih telefonistov. Skratka veliko vroče krvi je v zadnjem času na račun ptujске telefonije in kdo ve kako dolgo še.“

Darinka Čuček, telefonistka v

bolnišnici: „Telefonske zveze so v Ptuju izredno slabe. Iz dneva v dan je slabše. S pošte nam pravijo, da so zveze slabe zato, ker širijo centralo in ker se Ptuj vključuje v mednarodni promet. Pri takšni zmešnjavi je težko določiti krivca, morda je to PTT, morda naša cen-

Stane Predovnik

trala, morda so krivi tisti, ki centralo izdelujejo in popravljajo, navsezadnje sploh ne vem, kje bi naj bili pravi vzroki za takšno slabo in zamudno telefoniranje. Pred novim letom je čas želja, želim si, da bi v prihodnjem letu bilo več prostih telefonskih linij.“

Jože Sibila, telefonist pri SDK: „V zadnji polovici letošnjega leta je v Ptuju zelo slaba telefonska povezava. Na pošti trdijo, da je centrala preobremenjena, vendar tem besedam ne verjamem. Mislim, da centrala ni urejena in tudi strokovnjakov primanjkuje.

Dogaja se, da na devetih linijah po 10 minut ne dobim prostega signala. Mursko Soboto je mogoče prej poklicati kot sosedo v Ptuju. V novem letu moramo urediti telefonijo, kajti pri takem delu telefonisti zelo trpimo. Upam, da prihodnje leto ne bo takšnih problemov kot letos, ko maratonsko vrtim številke 772...“

Stane Predovnik, direktor TOZD PTT Ptuj: „Res je, da so pri telefoniranju težave. Tudi poštarji se srečujemo z njimi. To se predvsem objektivne narave. Ptujska telefonska centrala se je pred dnevi vključila v mednarodni telefonski promet in so težave nastale zaradi tega. Težave so povsod tam, kjer se je pošta vključila v mednarodni promet. Delo je bilo takšno, da ni bilo mogoče obiti raznih prekinitev. V Ptuju je zvezo najtežje vzpostaviti zjutraj in okoli 11. ure, takrat je namreč največ telefonskih pogovorov. Veliko napak povzročajo tudi telefonski naročniki, ki ne počakajo na pravi znak, vrtijo številke, s tem pa motijo druge. Po 3. septembru se je dogajalo tudi to, da so naročniki vrteli napačne številke, pozabljali so na dodatno enico, ali pa dvojko zamenjali s enico itd. Tudi to so napake, ki povzročajo zmedo v centrali. Tozđ PTT Ptuj je prva, ki je zainteresirana, da telefonski pogovori potekajo normalno in hitro. Navsezadnje pa smo delavci PTT samo vzdrževalci naprav in ne strokovnjaki za širitev in poseganje v mehanizme telefonske centrala. Za to skrbijo delavci ISKRE.

Torej poleg objektivnih razlogov so tudi subjektivni razlogi, ki buri-jo občane pri telefoniranju.

besedilo in foto: zk

Jože Sibila, Angelca Centa, Darinka Čuček in Frančiška Repič (od leve proti desni)

UREJANJE ODNOSOV V POKRAJINSKEM MUZEJU PTUJ

Resne motnje v samoupravljanju

O medsebojnih trenjih v delovni skupnosti Pokrajinskega muzeja v Ptuju se v javnosti že dolgo šušlja. V prizadevanjih družbene skupnosti, da bi uredili razmere v tej ustanovi, pomembni ne le za naše območje, temveč tudi za kulturo Slovenije in širše, je občinska skupščina pred dobrimi tremi leti imenovala za ravnateljico muzeja rojakinjo z našega območja, dr. Stefko Cobljevo, ki je prišla v Ptuj iz Beograda.

Dr. Cobljeva se je zagrizla v delo, mnogo napravila, toda odpovedala je na področju samoupravljanja, ker je vodila ustanovo preveč avtokratično, to je samovoljno, kar ji člani delovne skupnosti očitajo in tudi dokazujejo. Zaradi neurejenih odnosov znotraj kolektiva, je v začetku lanskega leta izbil tudi znani ptujski „kulturalni škandal“, (buldožerji na arheološko neraziskanem gradbišču), od katerem se je razgibala domala vsa Slovenija.

Odnosi v delovni skupnosti so se še naprej zaostrovali, kopičile nepravilnosti, primeri samovoljnih odločitev itd., vendar je to stvar samoupravne delavske kontrole, družbenega pravobranilca samoupravljanja in drugih pristojnih organov, da ugotove kaj je res in kaj ne, kdo in koliko je za kaj odgovoren. Ni naš namen razglabljati o tem, temveč le seznaniti javnost z nekaterimi dejstvi.

V prizadevanjih za ureditev razmer je delovna skupnost Pokrajinskega muzeja (Ptuj, na razširjeni seji (sodelovali so tudi predstavniki javnosti), ki je bila 13. decembra letos, imenovala komisijo, ki jo sestavljajo: po dva predstavnika iz delovne skupnosti in skupščine kulturne skupnosti in en predstavnik družbenopolitičnih organizacij ptujске občine. Ta komisija se je že večkrat sestala. Medtem je dr. Stefka Cobljev

zaposila koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri predsedstvu OK SZDL Ptuj, da se jo razreši del in nalog ravnatelj Pokrajinskega muzeja.

Na podlagi tega je komisija, na seji 22. decembra predlagala naslednje ukrepe:

Delovni skupnosti Pokrajinskega muzeja v Ptuju so v skladu z določili zakona o muzejih predlagali, da dr. Stefko Coblje-

Ljubica Šuligoj: „Le samoupravna pot reševanja...“

Foto: R

vo z 31. decembrom 1978 razreši doznosti ravnateljice. Za vršilca dolžnosti prostih del in nalog ravnateljja, do zasedbe po razpisu, imenuje prof. Ljubico Šuligojevo, ki naj prevzame vse odgovornosti za zakonitost poslovanja od 1. januarja 1979 dalje, ne pa obveznosti, ki so nastale pred praznovanjem nalog.

Nadalje je komisija predlagala, da delovna skupnosti Pokrajinskega muzeja dr. Stefko Cobljevo razporedi na ustrezna dela in opravila s tem, da upošteva njeno strokovno usposobljenost, delovne

izkušnje in naloge, ki jih ima pri strokovnem delu in da ne bo prikrajšana pri osebnem dohodku.

Predlagali so, da delovna skupnost takoj odpokliče vse nosilce voljenih funkcij v Pokrajinskem muzeju, razen članov samoupravne delavske kontrole in zunanjih delegatov, ter prične s pripravami na nove volitve.

Vodstvi osnovnih organizacij ZKS in sindikata naj skličeta sestanke svojih organizacij in kritično ocenita svoje dosedanje delo, v primeru negativne ocene naj odstopijo in pripravijo nove volitve, po kritični oceni pa izreči tudi vzgojno politične ukrepe tistim članom, ki so s svojim delovanjem zaostrovali odnose v delovni skupnosti.

To je razplet medsebojnih delovnih, samoupravnih in človeških odnosov v delovni skupnosti, ki ima pomembno kulturno poslanstvo, ki je varuh naše bogate kulturne dediščine. Do vsega tega je prišlo, vsaj take so ocene vseh trezno ocenjujočih sodelavcev pri razpletanju tega zavozlanega primera, ker so nastale motnje v samoupravi, ki so se manifestirale v samovoljni, neobveščeni, nestrpnosti in nehumanitarnosti. Primer znova potrjuje, da se je samoupravljanje treba naučiti in stalno učiti tudi tistim, ki imajo diplome fakultete, da je samoupravljanje najvišje znanje, ki ga lahko daje le življenje in delo v našem političnem sistemu socialističnega samoupravljanja.

Individualni poslovodni organ, v konkretnem primeru ravnatelj, ima pravico in dolžnost sodelovati na sejah delovne skupnosti, dolžan je opozoriti na morebitne nezakonite odločitve itd. kar pač predpisuje zakon, vendar mora zakonito poznati in sam v skladu z

zakonitimi predpisi delovati. Odgovoren je, ne le delovni skupnosti, temveč tudi družbeni skupnosti, ki ga je na položaj, ki je posebnega družbenega pomena tudi imenovala.

Podrobneje so zapisane naloge, pravice in dolžnosti ravnateljja v samoupravnem sporazumu o združitvi dela delavcev v zavodu, v statutu in v drugih samoupravnih aktih. Pri tem izstopa odgovornost delavcem, konkretno delovni skupnosti, da dela v skladu z njihovimi sklepi in stališči. Vse to imajo lepo zapisano v samoupravnih aktih, vendar je praksa šla svojo pot, zato so za stanje v zavodu prav gotovo odgovorni vsi člani delovne skupnosti, zlasti pa nosilci samoupravnih in političnih funkcij. Del krivde pa nosijo tudi predstavniki širše družbene skupnosti, ki so predolgo stali ob strani.

Na vse to je treba opozoriti in opozarjati predvsem zato, da do podobnih primerov ne bi več prihajalo, da medsebojne samoupravne odnose urejamo sproti in odgovorno.

Komisija za pripravo ukrepov, ki bodo uredili stanje v Pokrajinskem muzeju Ptuj, je predlagala za vršilca dolžnosti ravnateljja znano družbeno delavko LJUBICO ŠULIGOJEVO, profesorico zgodovine, ki je letos marca sprejela delo in opravila kustosa za oddelek NOB in se je tako z vso svojo energijo vključila v akcijo za obnovo zgradbe nekdanjega sodišča in zaporov ob Prešernovi ulici v Ptuju, kamor bi prenesli muzejsko zbirko NOB.

Tovarišica Šuligojeva je šele letos združila delo z delovno skupnostjo Pokrajinskega muzeja Ptuj, zato tudi ni obremenjena z nepomirljivimi medsebojnimi odnosi iz preteklosti. Prav zato jo je komisija tudi predlagala za vršilca dolžnosti ravnateljja, ker meni, da bo lahko najbolj objektivno in nepristransko učinkovito pomagala pri razreševanju problemov. Pri teh naporih pa ji bo brez dvoma potrebna širša družbena pomoč. Za konec samo še podatek, da je delovna skupnost Pokrajinskega muzeja Ptuj, na seji 25. decembra 1978 v celoti sprejela predlogo komisije in med drugim Ljubico Šuligojevo že imenovala za v. d. ravnateljja.

TOVARNA V DOLANAH POMEMBNA PRIDOBITEV

Vsi enakih misli

Nova tovarna v Dolanah je predana namenu. Skupna površina proizvodnih prostorov znaša 2700 kvadratnih metrov, z opremo vred je tovarna veljala okoli 60 milijonov dinarjev. Za prepotrebno naložbo v Halozah so denarna sredstva združile temeljne in delovne organizacije SOZD Elkom iz Maribora ter združeno delo prek bančnih kreditov. 2 odstotka sredstev od celotne vrednosti pa so posodili delavci, ki so na začasnem delu v tujini in se bodo tudi v novi tovarni. In kaj menijo o novi pridobitvi delavci, ki bodo odslej naprej delali v boljnih delovnih pogojih?

Ivan Auer, delovodja v orodjarni Olge Meglič, doma iz Hajdine: „Vsak delavec je vesel uspeha svoje delovne organizacije, tudi jaz sem. Novi proizvodni prostori pomenijo širitev proizvodnje. V Dolanah so sedaj ustvarjeni vsi pogoji za dobro in kakovostnejše delo. Pričakujem, da bomo uspehe dosegli tudi pri storilnosti. Za krajevno skupnost je tovarna velika pridobitev in pomembna zato, ker se bo v njej zaposlilo okoli 20 delavcev. Delovna vnaema bo večja, s tem tudi proizvodnja, delavci se bomo v novih prostorih dobro počutili in uspeh ne bo izostal.“

Franč Petrovič, orodjar, doma iz Cirkulan: „Trenutno sem v JLA, šele novembra prihodnje leto se vrnem in pričam sem, da bom našel delo v novem obratu. Zelo sem vesel, da imamo tovarno v Dolanah. Zame je tovarna korak k napredku, enako velja tudi za delovno organizacijo in krajevno skupnost. Nobenih voženj ne bo, več prostega časa bom imel, skratka veliko boljši delovni pogoji se mi obetajo. Tovarna za krajevno skupnost pomeni celo korak iz manjzvitosti. Delavci bodo pomagali krajanom. Povedati moram tudi to, da sem z obveščanjem zadovoljen. Tudi o gradnji so me obveščali.“

Ivan Repič, transporter izdelkov, doma iz Sturmovca: „Trenutno sem v Ptuju, mislim, da obstajajo možnosti, da odslej naprej delam v Dolanah. Za delovno organizacijo tovarna pomeni praznik in pomemben razvojni uspeh, zame veliko pridobitev, kajti delovni pogoji bodo obetno boljši, za krajevno skupnost pa korak v svet. Se več takšnih objektov bi morali zgraditi v teh krajih. Prepričan sem, da ta v Dolanah ni zadnji svetel primer združevanja sredstev in družbenega planiranja.“

KRAJEVNA SKUPNOST MARKOVCI

Še korak do izvedbe programa

Letošnji program dela v krajevni skupnosti Markovci je bil dokaj smelo zastavljen. Smelo zato, ker bi z njegovo izvedbo uresničili skoraj vse naloge iz srednjeročnega razvojnega programa. Vendar jim to ni uspelo. Pa ne po njihovi krivdi, temveč so zatajili tisti, ki pri izvedbi takšnih programov sodelujejo. Največji izpad je vsekakor asfaltiranje ceste Borovci - Markovci. Sredstva za modernizacijo so v celoti zagotovili, izvajalci del pa tega niso izvršili kljub pogodbi. Rok za dokončanje del (po pogodbi seveda) je bil 15. oktober. Z ozirom na kasnejše vremenske razmere pa do izvedbe do konca leta ni prišlo. Tako so morali to nalogo prenesti v naslednje leto. Kljub temu pa so v tem letu modernizirali cesto Sobotinci - Markovci ter še nekatere manjše odseke. V krajevni skupnosti so mi povedali, da bi z izvedbo letošnjega programa modernizacija bila celotna krajevna skupnost z asfaltiranimi cestami. To pa pomeni uresničitev dolgoročnih nalog.

Pripravljali so se tudi na sofinanciranje izgradnje otroškega vrtca vzporedno z gradnjo osnovne šole, ki bo vseživja v začetku prihodnjega leta. Zagotovili so zemljišče, električno napeljavo, vodo, kuhinjo in ogrevanje, vendar gradnja ni v programu skupnosti otroškega varstva, vsaj ne prihodnje leto.

Program izgradnje elektroenergetskih objektov (transformatorskih postaj) uresničujejo saj so letos končali in priklopili postajo v Bukovcih. Veliko težav pa imajo s telefonskim omrežjem. Nova centrala v Markovcih stoji že dve leti, zbran je denar za priključke iz Bukovci in Stonjci, vendar izvajalci še vedno nimajo časa za izvedbo priključkov. Prošnje in dopisi krajevne skupnosti se nabirajo v predalu.

V Markovcih so kot vedno dosedaj veliko pozornost (tudi pri delitvi zbranih denarnih sredstev) namenili delovanju družbenopolitičnih in društvenih organizacij. Tako so med drugim sodelovali pri obnovi gasilskih domov v Bukovcih in Stonjcih.

V prihodnje pa bodo največ pozornosti namenili varstvu okolja.

I. kotar

Slavnostna seja štaba za civilno zaščito občine Ptuj

Značke in priznanja civilne zaščite je prejelo 128 posameznikov, štabov in organizacij.

Foto: M. Ozmeč

V počastitev 22. decembra, dneva JLA se je v soboto 23. decembra na slavnostni seji sestel štáb za civilno zaščito SO Ptuj. Feliks Bagar, poveljnik štaba za CZ je v slavnostnem govoru orisal nenehen razvoj oboroženih sil in njihovo povezanost s civilno zaščito. Za tem so 128 posameznikom, štabom in organizacijam podelili značke in priznanja civilne zaščite. Za tem za njihov delež pri razvoju in krepitevi civilne zaščite v ptujski občini.

Za tem so razpravljali o potrditvi besedila listine o solidarnosti in sodelovanju enot in štabov civilne zaščite bratskih občin SR Hrvaške in Slovenije te pa so: Maribor, Murska Sobota, Slovenska Bistrica, Krapina, Koprivnica, Lendava, Varaždin, Čakovec Ormož in Ptuj. Listino pa bodo podpisali na slovesnosti ob praznovanju 60 letnice ZKJ.

— OM

Ponovna razprava o financiranju

Včeraj so se na izredni seji sestali člani izvršilnega odbora samoupravne komunalne skupnosti Ptuj, da bi se ponovno dogovorili za sklepe skupščine, ki bo zasedala v mesecu januarju. V osrednji točki razprave pa je bilo govora o problemih načrtov za prihodnje leto in o dogodkih z zadnje skupščine.

Dali so duška le „osebrim“ problemom komunalne narave, medtem ko jih enaki problemi v širši družbeni skupnosti ne zanimajo. Prav nič pa nam še ni znano, da z novim sporazumom za področje vzdrževanja in obnavljanja komunalnih objektov in naprav skupne rabe ustvarjamo pogoje in hkrati razširjamo to dejavnost na celotno območje občine. Tudi o odgovornosti delegatov, njihovih disciplini in odnosu do sredine, ki jih je delegirala, so člani izvršilnega odbora kritično razpravljali.

Kako sprejemamo otroke v vrtec?

Vsi vemo, kako malo prostora je v enotah Vzgojnovarstvenega zavoda Ptuj, glede na potrebe. Zato je delo centralne komisije v VVZ toliko težje. Komisija dobi tako imenovano „prioritetno listo“ krajevnih skupnosti in potem odloča o sprejemu posameznih otrok v vrtec. Prioritetnega reda se komisija strogo drži. So pa seveda tudi določene izjeme, ko socialna služba in krajevna skupnost posebej priporočita, da naj otroka ne glede na prioritni vrsti red sprejemo v VVZ. To se zgodi, če živi otrok v neurejenih družinskih razmerah, če je to priporočljivo zaradi zdravstvenega stanja otroka in podobno.

Težave so pravzaprav drugje. Ko komisija sprejme otroka v VVZ, obvesti o tem starše in jih povabi na razgovor. V vrtcu dobijo posebne obrazce, ki jih potrebujejo za zdravniški pregled sprejetega otroka, saj mora biti za sprejem popolnoma zdrav. Starši imajo na voljo 20 dni, da urede vse formalnosti, zatem pa morajo pripeljati otroka v vrtec ali pa plačevati zanj režijske stroške. Pogosto pa se dogaja, da starši pridejo po ustrezne obrazce, morda opravijo tudi zdravniški pregled, otroka pa ne pripeljejo v vrtec, ker imajo varstvo že urejeno pri znanih ali sorodnikih. V vrtcu tako ne vedo, zakaj ni otroka in tudi po več tednov čakajo na odgovor staršev. Dokler ne dobijo odklonilnega odgovora običajno ne sprejmejo na isto mesto drugega otroka, ki bi morda bolj nujno potreboval varstvo. Tako je delo komisije marsikdaj otežkočeno, oškodovani so starši tistih otrok, ki nimajo urejenega varstva, pa še zavod na zgubi, ker imajo prazno mesto, ki ga nihče ne plača.

Žal je treba reči, da je takšnih neodgovornih staršev kar precej, zato bi v imenu komisije prosili vse starše, ki že imajo urejeno varstvo, pa dobe obvestilo, da je njihov malček sprejet v VVZ, naj svojo odločitev o tem ali bo otrok obiskoval vrtec ali ne, takoj sporočijo.

Obenem se pojavlja tudi problem v vrtcu Na obrežju, kjer je precej prostih mest, v sami krajevni skupnosti pa premalo staršev, ki bi želeli vključiti svojega otroka v to enoto. Vrtec pa je žal preveč oddaljen od mestnega središča, da bi lahko starši, ki živijo na drugem bregu Drave vozili svoje otroke tja. Je pač tako, da vsakdo še nima osebnega avtomobila, posebni avtobus pa bi prinašal izgubo. Zato ob tem ponovno povdarjamo, kako potrebno je graditi vrtec oziroma jasli v samem Ptuj, kjer je koncentracija prebivalstva največja.

Treba je povdariti tudi to, da so največji problem jasli. Jasliške skupine so po številu otrok najmanjše, povpraševanje po prostih mestih pa zato največje. Za ilustracijo zgolj podatek, da je bilo že septembra letos 40 prošelj za sprejem v jasli - samo za letnik 1978, najmanj enkrat toliko pa so jih dobili še v preteklih treh mesecih.

Ob koncu naj povemo, da so v ptujskem VVZ postavili svoje „notranje“ normative, ki so nad republiški. Poleg tega pa ima vsaka vzgojiteljica še najmanj dva otroka več, kot je določeno po omenjenih „notranjih“ normativih. To pomeni, da se vzgojiteljice zavedajo stiske staršev, drugo vprašanje pa je, koliko je lahko njihovo delo ob tako številnih skupinah kvalitetno.

Upanje, da bodo nekoč vsi problemi gladko rešeni, obstaja. Obstaja v načrtovani pospešeni gradnji jasli in vrtcev, - če bo na voljo dovolj sredstev.

N. D.

KLJUČAVNIČARSTVO

Alojz Forstnerič
CANKARJEVA 7, PTUJ

V NOVEM LETU 1979

želim vsem občanom mnogo sreče, zdravja, pri delu pa kar največ uspehov!

SE PRIPOROČAMI

GOSTILNA LUŽNIK

ORMOŠKA 18, PTUJ

Ob vsakem času vam lahko postrežemo s toplimi jedili in pijačami vseh vrst. Za obisk se toplo priporočamo!

V novem letu 1979 vam želimo mnogo sreče, zdravja in osebnega zadovoljstva!

KOVINOSTRUGARSTVO

Valentin Zamuda
PERŠONOVA 50, PTUJ

Vsem svojim poslovnim partnerjem in ostalim prijateljem želim v NOVEM LETU 1979 mnogo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva!

Kolektiv instalaterstva vodovoda in centralnih kurjav

Anton Kamenshek

DRAŽENCI 49 A,
TELEFON 781-135

Čenjenim strankam, vsem občanom in delovnim ljudem

želim
SREČNO NOVO LETO 1979!

S svojimi storitvami se priporočamo!

S SKUPŠČINE TELESNOKULTURNE SKUPNOSTI

Sprejeta dopolnila

Dopolnila k samoupravnemu sporazumu o temeljih plana telesnokulturne skupnosti občine Ptuj za obdobje 1976-1980 v letih 1979 in 1980 v letih 1979 in 1980 je do seje obeh zborov skupščine TKS, bila je preteklo sredo, sprejelo 115 ali 76 odstotkov TOZD, OZD in delovnih skupnosti, ki so potencialni podpisniki. Zato so delegati lahko sprejeli ugotovitveni sklep. Sredstva za telesno kulturo bomo v prihodnjem letu združevali po stopnji 0,28 odstotka od bruto osebnih dohodkov. Sredstev bo kljub nekoliko nižji prispevni stopnji več, vendar še vedno premalo z ozirom na potrebe. Zbrana sredstva bodo zadoščala za izvedbo začrtanega programa, kot že rečeno pa je potrebn in želja še veliko več. Zato bo brez dvoma, in to so poudarili delegati, v naslednjem srednjeročnem obdobju potrebna višja prispevna stopnja oziroma več sredstev. Sedaj pa se z ozirom, ker telesna kultura ni med prednostnimi družbenimi dejavnostmi, moramo spriznati z našimi možnostmi.

Delegati so potrdili tudi izvedbo programa v devetih mesecih letošnjega leta in sprejeli predlagano razporeditev presežka zbranih sredstev. Ta sredstva so namenjena za vzdrževanje objektov, tečaje in seminarje ter za izgradnjo pokritega strelišča za zračno orožje ob športni dvorani Mladika. Poslušali pa so tudi informacijo o sprejemu odloka o obveznem plačevanju prispevkov za telesno kulturo za tiste, ki a niso sprejeli. Po sprejetju sklepa o začasnem financiranju telesnokulturne dejavnosti v prvih treh mesecih prihodnjega leta, kjer bo potrebno upoštevati sezonski značaj športnih panog, so delegati potrdili še samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in obveznostih med interesnimi skupnostmi in skupno službo ter poslovnik o delu izvršnega odbora in samoupravne kontrole.

I. kotar

O delu krajevnih skupnosti

Da bi zagotovili kar najboljšo delo vseh krajevnih skupnosti v ptujski občini so o kadrovske finančni in prostorski problematiki v skupnostih razpravljali člani izvršnega odbora pri predsedstvu OK SZDL Ptuj in člani komisije za usklajevanje razvoja in spremljanje delovanja KS pri izvršnem svetu skupščine občine Ptuj.

Dogovorili so se, da bodo do polovice januarja 1979 pripravili analizo kadrovske in prostorske potreb v krajevnih skupnostih. Gre namreč za to, da bi najbolj racionalno izkoristili sredstva, ki so na voljo za delo krajevnih samouprav. V mnogih krajevnih skupnosti je moč združiti delo vodje krajevnih pisarne z delom tajnika, drugod pa bo potrebno zaposliti dva delavca, nekatere manjše krajevnih skupnosti pa bodo potrebovale zgolj tajnika s honorarno zaposlitvijo. Tako bi rešili tudi prostorske težave, saj bi lahko tajnik krajevnih skupnosti delal v krajevni pisarni, zato bo prihranjenih nekaj redstev tudi pri nabavi potrebne pisarniške opreme.

Člani izvršnega odbora in komisije so se dogovorili, da bodo analizo izvedli sami, obiskali vse krajevnih skupnosti in se ob tej priložnosti seznanili tudi s težavami, ki jih premagujejo pri svojem delu tako v krajevni samoupravi kot v družbenopolitičnih organizacij, delegacijah in v društvenih organizacijah. Pogovorili pa se bodo tudi o sicer že znani zamisli, da bi za krajevnih skupnosti uvedli skupni računovodski center ali „servis“ pri občinski upravi. Tako bi v marsičem olajšali center ali „servis“ pri občinski upravi. Tako bi v marsičem olajšali delo v krajevnih skupnostih samim, ki bodo najbrže spoznali, da je tak način dela racionalnejši.

Obenem so razpravljali opozorili na nekatere negativne pojave v krajevnih skupnostih. Dogaja se namreč, da društvene organizacije, pa čeprav minimalno, zaračunavajo uporabo prosvetnih ali gasilskih dvoran, tudi ko gre za razne svečanosti. Dvorane so bile v vse krajevnih skupnostih zgrajene s skupnimi močmi in prispevki krajanov, zato je prav, da organizatorji raznih proslav dobe dvorano zastonj. Zaslužiti je moč tudi z organizacijo kakšne „vesele“ prireditve, ki vselej prinese dovolj sredstev za redno vzdrževanje.

N. D.

V Kidričevem prvič brez silvestrovanja

Tisti občani KS Kidričevo in drugi, ki so vedno silvestrovali v dvorani družbene prehrane TGA Kidričevo, se naj tolažijo s tem, da imajo še vsaj svoj kotiček v svoji družini in bodo tako morda še lepše dočakali novo leto 1979, v krogu svojcev. Ne moremo pa mimo tega, da se tega niso že prej spomnili, ampak prav v decembru, zato ni bilo moč najti drugega prireditelja. Takšne so pač informacije do danes. Vrsto let, je bila dvorana stalno zasedena. To dvorano imamo pač samo za prireditve, ki jih prireja TGA, ali pa ob rep. ali zvez. praznikih. Pa še to: Če na teh prireditvah ne bi sodelovali osnovnošolci iz OŠ „BK“ Kidričevo in otroci iz vzgojnega varstvenega zavoda, bi se te proslave bile problematične.

Na sploh družbeno politično življenje, še slabše pa kulturno življenje v Kidričevem je takšno zato, ker ZSMS ni dovolj

delavna, enako tudi SZDL in vsi ostali dejavniki. Tudi stanovalci iz naselja I se bojujemo z vsakdanjimi težavami. Posebno s centralno kurjavo.

Kurjačev ni, ti ki jih že imamo, pa vsako leto izsiljujejo ugodnosti, ker vedo, da kurjačev ni. Če ne bo to rešeno, bo v bodoče veliko vprašanje centralne kurjave. Morali bi uspeti urediti eno centralno kurilnico. O tem je že bilo dosti govora, bile so tudi ankete pri občanah, sedaj pa je vse utihnilo. Naselje porabi letno okrog 1500 ton premoga, koliko od tega se pa pokuri, brez pravega učinka, ker nimamo dobrih kurjačev, kljub centralnemu gretju dostikrat zmrzujemo. Premalo ali pa sploh se ne zavedamo posledic, ki bodo nastale zaradi naše same nezainteresiranosti v naselju kjer živimo.

Vsi tisti, ki so želeli silvestrovati v dvorani družbene prehrane TGA Kidričevo, se naj tolažijo s tem, da se kaj takšnega lahko zgodi po 31 letih obstoja naselja Kidričevo, kajti družbena prehrana tudi doživlja za svoj jutrišnji dan. Zato želim občanom iz KS Kidričevo v prihodnje več uspehov, posebno v letu 1979.

Konrad Zorec

Dedek Mraz pri vas

Tega gldega avtomobila pa nočem, jaz hočem mercedesa aauuu ...

— Ženske smo vendar enakopravne z moškimi, zato ne samo dedek, ampak tudi BABICA MRAZ!

Tegale sem ujel, ko se je hotel izogniti obveznosti iz samoupravnega sporazuma ...

Dedek Mraz, ki namesto daril prinaša srečo

STROJNO KLJUČAVNIČARSTVO

ANTON LAH

CESTA KURIRJEV NOV 21, PTUJ

V novem letu 1979 želim delovnim ljudem in občanom ter poslovnim prijateljem mnogo delovnih uspehov in osebne sreče!

Želim vam prijetno praznovanje!

Surovina Maribor

podjetje za promet z odpadnim materialom
ODKUPNA POSTAJA PTUJ

— odkupujemo ves odpadni material po najvišjih cenah
— prodajamo razne cevi in ostalo

V novem letu 1979 želimo delovnim ljudem in občanom mnogo delovnih uspehov in osebne sreče!

Društvo računovodskih in finančnih delavcev Ptuj—Ormož

želi vsem delovnim ljudem in občanom, poslovnim prijateljem in društvom SREČNO IN VSESTRANSKO USPEŠNO NOVO LETO 1979!

Naša želja je, da skupna prizadevanja na vseh področjih našega dela rodijo zelene sadove v korist naši družbeni skupnosti!

FOTOATELJE

STANKO KOSI

TRG MDB 3

Cenjenim strankam, bralcem Tednika in vsem občanom želim

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO!

Tudi v novem letu se toplo priporočam!

DELO MLADIH V RDEČEM KRIŽU

Svet mladih — delegatska baza za povezovanje z ZSMS

Svet mladih je nova oblika povezovanja mladih v okviru občinske organizacije Rdečega križa. Na pobudo RK Slovenije so 6. decembra letos ustanovili svet mladih tudi pri občinski organizaciji RK v Ptuj. Za predsednika so izvolili Milana Topolovca iz DO AGIS v Ptuj.

Pri občinski organizaciji RK v Ptuj sta doslej obstajali dve komisiji, ki sta povezovali mlade člane Rdečega križa in mladino Rdečega križa. Svet mladih pa je sedaj dobil nalogo, da združuje obe komisiji v raznih akcijah, predvsem v akciji zbiranje starega papirja, vključevanja dijakov, študentov in ostale mladine v krvodajalske in druge humanitarne akcije in podobno.

Svet mladih šteje devet članov, ti pa so iz vrst mladine ptujskih srednjih in poklicnih šol in iz osnovne šole Toneta Žnidariča, kot gost pa je v svetu mladih tudi predstavnik JLA.

V soboto, 23. decembra se je svet mladih pri OO RK Ptuj sestel že na svoji drugi seji na njej so se pogovarjali o planu dela za prihodnje leto. Med prednostne naloge so si zastavili tudi organiziranje samostojnih krvoda-

lokalnih mladinskih delovnih akcij in nekaterih mladinskih brigad. Svoje znanje bodo krepili in dokazovali v tekmovanjih prve pomoči, skrbeli bodo

Milan Topolovec, predsednik sveta mladih pri OO RK Ptuj

Svet mladih na svoji drugi seji; prva z desne je Marija Gnilškova, sekretar OO RK Ptuj in idejni vodja sveta mladih.

Foto: M. Ozmeč

jalskih akcij, vanje bi ob mesecu mladosti pritegnili čim več mladine in študentov. Velik poudarek so dali sosedski pomoči ostarelim onemoglim in osamljenim občanom. Vključevali se bodo tudi v akcijo za varstvo okolja, redno pa se bodo udeleževali vseh

za ustanavljanje aktivov RK po šolah, skratka vsak izmed članov sveta mladih bo postal prvi mladi aktivist v vrstah članov RK. Naloga vsakega posameznika pa je tudi, da išče in vzpostavlja vezi v sodelovanju z občinsko konferenco ZSMS v Ptuj. M. Ozmeč

Gasilci nagradili pionirje

V minuli akciji, v tednu požarne varnosti, so poleg gasilcev iz gasilskega centra Majšperk sodelovali tudi pionirji iz osnovnih šol Stoperce, Ptujška gora in Majšperk. Center je razpisal natečaj za najboljši spis na temo: varujmo dom in delovno mesto pred požarom. S spisi je sodelovalo kar 320 učencev, katerim so se gasilci prejšnji petek v prosvetni dvorani zahvalili za sodelovanje. Tri najboljše spise so nagradili s hranilnimi vlogami. Nagrade so prejeli: Zvonko Nemeč, Branko Potočnik in Zvonko Sagadin.

Predsednik gasilskega centra, Ciril ing. Murko, se je pionirjem ter učiteljem, staršem in drugim zahvalil za sodelovanje. Jože Rakovec pa je razdelil hranilne vloge še 21 učencem, ki so sodelovali na natečaju. Ob tej priložnosti so podelili tudi srebrne značke gasilec — pionirjem in mladincem, ker so sodelovali na republiškem gasilskem tekmovanju in zasedli 22., slednji pa 29. mesto v SR Sloveniji.

zk

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV PTUJ

Volkmerjeva 4, Ptuj

Vsem čebelarjem, prijateljem narave ter občanom želimo veselo, srečno, medeno in uspešno novo leto 1979!

OTROŠKO VARSTVO

Ali plačujemo tudi ne delo?

Malokdaj se kdo „spozabi“ tako, da vzame v roko svinčnik in papir ter prične računati, koliko ga pravzaprav stane družbeno organizirano varstvo otroka. Sama sem to storila, ko sem dobila obračun oskrbnine za otroka, ki obiskuje jasli — za mesec november. Gremo lepo po vrsti.

Letos smo na skupščini skupnosti iz znanega vzrokov še ne odračunava. Letos smo na skupščini skupnosti otroškega varstva občine Ptuj sprejeli samoupravni sporazum o določanju višine oskrbnine v Vzgojnovarstvenem zavodu Ptuj, ki jo plačujejo starši. Sporazum določa plačilo za povprečno 10-urno vzgojo za 22 dni. Presenetilo me je, ker v novembru v VVZ Ptuj od oskrbnine niso odšteli praznikov — tri dni. Ko sem o tem povprašala, mi je pristojna tovarišica po telefonu odgovorila, da praznikov ne odštevajo, ker se skozi celo leto vzgojni dnevi izenačijo.

S kolegi v redakciji smo zatem prešteli število vzgojnih dni v letošnjem letu in ugotovili, da jih bo do konca leta točno 251, brez sobot, ker zanje plačujemo ekonomsko ceno, brez nedelj in praznikov. Starši pa plačamo točno 264 oskrbnih dni, saj plačujemo povprečno za 22 dni na mesec. To pomeni, da plačamo 14 dni več kot so otroci v varstvu. Teh 13 dni pomeni pol meseca, kar predstavlja precejšnja sredstva. Menim, da je tako obračunavanje neupravičeno.

Ze tako moramo starši prispevati vse režijske stroške čeprav je otrok odsoten, ob tem se prvi dan odsotnosti iz znanih vzrokov še ne odračunava. Tako za dva dni odsotnosti plačamo pri oskrbnini za mesec dni le 10,67 din manj, odšteti so stroški za hrano enega dne. Najbrže bo v prihodnjem letu potrebno to postavko povišati glede na rast cen. Prav! Vseeno pa mi ni razumljivo zakaj plačujemo za povprečno 22-dnevno vzgojo, če pa se račun ne izide, ker sobote v to višino oskrbnine niso všete.

Če plačujemo tudi praznike, se računica prav tako ne izide. V celem letu je praznikov za 10 dni. Torej pokrivamo s svojimi sredstvi še praznike in 3 dnevi ostanejo „viška“.

Menim, da bi morale strokovne službe ali administracija v VVZ Ptuj pojasniti, kako so prišle do omenjene številke vzgojno-varstvenih dni. Če je za normalno poslovanje zavoda potrebnih toliko sredstev, je prav, vendar naj bodo oskrbnine višje in realno prikazane, tudi postavka osebnih dohodkov delavcev. Katerih delavcev — vzgojnovarstvenih ali „administrativnih“? Zanima me tudi, kako je v VVZ Ptuj urejeno nagrajevanje po delu, pa ne zgolj za vzgojiteljice in varuhinje, temveč predvsem za delavce v upravi.

V imenu tistih staršev, ki se čutimo prizadeti, želim pojasniti v TEDNIKU, zlasti odgovore na vprašanja: kam gredo sredstva tistih „13 dni“, čemu so namenjena? Za kvalitetno delo, za igrače in ostale pripomočke ali predstavljajo „ostanek dohodka“?

N. D.

VRTNARSTVO

JAKOB MAJCEN

POTRCEVA 20, PTUJ

Delovnim ljudem in občanom, posebno svojim rednim strankam, želim SREČNO NOVO LETO 1979!

SPLOŠNO KLJUČAVNICARSTVO IN DEKOR

FRANC MUZEK

Vespazianova 1, Ptuj
Telefon: 771-263

Delovnim ljudem in občanom želim v novem letu 1979 mnogo delovnih uspehov, predvsem pa zdravja in osebne sreče!

S kvalitetnimi uslugami se priporočam tudi v novem letu.

metalka

TOZD prodaja
PRODAJNO SKLADIŠČE PTUJ, ROGOZNIŠKA 7

Nudimo največjo in najcenejšo izbiro raznih strojev, vseh vrst gradbenega materiala, materiala za vodovod in centralno kurjavo, keramične ploščice, razno okovje, orodje in veliko drugega.

SREČNO 1979!

soboslikarstvo in pleskarstvo

Mako Černez

SP HAJDINA 1
Vošnjakova ul. 3 Ptuj

Opravljam vsa slikarsko pleskarska dela in plastične omete na fasadah z vsemi jubonil plastičnimi barvami.

S kvalitetnimi uslugami se priporočam!

OBČANOM IN DELOVNIM LJUDEM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN OSEBNIM PRIJATELJEM ŽELIM SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO!

GIP GRADIS,

TOZD Gradnje Ptuj

Prepričajte se o kvaliteti in strokovnosti naših storitev!

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1979!

V pričakovanju Novega leta

Mamica je imela pred prazniki veliko dela, zato smo ji otroci pridno pomagali...

Optimist je prepričan, da bo še zrasla in da celo dovoljenja za posek ne bo potreboval

Nekatere zveste žene bodo na silvestrsko noč budno čakale na svoje može...

V krogu družine bodo srečni pričakali novo leto kar doma

AVTOKLEPAR

Vlado Tašner

Ob železnici 10, Ptuj

Kvalitetno opravljam vsa avtokleparska dela. Za naročila se priporočam, vsem občanom in še posebej svojim strankam pa želim

**SREČNO
IN NA VSEH PODROČJIH USPEŠNO NOVO LETO 1979!**

Domačemu prazniku nasproti

Se par dni in leto bo zopet naokoli. Pred nami so dnevi obračunov dela in doseženih rezultatov. Sedaj je nekaj več časa tudi za kmetovalce, čeprav ne držijo ravno „križem“ rok, vendar radi spregovorijo s sosedi o letošnji letini pa tudi o drugih delovnih uspehih in težavah, ki so jih spremljale. Skoraj vsi, ki so v težavnem delu skozi vse leto trošili svoje moči, danes radi pogledajo v „štalce“, še posebno v tiste kjer redijo dve, tri ali tudi več svinj.

Ni potrebno posebej spraševati zakaj. Pred njimi so novoletni prazniki, ko pozabijo na vse tegobe minulega leta in se veselijo novega. Med takšna praznovanja pa pogosto vključijo tudi koline. To je tudi ena redkih priložnosti, ko se srečajo sorodniki iz oddaljenih krajev, da bi si izmenjali novice ob polnih skledah domačih specialitet in seveda pravi domači kapljici.

Če je v poletnih in drugih toplih mesecih težko dobiti obrtnika te ali

Zadnji sprehod in malica zavaljenega ščetinca kar na cesti v okolju, ki ne kaže, da je v bližini svinjak.

one stroke, velja ta težava v zimskih mesecih za mesarje, saj imajo ti polne roke dela. Zgodnji sneg je bil tudi vzrok, da so se nekateri za koline odločili še pred načrtovanim dnevom. Seveda je med njimi bilo več takšnih, ki imajo v „štalcah“ več zavaljenih štirinožcev pa bodo koline še „ponovili“. Meso iz prvih kolin je moralo napolniti že skoraj osiromašeno skrinjo, tisto iz drugih pa bo šlo v klobase in „zelh“. Kdo bi se pa še odrekal prekajenega kosa svinjine ob svežem domačem kruhu.

Besedilo in posnetek:
Viktor Horvat

emona merkur ptuj

Spoštovani potrošnik!

Zahvaljujemo se vam za izkazano zaupanje in vas vabimo tudi v novem letu v naše bogato založene prodajalne in skladišča: Tekstilno hišo MERKUR; in v trgovine DOM, BISERKA, ZVEZDA, TEHNIKA, OPREMA, IDEAL, VOLAN, JASMIN, CENTRALNO SKLADIŠČE.

MERKUR JE POJEM KVALITETE!

SREČNO NOVO LETO 1979!

Obrtna
nabavno
prodajna
zadruga

**PANORAMA
PTUJ**

želi delovnim ljudem in občanom
v **NOVEM LETU 1979**
mного delovnih uspehov in osebne sreče!

Tudi v bodoče priporočamo kvalitetne storitve in usluge naših kooperantov.

Delovnim ljudem in občanom ter vsem prijateljem želim

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1979!

Če TV se ti pokvari
po njem ne brskaj in ne
šari,
če ubogal pa ne boš,
TV bo romal v koš...

TEREZIJA MATJAŠIČ — ZINKA

Kaj bo prineslo Novo leto

*Je staro leto se sklonilo
že v večni zaklon svoj,
novo spet bo nastopilo
kaj prineslo bo s seboj?*

*Bratcev dvanaest s sabo vodi
to je letni koledar,
če natančno ga pregledaš
za vsakega v njem je dar.*

*Nekaterim sreče bo prineslo
v družini naraščaj,
drugim ljubezni polno srečo
srečen zakon in še kaj.*

*Nekomu uspeha v delu
v podjetju in povsod,
drugemu zemlja, vinograd
dala bo obilen plod.*

*Oblak solza še tam se skriva
v kotu v plašč teman zavit
mnogim grenka bo usoda,
pretrgala življenja nit.*

Gostilna

ŠEGULA

Rogozniška cesta 20, Ptuj

Sprejemamo skupinska naročila ob porokah in drugih slovesnostih, nudimo topla jedila in vse vrste kvalitetnih pijač.

SREČNO 1979!

Elektroinstalaterstvo-mehanika

METOD SENČAR

Obrtniška 9, Ptuj

V novem letu 1979 želim občanom, vsem svojim strankam in prijateljem mnogo zdravja, sreče in uspehov!

SE PRIPOROČAM!

**LABOD,
TOZD Delta
Ptuj**

Priporočamo kvalitetne
— ŽENSKÉ BLUZE
— MOŠKE SRAJCE

DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ŽELIMO SREČNO NOVO LETO 1979!

Obdravski zavod
za veterinarstvo
in živinorejo

PTUJ, ORMOŠKA 28

— TOZD VETERINARSTVO
— TOZD ŽIVINOREJA

Poslovnim partnerjem, strokovnim so-delavcem, delovnim ljudem in občanom, posebno živinorejcem,
SREČNO NOVO LETO 1979!

POMEMBNO ZGODOVINSKO IN IZOBRAŽEVALNO POSLANSTVO

Zelo obsežno in dragoceno arhivsko dediščino Slovencev, ki seže s svojim najstarejšim gradivom vse do leta 1082 smo zaupali arhivom in arhivskim delavcem širom Slovenije, ki so svojo dejavnost izoblikovali v letih 1966 do 1973.

Zgodovinski arhiv v Ptuj, ki pokriva območje občin Ormož in Ptuj je bil ustanovljen že leta 1955, še prej pa je arhivsko gradivo v manjši meri hranilo Muzejsko društvo, muzej in posamezni ustvarjalci tega gradiva. Danes ugotavljamo, da smo ravno zaradi neorganiziranega varstva mnogo gradiv izgubili, veliko je bilo uničenega ali pa prenehanega izven območja njegovega nastanka. Ravnatelj Zgodovinskega arhiva v Ptuj Andrej Fekonja je v zvezi z današnjo dejavnostjo in organiziranim varstvom vseh pomembnih dokumentov za obe občini takole opisal delo arhivskih delavcev in zavoda v celoti:

„Odkar je v letu 1955 prevzel naš zavod vso skrb za arhivsko gradivo smo na tem področju storili že veli-

ko. Delo v zavodu teče po vseh normativih, ki so določeni z zakonom ali sodijo neposredno v delo arhivskega delavca, to je v arhivistiko.

Varstvo arhivskega in registraturnega gradiva obsega evidentiranje, zbiranje in strokovno obdelovanje ter vzdrževanje, varovanje pred poškodbami, uničenjem ali izgubo. Naša nemajhna naloga pa je tudi dajanje tega gradiva v uporabo vsem, ki iščejo kakršen koli podatek. Naš arhiv zbira kot dokumentacijo za zgodovino gradivo, ki so ga ustvarili ali pa ga ustvarjajo pri svojem delovanju v gospodarskih in družbenopolitičnih organizacijah, v društvi ali pomembnejši posamezniki, ki so z območja teh dveh občin. Vse to seveda urejajo tudi posebna zakonska določila o arhivskem gradivu, ki našim delavcem nalagajo še nadzor nad arhivskim poslovanjem pravnih oseb in podobno. Stalno tudi dopolnjujemo arhiv z originalnimi dokumenti ali njihovimi posnetki v najrazličnejših tehnikah, ki jih dobivamo v drugih arhivih na

območju Jugoslavije ali tistih v tujini — predvsem v Avstriji kjer je tega materiala največ. V okviru svojih možnosti prirejamo tudi

Andrej Fekonja: „Naše delo poteka v petih referatih...“
FOTO: M. OZMEC

občasne razstave in tako širši krogi občanov in delovnih ljudi seznanjamo z našim delom in dokumenti, ki jih hranimo.

Zgodovinski arhiv opravlja tudi pomembno funkcijo izobraževalne ustanove na osnovi sodelovanja s šolami, prirejamo občasna predavanja ali seminarje in prek tega oblika dela prispevamo k poglobljani splošnega znanja mladine in odraslih.

Dejavnost, ki jo Zgodovinski arhiv zajema smo organizirali v petih referatih: referatu za starejše arhivsko gradivo, ki obsega najstarejše dokumente in tako imenovano listinsko gradivo — pergamentne listine, rokopise in drugo, vse tja do leta 1850. To pomeni, da morajo delavci poznati poleg stroke arhivistike še paleografijo, stare pisave — predvsem gotico in druge specialne znanosti s področja zgodovinskih ved.

V referatu za gradivo upravnih arhivov obravnavamo to področje in morajo delavci dobro poznati

strukturo upravne dejavnosti nekoč in danes. Naslednji je referat za pravosodne in gospodarske arhive, referat za arhive družbenih služb in nerazvrščeno gradivo, ki zajema področje šolstva, kulture, zdravstva, socialnega varstva itn. Peti je tako imenovana arhivska zunanja služba, ki ima evidenco nad registraturnimi pomembnejših delovnih organizacij, ugotavlja stanje teh arhivov, način hrambe, urejenost in podobno. Sem spada tudi fototeka krajev, stavb, oseb, posameznih dogodkov in organizacija kulturnoprosvetne dejavnosti zavoda.

V našem zavodu nas je trenutno zaposlenih devet, šest pa nas opravlja izključno strokovno delo v omenjenih referatih. Specifičnost našega dela pa je tudi v tem, da se moramo vsakodnevno dodatno seznanjati z nekaterimi novimi dejstvi, se stalno izobraževati in izpopolnjevati svoje znanje ter neprestano spremljati vsa dogajanja v naši družbenopolitični skupnosti. Brez tega tudi svojega dela ne moremo

opravljati zadovoljivo in kvalitetno.

V zvezi s financiranjem arhivske dejavnosti doslej posebno velikih težav ni bilo in le-ta poteka v okviru splošno dogovorjenih načel in sporazumov. V zvezi s prostori pa je tovariš Fekonja med drugim omenil, da so bili sicer ustrezno adaptirani, vendar je to krilo nekdanjega dominikanskega samostana že pretesno za vso gradivo, ki ga hranimo in smo onemogočeni, da bi lahko izvedli kakršenkoli intervencijski poseg. Obilica materiala pa že sedaj zahteva dodatne skladiščne prostore, ki so potrebni tudi za eventualne intervencijske posege v primeru, če pride do likvidacije kakšne delovne organizacije, ko je arhiv dolžan prevzeti vso dokumentacijo, to pa smo dolžni opravljati tudi po preteku določenih rokov, ko je dokumentacija že „godna“ za prevzem. Pridobitev nadaljnjih skladiščnih prostorov bo zato ena izmed pomembnih naših nalog v občini.

mš

85 let dela pokrajinskega muzeja

Z otvoritvijo etnološke zbirke „Maske in opravi“ v prostorih bivše žitnice na grajskem hribu v slovesnih dneh praznovanja občinskega praznika, smo letos že proslavili tudi 85. obletnico obstoja muzeja v Ptuj, vendar ne bo odveč, če se še enkrat spomnimo tega, za kulturni razvoj Ptujja tako pomembnega jubileja. Temu dohodku želimo dati poudarek tudi zato, ker je v septembru letos bilo oživljeno delovanje Zgodovinskega društva, ki je po drugi svetovni vojni postalo pravni naslednik Muzejskega društva, iz katerega so se v toku desetletij razvile v Ptuj tri kulturne ustanove: Pokrajinski muzej, Zgodovinski arhiv in Študijska knjižnica.

Z ustanovitvijo Muzejskega društva v Ptuj leta 1893, je začela tukaj delovati tudi prva muzejska zbirka — arheološki lapidarij, ki je bil na ogled publiki v kletnih prostorih gimnazijske stavbe. Pri tem pa ne smemo pozabiti na zasluge, ki si jih je že nekaj desetletij prej, okoli leta 1830 ustvaril Simon Povoden (1753—1841) z zbiranjem in vgrajitvijo arheoloških kamnitih spomenikov antičnega Poetovja na sedanjem Slovenskem trgu oz. ob proštiji cerkvi in tako postavil osnovo organizirani muzejski razstavni dejavnosti.

Prvi ljubiteljski, zbirateljski, zavarovalni, topografski in znanstveni obrisi so bili torej že globoko začrtani v prvi polovici prejšnjega stoletja, zato so v naslednjih desetletjih tako ugodno vplivali, da so se tudi v Ptuj izoblikovala hotenja po ohranjanju kulturnih dobrin v samem mestu. Zlasti, ko je antični Poetovio postajal vedno bolj znan daleč po svetu, se je razširjalo tudi zanimanje za mestce ob Dravi in vedno bolj se je zahtevalo, da se njegovi zakladi iz preteklosti ne pošiljajo več v druga kulturna središča in v roke privatnih zbirateljev, ampak se zbirajo, hranijo in razstavijo v samem Ptuj. Praktična izvedba takih hotenj se je v tistih časih lahko uresničevala le prek Muzejskega društva in s poštvovalnostjo njegovih članov. Ti so brez dvoma v tej začetni fazi in tudi kasneje, svoje delo opravljali nadvse resno, upravno nastopali predvsem v zvezi z arheološkimi izkopavanji, ki so postala glavna dejavnost, ohranitveno in razstavljanje gradiva, se borili za pridobivanje sredstev, ki sta jih dajala: dunajski arheološki zavod in deželna vlada v Gradcu.

Ni dvoma torej, da so člani Muzejskega društva z veliko zagnanostjo opravljali različne naloge, s pritegnitvijo prof. Franca Ferka (1844—1925), ki je svojo zbirko arheološkega, prirodopisnega in kulturno-zgodovinskega gradiva iz Gomilice pri Lipnici priselil in jo podaril Ptujju, pa so opravičili obstoj društva. S to širokogrudno gesto je namreč prof. Ferka leta 1898 razširil tudi osnovo muzeja na druge oddelke, ki so istega leta v razstavnem pogledu v prostorih gimnazije dobili stik s publiko.

Druga, nadvse važna etapa v delovanju Muzejskega društva je bila pridobitev muzejske stavbe za organizirano dejavnost. Najdbe obeh mitrejev: I. leta 1899 na Hajdini in III. leta 1913 na Bregu in njihova prezentacija na kraju samem je bil velik korak naprej, toda I. svetovna vojna je prekrizala mnoge načrte. Ko je po vojni Viktor Skrabec (1877—1938), ki je bil tajnik in duša Muzejskega društva postal konzervator za ptujski okraj, se je zelo trudil, da je društvo v prvih povojnih letih s posojili reševalo najakutnejše probleme.

Izredno pomemben za razvoj muzeja je bil odkup stavbe bivšega dominikanskega samostana, ki je bil leta 1927 prodan na dražbi kot bivša vojašnica. Odkupila ga je družba za ureditev tekstilne tovarne v cerkveni ladji, od katere ga je odkupila mestna občina za stanovanja in muzejske prostore, ker je bil pritisk kulturne javnosti proti ureditvi tovarne. Takrat so bili s pomočjo ljubljanskega spomeniškega urada urejeni poleg bivše cerkvene ladje, tudi križni hodnik in refektorij. Tako je bilo celotno muzejsko gradivo ob 35. obletnici Muzejskega društva preseljeno v primernejše prostore, v katerih je 5. novembra 1928 s svečano otvoritvijo začel delovati Ferkov mestni muzej. V naslednjih dveh letih je bilo končano tudi restavriranje križnega hodnika, kjer je prišlo do odkritja fesk, konzervatorsko pa so bile urejene tudi štukaturne in slikarske okrasitve v refektoriju.

Kmalu po letu 1930 se je začelo zanimanje za ustanovitev vinarskega muzeja, kar je bilo realizirano leta 1940 v prostorih obrambnega stolpa ob Dravi, kjer je sedaj razstavni paviljon Dušana Kvedra. S tem je bila najakutnejša faza delovanja Muzejskega društva zaključena oz. drastično prekinjena z izbruhom II.

svetovne vojne. Zadnja seja Zgodovinskega društva je bila 31. marca 1941, prva po vojni pa šele 15. septembra 1945.

Temelji nove ljudske oblasti so imeli v prvi fazi organiziranja muzeja v Ptuj močno oporo v članih Muzejskega društva. Toda skrb za kulturne spomenike in muzeje je v povojnem času dobila širše oblike, zato je bilo Muzejsko društvo še prisotno pri usposobitvi zbirk v bivšem dominikanskem samostanu, ki so začele delovati za 1. maj 1946. s staroslovanskimi izkopeninami in srednjeveško umetnostjo.

Z aktiviranjem grajskega poslopja kot muzeja leta 1948 in z ustanovitvijo oddelka ljudske revolucije leta 1951. se je ob organizirani muzejski, knjižnični in arhivski dejavnosti muzejsko društvo v prvih povojnih letih polagoma preusmerjalo na pomoč muzeju, arhivu in knjižnici, ki so postale samostojne ustanove v sekciji dejavnosti, kar je dovelo do preimenovanja društva na občnem zboru 13. oktobra 1956 v Zgodovinsko društvo. Odslej se je delokrog Zgodovinskega društva programsko razširil v raziskovanje zgodovine ptujskega okraja, na študij splošnih vprašanj zgodovine slovenskega naroda, na povezovanje vseh zgodovinarjev, na pobudo za zbiranje in ohranitev muzejskega gradiva, ter na tesno sodelovanje z muzejem, knjižnico in arhivom.

Pokrajinski muzej je kot kulturna ustanova izrednega družbenega pomena, usmerjal svojo dejavnost v zadnjih desetletjih po vojni na delovanje štirih oddelkov: arheološkega, umetnostnega oz. kulturno-zgodovinskega, etnološkega in oddelka ljudske revolucije ter na občasno razstavno dejavnost. Tako sta bili v zadnjih letih poleg drugih opravljenih nalog (arheološka izkopavanja, zbiranje gradiva, razstavna dejavnost in drugo) v stavi bivše žitnice na grajskem hribu za publiko urejeni: leta 1976 vinarska zbirka in v letošnjem letu etnološka zbirka „Maske in opravi“. V grajskem pritličju je od leta 1977 odprta glasbena zbirka, pričelo pa se je tudi s pripravami preiselitve oddelka ljudske revolucije v stavbo bivšega sodišča in zaporov, kjer bo od prihodnjega leta razstavljena tudi njegova zbirka.

dr. Stefka Cobej

Odprta razstava „Nastanek in razvoj oboroženih sil SFRJ“

Del razstavnih panojev v Domu JLA v Ptuj

Foto: Kosi

V počastitev 22. decembra, dneva oboroženih sil SFRJ so v četrtek, 21. decembra v prostorih doma JLA v Ptujju svečano odprli razstavo „Nastanek in razvoj oboroženih sil SFRJ“. Na otvoritveni slovesnosti so razen predstavnikov JLA bili prisotni tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij Ormoža in Ptujja ter predstavniki obeh občin. Zbrane je pozdravil starešina Komnen Žarkovič, sekretar komiteja konference ŽK v ptujski garniziji, ki je za tem orisal pomen te razstave, ki so jo pripravili ob sodelovanju v vojnem muzejem iz Beograda.

Razstava sama na slikovit in dokumentaren način govori o svetlih trenutkih nastanka oboroženih sil SFRJ, ki je tesno povezan z nastankom in razvojem naše samoupravne socialistične ureditve. Seveda obiskovalcem ni bilo težko opaziti vloge Josipa Broza Tita in njegove osebnosti v stalni skrbi za nenehen razvoj oboroženih sil, katerih vrhovni komandant je od ustanovitve naprej. Razstava je vsakomur enkratni dogodek in vsem, ki so si jo že ogledali je ostala globoko v spominu.

— OM

VIDA ROJIC UPORNE SLOVENSKE GORICE

(78. nadaljevanje)

RAZMAH OF V VZHODNEM DELU SLOVENSkih GORIC LETA 1944

Člani okrožnega odbora OF za ljutomersko območje Slavko Ivanjšič-Boris (sekretar), Jurkovič Janko-Jovo, Franc Belšak-Maks in Jožko Talany so po novem letu 1944 dalje širili mrežo Osvobodilne fronte. Na pomlad 1944 so delovali številni vaški odbori OF. Navajam jih z imeni sekretarjev: v Vidanovcih (Franc Vrabl), Radomerju (Ferdo Pihler), Ključarovcih (Marko Slavič), Godemarcih (Kolman Lenarčič), Glavi (Janko Prelog), Banovcih (Stanko Topolnik), Križevcih (Jože Skuhala), Noršinci (Oto Rajner), na Cvenu (Branko Pucoj), Slamnaku (Jože Kralj) v Radoslavcih (Franc Spindler), Veličanah (Jakob Ozmeč), Hermancih (Peter Puconja), Vuzmetincih (Jože Slavič), v Zasavcih (Anton Šnajder), Grabah (Jakob Kosi), Radomerščaku (Ivan Holc), Krapju (Alojz Trstenjak), Bučancih (Franc Budja), Selišču (Stanko Stojnik).

Pri navedenih sekretarjih so se navadno shajali odborniki na sestankih, včasih pa tudi pri drugih članih odborov, na primer v Križevcih, pri Jožetu Gotliku.

Do konca leta 1944 so ustanovili odbore OF v vseh večjih vaseh ljutomerskega okrožja in tudi mestni odbor OF Ljutomer. Lovra Kuhariča so izbrali za sekretarja mestnega odbora. V njegovih viničarji pa so se zbrali na ustanovni sestanki. Člani odbora so bili Oto Zunec, Franc Jandi in Anton Pučnik. Sestanek je vodil Rado Pušenjak.

AKTIVISTI OF V VZHODNIH SLOVENSkih GORICAH

Maks Gašparič-Jernej, član okrožnega komiteja KP Maribor se je v začetku leta 1944 večkrat sestajal z aktivisti OF v zahodnih Slovenskih goricah (o njem smo pisali v 76. nadaljevanju, njegovo ime pa se bo v teh zapiskih še omenjalo).

oporo, pred njim pa že ELA LETONJA — ATENA. Oktobra 1944 je vodstvo osvobodilnega gibanja poslalo s Kočevskega v Slovenske gorice VIKTORJA STOPARJA, da pripravi odbore OF za prevzem oblasti po končani vojni. V ptujskem okraju so prepeljali

Glavi aktivist OF v vzhodnem delu Slovenskih goric leta 1943 Ivan Nemeč-Vojko, je zapustil ljutomersko okrožje v začetku leta 1944. Moral je na Dolenjsko, da bi slovenskemu vodstvu osvobodilnega gibanja pojasnil, kako krivično so bili obdolženi nekateri vodilni aktivisti OF, predvsem Vojko sam in Dušan Spindler-Kovač plavo-gardizma.

Vojkov odhod in aretacija Tončka Strajnska, Rudija Seršana in Maska Korošca, Vilija Hedžeta in Franca Galundra, Slavka Čeha in Alberta Erhaticha — novembra in decembra 1943 — sprecej razredčile vrste aktivnih članov Osvobodilne fronte v ljutomerskem okrožju.

V pomoč okrožnemu odboru OF je priskočil STANE SIMONIČ že v začetku leta 1944. Poleti 1944 je prišla nova pomoč iz Slovenske gorice — bivši učitelj iz Slovenskih goric — VLADKO MAJHEN, aktivist osvobodilnega gibanja od vdora okupatorja v Ljubljani in pozneje drugod. V tedanje okrožje OF — Slovenske gorice je prispel s Kozjanskega. V novem predelu je bil aktivistom vseh Slovenskih goric v veliko

Stoparja čez Dravo domači kurirji. V Ormožu se je sestel z aktivistom Frančekom Kajncem; pri Lenartu se je sešel z Vladkom Majhnom, ki je moral tedaj na Pohorje. Delovanje Stoparja v vzhodnih Slovenskih goricah je bilo kronano z lepimi uspehi, saj mu je uspelo s poštvovalnimi aktivisti obdržati osvobodilni boj, kljub strašnemu nasilju Kozakov, v službi okupatorja. Zal pa je v boju padlo veliko žrtev.

Jeseni 1944 je prišlo v vzhodne Slovenske gorice še več aktivistov. Poslal jih je PRIMOŽ (Aleš Bebler) sekretar Obl. K KPS za Stajersko. Ti so: Cvetka Praprotnik-Stefka, Ela Letonja-Atena, Katja Rupena, Jože Lampret, Slavka Mihelič, Olga Cervan, Aleš Bernot, Vida Petje, Metka Petje in Jože Kocbek.

Septembra je prišel po opravljenem partijskem tečaju v Kočevskem Rogu še RADOPUŠENJAK. Po tečaju je bil poslan najprej na sedež PO OF za Stajersko. Oblastni komite KPS za Stajersko pa je poslal sem še JAKOBA MOLEKA-MOHORJA, pred njim pa LUDVIKA ČUČKA-BENJAMINA. Ob koncu leta so poslali sem še aktivistko Roziko Pergerjevo. Ker je pisala dnevnik, je s tem ohranila pomembne zgodovinske podatke iz tistih dni.

IZ VOJKOVIH PISANIH SPOMINOV

V Vojkovih spominih beremo: „Iz ljutomerskega okrožja sem odšel 12. januarja 1944 proti Mariboru. Ko sem prispel v Maribor, sem iskal zvezo, ki bi me preko Gorenjske pripeljala na sedež CK KPS. Zaradi tega sem ostal v Mariboru do okrog 10. februarja 1944. Tu sem se seznanil z delom Kovača, Jerneja in drugih članov okrožnega komiteja KP. Z njimi sem imel več sestankov, na katerih smo prereševali probleme. V tem času sem v neki hiši blizu magdalenskega parka podpisal dekret o ustanovitvi Lackove čete. V Mariboru sem menjaval svoje bivališče. Stanoval sem v Mlinški ulici, Gregorčičevi, Koroški in drugod.“

Ko sva s Kovačem krenila na pot, sva morala preko Koroške. Srečno sva prispela v Medvode, a tam se je zveza prekinila, zato sva se vrnila v Maribor. Iz Maribora sem odšel brez KOVAČA znova na pot. Z Mileno Bokšo-Božo sva se peljala s kolegi do Mezgovec, kjer sem se sestel s Stefko (Cvetko Praprotnikovo). Čez tri dni sem odpotoval na St. Vid pri Planini. V Zg. Prekarju pa sem se nato sestel s Skalo in Ribičičem. Od tu sem potoval na Dolenjsko...

Nadaljevanje prihodnjic

OBČINSKO PIONIRSKO KOŠARKARSKO TEKMOVANJE

Ekipe osnovne šole „Boris Kidrič“ Kidričevo

Ekipe osnovne šole „Tone Žnidarič“ Ptuj

Foto: Danilo Klajnšek

Foto: D. Klajnšek

Zmagovalca — „Tone Žnidarič“ in Kidričevo

S sobotnimi polfinalnimi in finalnimi srečanji se je zaključilo občinsko košarkarsko tekmovanje za pionirje in pionirke, ki ga je ob prazniku republike in festivalu košarke v SR Sloveniji organiziral KK „Drava“ Ptuj.

Skupno se je pionirskega košarkarskega tekmovanja udeležilo 9 OS ptujske občine. V polfinale so se uvrstili uvrstili štiri ženske in štiri moške ekipe.

Izidi polfinalnih tekem:
PIONIRKE: Tone Žnidarič: Majšperk 25:8, Gorišnica: Kidričevo 22:20; v borbi za tretje in

četrti mesto pa sta se pomerili ekipe Kidričevo in Majšperk; zmagal je Majšperk z rezultatom 14 proti 13.

PIONIRJI: Kidričevo: Cirkovce 49:22, Tone Žnidarič: Majšperk 36:18, za tretje in četrto mesto sta se pomerili ekipe Majšperka in Cirkovce, zmagal je Majšperk z rezultatom 40 proti 20.

V ženskem finalu sta se srečali ekipe Tone Žnidarič in Gorišnica; zmagovalec in obenem občinski prvak je ekipa OS Tone Žnidarič, ki je nasprotnika porazila s tesnim rezultatom 14

proti 12.

Pri pionirjih je tudi tokrat imela največ uspeha ekipa OS Kidričevo, ki je premagala ekipo Toneta Žnidariča šele po dveh podaljških z rezultatom 60 proti 53.

Obe najboljši ekipe sta prejeli pokala. S tekmovanjem pa je KK „Drava“ žele širši javnosti predstaviti delo osnovnošolskih košarkarskih ekip. Tekmovanje je doseglo svoj namen in daje nov polet za bodoče delo pri vzgoji košarkarskega naraščaja.

MG

Uspešno delovanje PK „Toplice“ Ptuj

Enoletno delovanje plavalnega kluba Toplice Ptuj je opravilo njegovo poslanstvo. Z uspešnim delom se je vključil med najdelavnejše klube v Sloveniji. To pričajo uspehi mladih tekmovalcev, odlično organizirana tekmovanja tako v republiškem kot državnem merilu. Pripravili so tečaje plavanja za mlade neplavalce, pomagali pri izvedbi tekmovanj delavcev milice severozhodne Slovenije, Merkatoriadi, pri delavsko športnih igrah za pokal Ptujskih toplih med pobrateni občini, osnovnošolskem tekmovanju itd.

Neposredno pa je klub vključil svoje tekmovalce na številnih plavalnih tekmovanjih širom Slovenije.

redne zdravniške preglede in drugo.

S tem so bili ustvarjeni osnovni pogoji za delo tega najmlajšega kluba v občini, ki je svoje poslanstvo opravil. Uspešno delo potrjujejo uvrstitve tekmovalcev podatki na zimskem plavalnem mnogoboju, ki ga je v organizaciji klubov pripravila Plavalna zveza Slovenije. V mnogoboju je nastopilo 18 plavalcev in plavalk kluba, ki so v sedmih tekmovalnih disciplinah nastopili v 10 disciplinah in se borili za čimboljšo uvrstitev. Tako so nekateri plavalci in plavalke z dobrimi časi dosegli limite ter s tem tudi pravico nastopa na raznih drugih tekmovanjih.

Rezultati mnogoboja so naslednji: starejši pionirji: 12. mesto Samo Glavnik 4018 točk; 17. Davorin Poherc 3689; 23. Franjo Rozman 2905; 24. Igor Poherc 2588; 25. Matjaž Grdina 2216; 26. Zoran Petkovski 1845; 27. Zoran Ivezic 1824; (nastopilo je 34 plavalec). Mlajši pionirji „A“: 18. mesto Gregor Kravos, 3144 točk; 26. Odon Planinšek 1928; 30. Luka Trbuc 1628 (nastopilo 42 tekmovalcev). Mlajši pionirji „B“: 2. mesto Dušan Lunder 1216 točk; 4. Borut Petrovič 1029 (nastopilo 39 plavalec), starejše pionirke: 14. mesto Dorka Šajber 4122 točk; 16. Saša Ostman 4041 (nastopilo 22 plavalk); mlajše

pionirke „A“: 23. mesto Simona Zupanc 2284 točk; (nastopilo 33 plavalk), mlajše pionirke „B“: 3. mesto Breda Vidovič 1986 točk; 5. Nataša Vidovič 1725, Majda Meško 667 (nastopilo 23 plavalk); mlajše pionirke „C“: 1. mesto Iris Zupanc 1216 točk (nastopilo 21 plavalk). V tem množičnem zimskem plavalnem mnogoboju je nastopilo 341 plavalec in plavalk.

Doseženi uspehi ptujskih plavalcev in plavalk so nedvomno vzpodbuda za nadaljnje delo plavalnega kluba Toplice. Za odlične dosežke v letu 1978 iskrene čestitke ter obilo uspehov v letu 1979!

anc

Klubsko prvenstvo

Karate klub Ptuj je v prostorih kluba mladih v Ptuj organiziral klubsko prvenstvo za člane in pionirje. V konkurenci članov je sodelovalo osem nastopajočih. Bili smo priča dobremu in borbenemu karateju, ki je v prostoru kluba mladih privabil veliko število ljubiteljev karateja, čeprav je bilo le klubsko prvenstvo. V odsotnosti Vladimirja Sitarja, državnega prvaka v muha kategoriji, je prvo mesto osvojil Brumec, drugi je bil Stegar, tretji pa Bračič.

V konkurenci pionirjev je prvo mesto osvojil Srečko Stater, drugi je bil Oti Kramberger, tretji pa Damir Dimovski.

Besedilo in posnetek: Danilo Klajnšek

Boji so bili dokaj zanimivi.

KARATE

Borilni športi se vedno bolj uveljavljajo in pridobivajo svoje privržence v vseh starostnih kategorijah. Dokaz zato je tudi veliko število klubov, ki gojijo različne vrste borilnih športov. Tudi v Ptuj so leta 1975 ustanovili samostojni klub. Treninje so bili v prostorih JLA. Začetni vpis je bil izredno velik, vendar pa je nekaj članstva odpadlo, ker ni vzdržalo zelo napornih treningov, ki so se odvijali petkrat tedensko po tri ure. Naslednji dve leti je bil vpis v klub precejšen, kakor tudi letos, ko se je v klub vpisalo okrog 70 novih članov, željnih znanja iz karateja in ostalih borilnih športov.

Zaradi prostorskih problemov so se najprej preselili v Dijaški dom, kjer so trenirali približno tri, štiri mesece. Potem so člani kluba več kot pol leta trenirali na košarkarskem igrišču KK Drava v Ptuj. Kljub izredno težavnim pogojem pa niso obupali in so nadaljevali z delom. Lani septembra pa so se preselili v klub mladih v Ptuj, kjer so začeli delovati kot sekcija kluba mladih. Izredno velikega pomena je to, da so dobili prostore, kjer lahko nemoteno trenirajo. Čeprav v klubu mladih nimajo na voljo blazin in kopalnic, so s streho nad glavo več kot zadovoljni.

Mladi karateisti zavzeto delajo pod vodstvom trenerja Srečka Arnuša, kadar pa njega ni delajo pod vodstvom državnega prvaka v muha kategoriji Vladimirja Sitarja. Vestno delo jim je prineslo

O BORILNIH ŠPORTIH

tudi nekaj dobrih rezultatov. Tako so na 5. in 6. turnirju za rang listo najboljših karateistov v „Semi kontaktu“ dosegli naslednje uvrstitve:

Na 5. turnirju je sodelovalo pet tekmovalcev v različnih kategorijah.

Vladimir Sitar (v sredini) v boju z nasprotnikom

Muha kategorija: Vladimir Sitar 1. mesto; Jure Tomažič 3—4 mesto
 Pero—kategorija: Simonovski Zlatko 3—4 mesto;
 Srednja kategorija: Evarđ Stegar 3—4 mesto
 Polteška kategorija: Bračič Maks 1. mesto
 Na 6 turnirju so sodelovali samo trije tekmovalci. Dosegli pa so naslednje uvrstitve:

Muha kategorija: Vladimir Sitar 1. mesto.
SREDNJA KATEGORIJA: Evarđ Stegar 3—4 mesto.
 Polteška kategorija: Milan Brumec 2 mesto.
 Največji uspeh je vsekakor dosegel Vladimir Sitar v muha

kategoriji, ki je osvojil naslov državnega prvaka. Mladi ptujski karateisti so kljub izredno težkim pogojem dosegli velike uspehe. Temu je pogojevala velika vztrajnost pri napornem treniranju. Rezultati so pokazatelj njihovega dobrega dela. Karate klub v Ptuj še nima dolge tradicije. Ta šport si je s trdim delom hitro pridobil veliko popularnost med mladimi in tudi nekaterimi

starejšimi. Potrebno bi jim bilo pomagati in to v največji možni meri, kajti rezultati dokazujejo, da karate šport v Ptuj ima lepo perspektivo. Zaenkrat se moramo zadovoljiti s prvim mestom Vladimirja Sitarja v Jugoslaviji in dobrih uvrstitvami drugih tekmovalcev. V bližnji prihodnosti pa lahko od ptujskih karateistov pričakujemo še boljše rezultate, ki nas bodo razveselili in poneli ime ptujske občine po Jugoslaviji.

Ob tem je prav, da našim bralcem na kratko predstavimo še državnega prvaka, Vladimirja Sitarja. Rojen je leta 1961, živi v Vidmu pri Ptuj in obiskuje ptujsko gimnazijo. Trenira 4 do 5 krat na teden pa dve uri in pol delno iz ljubezni do tega športa, predvsem pa, da si utrdi telo. S tem, ko je postal državni prvak v Semi kontaktu (muha kategorija) za leto 1978, si je pridobil tudi pravico sodelovanja na evropskem prvenstvu v Semi in full kontaktu za reprezentanco Jugoslavije, to prvenstvo je bilo v Baslu v Švici, izpadel je v četrtfinalu v boju s tekmovalcem iz ZR Nemčije.

Vladimir pravi, da mu je sodelovanje na evropskem prvenstvu veliko koristilo, pridobil si je mnogo izkušenj ob srečanjih z velikimi mojstri tega športa. Vse to mu bo koristilo pri nadaljnjem delu pod dobrih trenerskim vodstvom. Prepričani smo, da se bo Vladimir razvil v zares vrhunskega karateista.

Besedilo in posnetek: Danilo Klajnšek

AVTO MOTO ŠPORT

Razglasitev najboljših v državnem prvenstvu

Pretekli petek je Avto moto zveza Jugoslavije v Zagrebu objavila in podelila medalje najboljšim tekmovalcem v vseh zvrsteh avto moto športa v letošnjem letu. Tekmovalci AMD Ptuj so prejeli kar šest odličij.

Zlato medaljo je prejel Uroš Langerholc za prvo mesto v kartingu v kategoriji do 100 ccm. Srebrno pa njegov klubski tovariš Otmar Artenjak prav tako v kategoriji do 100 ccm. Za Artenjaka je značilno, da se je najprej uveljavil kot odličien mehanik v ptujski ekipi. Pred leti je pričel tekmovali in danes je drugi v državnem merilu. Zaslužen uspeh. Srebrno medaljo je prejela karting ekipa AMD Ptuj za drugo mesto v državnem prvenstvu. Barve je branilo šestnajst tekmovalcev, ki so prav vsi zaslužni za uspeh. Razveseljivo je, da Ptujčani oblikujejo dobro ekipo mladincev, kar je bila prejšnja leta njihova šibka točka. Tako je ob koncu Armando Hvala peti, Erik Blažević pa osmi. Ker je Hvala dopolnil šele 15 let, ima pred seboj še lepo bodočnost, tako še tri leta med juniorji in nato v članski konkurenci.

Med motokrosisti AMD Ptuj je bronasto medaljo prejel rajko Čuš za tretje mesto v kategoriji do 125 ccm. V tej kategoriji so ptujski tekmovalci drugi in so prejeli srebrno medaljo. Bronasto odličje so motokrosisti AMD Ptuj prejeli tudi v najtežji kategoriji, do 250 ccm.

Otmar Artenjak med mednarodno dirko v Hajdošah (št. 28) — foto B. Rode

Tekmovalci AMD Ptuj so se torej v iztekajočem se letu ponovno izkazali, kljub temu, da kartisti niso uspeli ubraniti ekipnega državnega naslova. Vendar so zanesljivo v vrhu jugoslovanskega kartinga. Z ozirom na težave je njihov uspeh še toliko večji. V prihodnjem letu pričakujemo, da s e jim bodo pogoji izboljšali, temu primerni pa bodo tudi rezultati. To je toliko bolj pomembno, saj bomo prihodnje leto praznovali desetletnico karting prireditev v Ptuj.

I.k.

Fotoatelj Langerholc

Prešernova 2, Ptuj

Zagotavlja hitro in kakovostno izdelavo slik, posnetih na domu, terenu ali v studiu.

Vsem občanom, zlasti svojim stalnim strankam priskrbe želje
ZA SREČNO NOVO LETO 1979!

CERTUS

TOZD POTNIŠKI PROMET PTUJ

Tudi v letu 1979 vas vabimo, da koristite prevoze z našimi sodobnimi avtobusi. Vabimo vas tudi na izlete, ki jih prirejamo v sodelovanju z našo turistično agencijo.

Želimo vam prijetno in varno vožnjo in kličemo
SREČNO 1979!

RAZPIS

Aeroklub PTUJ sprejme več mladink in mladincev v tečaj za jadralne pilote, padalce in motorne pilote.

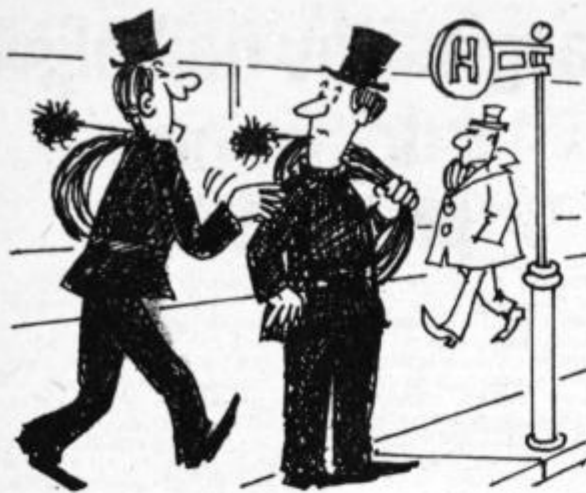

Pogoji za sprejem so naslednji:
 1 da niso mlajši od 15 let
 2 da imajo končano osemletko
 3 da mladinci še niso odslužili vojaškega roka
 4 da so zdravstveno sposobni, kar bo ugotovila zdravniška komisija.

Solanje bo v obliki internatov v popoldanskem času v Ptuj in na letališču v Moškanjcih. Vse informacije dajemo in sprejemamo prijave do 15. januarja 1979 v prostorih Aerokluba Ptuj, Jadranska ulica 6 v I. nadstropju, vaski dan od 07, do 15. ure in vsako soboto na letališču.

Prijavite se lahko tudi po pošti na naslov: Aeroklub Ptuj p.p. 25 Ptuj.

HUMOR

Ali naj greva voščiti srečo tudi našemu zdravstvu?

Ha, sedaj šele občutim kakšen užitek je biti nekaj klinov na lestvici višje od drugih

U z n a m e n j u

OD 28. 12. 1978
DO 11. 1. 1979

od 21. 3. do 20. 4.

Se vedno je čas, da se pripravite na praznovanje. Praznični dnevi bodo minili v imenitnem vzdušju. Ugotovili ste, da brez nje ne morete živeti niti ustvarjati. Čas je, da se odločite za skupen korak. Naj vam otrok ne ukazuje in vas trpinči. Če bo to počel že sedaj, bo v prihodnosti že hujše. Darilo vas bo razočaralo.

od 22. 6. do 22. 7.

Ugotovili ste, kaj vama manjka. Predvsem medsebojnega zaupanja. Ko boste dosegli zastavljeni cilj, še ne pomeni, da ste dosegli vse v življenju. Potrudite se in praznični dnevi bodo lepo minili. Točno opolnoči vas bo poljubila in poljub bo pomenil skupno življenje. Ne točite solz za minulimi lepimi stvarmi. Kar je bilo, je bilo.

od 24. 9. do 23. 10.

Vaših težav ne bo konec. Ko boste obrnili hrbet ljudem, ki vas obrekujejo, se boste rešili vsega hudega. Zakaj hrepenite po idealu, ko pa veste, da takšnega moškega nikoli n boste uzrli. Na silvestrovo bodite previdni, nekdo se bo tihotapil za vami in vam nastavljal mrežo. Ne ozirajte se naokoli. Našel vas bo.

od 22. 12. do 20. 1.

Tudi v prihodnjem letu bodite previdni pri odločanju. Nekdo se vam lahko maščuje. Nekoč se vam je že. Od novega leta ne pričakujte zvrhan koš dobrot, denarja in lepih stvari. Dobili boste tisto, kar si boste z delom zaslužili in pridobili. Seveda to ne pomeni, da bo prihodnje leto črno in slabo. Tudi lepe trenutke boste preživel.

od 20. 4. do 20. 5.

V novem letu ste že dosegli prvi uspeh. Sodelavci vam niso nevoščljivi denarja, nevoščljivi so vam za lažen uspeh. Ob koncu tedna se bosta srečala in povedala vam bo nekaj krepkih. Ne razjezite se, bodite strpni in letko boste dosegli željeni cilj. Ne pozabite na njen praznik.

od 23. 7. do 23. 8.

Tik pred prazniki ste, toda še sedaj niste pripravljeni na praznovanje najdaljše in najrazburljivjše noči. Že jutri se pomenita, kje bosta praznovala. Tudi pri prijateljih bo dobro. Z novim letom se morate spremeniti. Tako misli tudi ona, ki vas ljubi in ceni. Ne pozabite na delo, v prihodnjem letu bo še težje.

od 24. 10. do 22. 11.

Ljubezen postaja vroča. Dobro, da se je to zgodilo še pred prazniki. Ne bodite tako neprijazni do sveta in okolice, v kateri živite. Tudi drugi imajo podobne težave. Ne bodite prepričani, da je samo vaša pot pravilna. Tudi drugi ubirajo podobne poti. Ob praznovanju si lahko privoščite sladkarije.

od 21. 1. do 19. 2.

Sedaj, ko ste zahteve opravičili z delom, se vam godi mnogo bolj. Ob koncu leta vas bodo primerno nagradili. Ne zapravljajte denarja za nepotrebne reči, kupite obleko otrokom, ženi in staršem. Veseli bodo darila, otroci še posebej. Silvestrska noč se bo dobro končala. Poleg vina boste pili tudi čare njenega telesa.

od 21. 5. do 21. 6.

Ne pričakujte čudežev, popolnoma normalna ženska je in kot takšna je podobna vam. Ljubi resnico, spoštuje starejše, skratka odlična ženska je. Med prazniki jo povabite na izlet. Spoznala bosta, da imata veliko skupnega. Poleg ljubezni vaju družijo tudi prijateljstvo in radosti vajinega življenja. Tudi po praznikih se boste dobro počutili. Darilo.

od 24. 8. do 23. 9.

Motite se, če mislite, da ste končali z delom. V prihodnjem letu vas čaka še več težkih opravil. Ne bo vam zmanjkalo moči, kajti veliko volje imate in veselja do dela. Pred prazniki se za hip odpočijte, kajti najdaljša noč bo tudi najhujša noč. Ob svečah in prijetni glasbi se bosta spoznala.

od 23. 11. do 21. 12.

Ambicioznost je sicer vaša vrлина, ni pa sposobnost. Zato ohranite mirno kri, ko vas bodo nahnili zaradi napak, ki ste jih storili pred dnevi. Ob koncu tedna ne pretiravajte s pitjem, kajti nesreča nikoli ne počiva. Obljubili ste ji zlato, dali ste ji železo. Ne obnašajte se tako neumno. V prihodnjem letu boste izgubili voljo.

od 29. 2. do 29. 3.

Darilo jo bo razveselilo. Tudi vaš prihod. Na silvestrovo ne pijte preveč, postali boste melanholični in odvrtni. Še sreča, da boste silvestrovali med prijatelji, nekoliko lažje vam bo, ko boste slišali za skrivnosti v minulemu letu. Brez mačka seveda ne bo šlo. Zdravilo zanj sta dobra hrana in počitek.

Ne tovarišica, nisem vlomilec, le naročeno mi je bilo, da vam točno opolnoči izročim tega otroka, ki vam bo najbrž povzročal precej preglavic

— Čestitam tovarišica, hrbtnico ste si pa čudovito utrdili!
— O, to pa ne, le logarja sem pretentala... imam namreč izrastke na hrbtnici in eden mi je tudi zrasel

KAKO VREME KAŽE V LETU 1979

Letni vladar za leto 1979 je Saturn. Po naravi je hladen, oster in suh, reakcionaren in bojevit, je brez značaja, lakomen, ohol in lažniv. Uživa v trpljenju in v nesreči. Je simbol uboštva idopora.

LETNI ČASI

Pomlad bo suha ihladna. Po dežju se rada pojavlja slana in mrzlo. Poletje bo hladno in deževno. Jesen bo hladna in vlažna, otoplilo pa se bo proti koncu jeseni. Zima bo v začetku vlažna, potem pa hladna i dolgotrajna.

VREME PO MESECIH V LETU 1979

- JANUAR:** do 5. bo mrzlo, 6. in 7. sneg, sledi mrzlo do 13. 1. 79. Okrog 14. in 15. bo snežilo. Od 16. do 27. bo mrzlo ob mlaju, 28. in vse do 31. bo mrzlo, vmes zrnast sneg in vetrovno.
- FEBRUAR:** 1. sneg, sledi osem lepih dni, 10. dež, nato do 20. lepo vreme, le od 1. do 15. bo mrzlo, sneg v višjih predelih. Nekako okrog 18. se bo vreme poslabšalo tako, da bo do 28. februarja le malo lepega vremena. 21. in 22. bo verjetno sneženje. Zadnji dan februarja bo spremenljivo.
- MAREC:** 1. i2. bo še spremenljivo. Sledi mrzlo, zamegljeno vreme. Dne 9. in 10. dež, od 11. do 21. bo lepo, 22. dež, 23. in 24. dež in sneg. Od 25. do 31. bo sicer povprečno lepo, le občasno bodo posamezne plohe krajnjega značaja.
- APRIL:** In že smo v aprilu, ki sedemkrat na dan sonce posije in sedemkrat se dež ulije. Izgleda, da bo april prišel na svoj račun že kar prvi dan. Začel bo z nestalnimi vremenom, vetrom in v sredini tedna se bo oglašil že z grmenjem. 5. in 6. bo deževno, nato bo verjetno sedem zaporednih lepih dni. 13. bo verjetna ploha in celo deževni dan, nato od 14. do 19. lepo, če ne bo 17. dež. Od 21. do 27. bo močno spremenljivo. Od 28. do 30. bo lepo vreme.
- MAJ:** Do 3. bo megla, od 4. do 9. bo spremenljivo, od 10. do 14. lepo in hladne noči, 14. in 15. ter deloma še 16. bo deževno in mrzlo. V drugi polovici meseca maja bo vreme stabilnejše. Med 15. in 18. bo vroče. Verjetno bodo le posamezne plohe in tudi grmenje. Od 19. do 31. maja bo suho vreme.
- JUNIJ:** Konce maja in v začetku junija je čas košnje in spravila sena. Hitro in dobro bodo sušili v dneh od 27. maja in do 5. junija. Slabo vreme bo 6. in 9. Od 11. do 16. ter 18., 19., 20., 28. in še nevihte okrog 27. in 29. junija.
- JULIJ:** Bo vroč in suh do 9., 10. dež, za tem spet vroče, 21. nevihte, 22. dež nato vse dni do 30. vroče, 31. bodo pooblačitve.
- AVGUST:** Do 4. nevihte, dež in spremenljivo bo od 5. do 22. bo lepo vreme, vroče in suho. Le zvečer 16. in 17. bo na več krajih neurje. Od 18. do 31. večkrat plohe in grmenje, vmes bo pa tudi nekaj sončnega vremena.
- SEPTEMBER:** 1. in 2. nevihtne plohe, 3. in 4. spremenljivo, od 5. do 7. bo oblačno, 8. dež, 11. lepo, 12. oblačno, 13. dalje hladneje, v jutru slana. Deževalo bo od 16. in 17. ter 22., 23., 24. pa do 30. septembra. Ostali dnevi pa bodo v občasnem rosenju ali v pršenju megle.
- OKTOBER:** 1. pooblačitve, 2. in 3. dež, nato pa do 9. spremenljivo, vmes 8. izdaten dež, v planinah sneg, od 10. do 18. lepo, 19. oblačno in dež. Deževno bo še od 20. do 26. oktobra, vendar bo deževalo le nekaj časa dnevno ali ponoči. Od 27. do 31. bo slabo vreme.
- NOVEMBER:** 1. in 2. za silo bo lepo, nato spremenljivo vse do 9. in od 10. do 16. hladno, 17. in 18. dež in sneg. Od 20. in 24. mrzlo in lepo, tudi od 25. do 30. bo lepo vreme.
- DECEMBER:** 1. oblačno, 2. in 3. ter 4. dež in sneg, nato bo lepo in precej mrzlo do 18., ko bo snežilo. Tudi 19. in 20. bo snežilo. Sledi mrzlo in lepo do 26., 27. oblačno in zamegljeno, 28. in 30. sneg in mrzlo. Zadnja dva dni tega leta bo mrzlo, megleno in oblačno. Zvečer na Silvestrovo dodatno sneženje. Novo leto 1980 novi nseg bo pokrtil dol in breg.

Alojz Cestnik

Pregled vremena in luninih sprememb v letu 1979

	Prvi krajec	Polna luna	Zadnji krajec	Mlaj
Januar	5. ob 12,15 do 5. mrzlo 6. in 7. sneg nato mrzlo	13. ob 8,08 14. in 15. sneg nato bo mrzlo	21. ob 12,23 mrzlo	28. ob 7,19 dež in sneg
Februar	4. ob 1,36 1. sneg od 2. do 9. lepo	12. ob 3,39 10. dež od 14. do 19. lepo	20. ob 2,17 sneženje	28. ob 17,45 dež in zrnast sneg
Marec	6. ob 17,23 spremenljivo in mrzlo 9. in 10. dež	13. ob 22,14 lepo	21. ob 12,22 dežni sneg	28. ob 3,59 spremenljivo vmes plohe
April	4. ob 10,57 spremenljivo	12. ob 14,15 lepo, vmes tu in tam plohe	19. ob 19,30 dež nevihtah.	26. ob 14,15 konec meseca lepo
Maj	4. ob 5,25 deževno ali spremenljivo	12. ob 3,01 deževno ali dnevno plohe	19. ob 00,57 lepo suho	26. ob 1,00 lepo suho
Junij	2. ob 23,31 spremenljivo magleno 6. in 9. dež	10. ob 12,55 deževno	17. ob 6,01 spremenljivo	24. ob 12,58 izdaten dež
Julij	2. ob 16,23 nevihte	9. ob 20,59 lepo	16. ob 11,59 nevihte neurje	24. ob 2,40 lepo
Avgust	1. ob 6,57 dež in 30. ob 19,09 plohe	8. ob 4,21 lepo ter ponekod vročinske nevihte	14. ob 22,02 lepo	22. ob 18,16 sneg in dež
September	29. ob 5,20 deževno	6. ob 11,58 dež-hladno	13. ob 7,15 dež	21. ob 10,48 dež
Oktober	28. ob 14,06 dež	6. ob 20,35 spremenljivo	12. ob 22,24 lepo	21. ob 3,39 dež
November	26. ob 22,08 lepo	4. ob 6,47 do 9. hladno rosenje	11. ob 17,24 sneg in dež	19. ob 19,03 lepo
December	26. ob 6,11 megla, nato sneg	3. ob 19,07 3. dež in sneg	11. ob 14,59 sneg	19. ob 9,23 mrzlo in lepo

Alojz Cestnik

AVTOLIČAR

IGNAC ČERNEZEL
DRAŽENSKA CESTA 27, PTUJ

V NOVEM LETU 1979 ŽELIM VSEM MNOGO SREČE,
ZDRAVJA IN OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA!

SE PRIPOROČAM!

SPLOŠNO KOVAŠTVO

JOŽE ERHATIČ IN SINOVI

Želimo vam srečno,
zdravo in nadvse uspešno novo leto 1979, obenem pa se
priporočamo s kvalitetnimi kovaškimi storitvami!

PROIZVODNO PODJETJE

Olga Meglič p. o.

62250 PTUJ

VOŠNJAKOVA UL. 6

— TELEFON: (062) 77-281, 77-255

Delovnim ljudem,
organizacijam združenega dela,
poslovnim partnerjem
čestitamo za uspehe, ki so jih dosegli pri
svojem delu,
mnogo delovnih uspehov
jim želimo tudi vnaprej ter jim kličemo

SREČNO 1979!

**KREDITNA
BANKA
MARIBOR**

Hitro in solidno opravljamo vse vrste bančnih
poslov. Prav gotovo ste že spoznali, da je
naša hiša resnično HIŠA ZAUPANJA.

Vsem občanom,
zlasti svojim vlagateljem, kličemo
SREČNO, ZDRAVO
TER DELOVNIH USPEHOV
POLNO
NOVO LETO 1979!

OPEKARNA PTUJ

Tudi v prihodnjem letu si
bomo prizadevali ustreči vsem
željam naših potrošnikov.

Občanom, poslovnim partnerjem in so-
delavcem želimo **SREČNO IN USPEŠNO**
NOVO LETO – 1979!

**MOTEL
PODLEHNIK**

VAM ŽELI
SREČNO NOVO LETO 1979!

Vsem, ki boste dočkali novo leto v motelu
Podlehnik,
želimo prijetno praznovanje!

KOMUNALNO

PODJETJE

PTUJ

TOZD Avtopark
TOZD Ceste
TOZD Vodovod in kanalizacija
TOZD Komunalni servisi
Delovna skupnost skupnih služb

Želijo **SREČNO, ZDRAVO IN USPEŠNO**
NOVO LETO 1979!

TOZD trgovina Les Ptuj

Vsem cenjenim strankam, poslovnim prijate-
ljem in delovnim ljudem ter občanom vošči-
mo **SREČNO NOVO LETO 1979!**

Tudi v novem letu naj velja naše priporočilo:

- kurivo
- stavbno pohištvo
- gradbeni material
- razno drugo blago

vam vedno nudijo naše poslovalnice:

Gramat, Rogozniška cesta 4, Ptuj
Breg, Zadrugi trg 9, Ptuj
Kurivo, Kidričevo

Slikarsko-pleskarsko in antikorozijsko podjetje

"Pleškar"

62250 PTUJ – HEROJA LACKA 5

Želi delovnim ljudem in občanom,
poslovnim partnerjem
in strokovnim sodelavcem **SREČNO,**
ZDRAVO
IN **USPEŠNO NOVO LETO 1979!**

agis-ptuj

TOVARNA AVTOOPREME,
GUMIJEVIH IZDELKOV,
SERVISI o. sol. o.

s TOZD:

- Servisi
- Gumarna
- Precizna mehanika
- Kovinska obdelava
- Orodjarna
- Avtooprema
- Vzdrževanje in
- Delovna skupnost skupnih služb
- Delovna skupnost komerciale

Vam želijo
SREČNO IN NA VSEH PODROČJIH USPEŠNO NOVO LETO 1979!

KMETIJSKI KOMBINAT PTUJ

Temeljne organizacije združenega dela in delovna skupnost skupnih
služb Kmetijskega kombinata Ptuj želijo delovnim ljudem in obča-
nom, poslovnim prijateljem in strokovnim sodelavcem

SREČNO, DELOVNIH USPEHOV IN OSEBNE SREČE POLNO
NOVO LETO 1979!

Samoupravna stanovanjska
skupnost
občine Ptuj

in stanovanjski servis, Osojnikova 1, Ptuj

Delovnim ljudem in občanom želimo **SREČNO NOVO LETO 1979!**

Želimo, da bi tudi v novem letu uspešno sodelovali pri
reševanju skupnih nalog na področju stanovanjske graditve
in razvijanju stanovanjske kulture.

združena gradbena podjetja
gipsov
gradbeno podjetje
stavbar maribor
z n. sol. o.
62000 maribor, Industrijska 13

TOZD GRADBENIŠTVO

Drava PTUJ z n. sol. o.

62250 PTUJ, OSOJNIKOVA ULICA 9, TERKOČI RAČUN PRI SDK PTUJ STEY, 52460-401-10180, TELEFONI 77-486, 77-573, 77-587, SEPARACIJA HAJDINA 79-624

Delovnim ljudem in občanom,
poslovnim partnerjem
in strokovnim sodelavcem

želimo
SREČNO 1979!

TV spored

TV LJUBLJANA

ČETRTEK, 28. DECEMBRA:
8.55 TV v šoli: Matematika, Pismo materi, Gana, Zgb; 10.00 TV v šoli: Francoščina; 10.30 TV v šoli: Umetnost, Risanka, Kemija, Bgd; 14.55 TV v šoli: ponovitev; 17.15 Poročila; 17.20 Völker—Lüker: Saj to je za znoret, II. del; 17.55 Obzornik; 18.05 Z besedo in sliki: Čarovnik Ujata, I. del; 18.20 Afar, dokumentarni film; 19.10 Risanka; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Oči kritike; 20.45 Retrospektiva TV drame — I. Cankar; Večeri Julijana Stepnika; 21.35 Na zvezi; 22.05 TV dnevnik.

PETEK, 29. DECEMBRA:
9.00 TV v šoli: Ruščina, Od petka do petka, Novi lampijon, Zgb; 10.00 TV v šoli: Angleščina, Risanka, Zgodovina, BGD; 15.00 TV v šoli — ponovitev; 17.10 Poročila; 17.15 Z besedo in sliki: Čarovnik Ujata, II. del; 17.30 Mathis, mladinska nadaljevanka; 17.50 Obzornik; 18.00 Domači ansambli: Zagar, Vaška godba; 10.30 Reševanje umetnin, I. del; 19.10 Risanka; 19.30 TV dnevnik; 20.00 60 let Leonarda Bernsteina, jubilejni koncert v New Yorku; 21.35 Razgledi: Kdor se je, naj tudi žanje; 22.35 TV dnevnik; 22.50 Bareta — serijski film; 23.40 Poročila.

SOBOTA, 30. DECEMBRA:
8.00 Poročila; 8.05 Stare japonske pravljice; 8.20 Vrtec na obisku: Dedek Mraz prihaja; 8.35 Z besedo in sliki: Deček ježek; 8.50 Völker—Lüker: Saj to je za znoret, ponovitev II. dela; 9.25 Pisani svet; 10.00 Dokumentarna oddaja; ... Izbira študija in poklica: Vojaški poklici; ... M. Dombrowska: Noči in dnevi; ... Trimska televizija; 12.25 Oberstorf: Smučarski skoki; ... Poročila; 17.05 Obzornik; 17.15 Z besedo in sliki: Čarovnik Ujata, III. del; 17.30 Veliko potovanje Loleka in Boleka, mladinski film; 19.10 Risanka; 19.30 TV dnevnik; 20.00 J. Mortimer: Will Shakespeare, nadaljevanje in konec; 20.55 Moški in ženska — celovečerni film; ... Poročila; ... 625.

NEDELJA, 31. DECEMBRA:
8.40 Poročila; 8.45 Za dobro jutro: Ptujski festivali; 9.15 625; 9.35 Beograjske zgodbe; 10.35 Trije hrošči — mladinski film; 11.25 Mozaik; 11.30 Kmetijska oddaja; 12.30 Poročila; Kaj vemo o ...; Zlati cekin — posnetek evrovizijske oddaje; Okrogli svet; Radenci 78, glasbena oddaja; Zimska pokrajina Grabovice — TV Titograd in Poročila, Ironije usode — I. del filma; 19.10 Risanka; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Silvestrski spored.

PONEDELJEK, 1. JANUARJA 1979:
9.00 Poročila; 9.05 Mladinski film; 9.35 Risanka; 9.55 Narodna glasba; 10.25 Kras in njegovi običaji; 10.50 Tereze ne zamenjam — mladinski film; 12.15 Dunaj: Novoletni koncert; 13.30 Garmisch: Smučarski skoki; vmes Propagandna oddaja; ... TV Zehnik; ... Iz jugoslovanskega novoletnega sporeda; 17.35 Poročila; 17.45 Bugsy Malone, film; 19.15 Risanka; 19.30 TV

dnevnik; 20.00 A. Marodić; Poti in stranpoti, TV nadaljevanka; 20.45 Ironija usode — II. del filma; 22.20 TV dnevnik; 22.35 Iz novoletnega sporeda TV Beograd;

TOREK, 2. JANUARJA:
10.00 Poročila; 10.05 Kralj Matjaž in Alenčica; 10.40 Lisica, mladinski film; 11.35 Vesela dvajseta leta z Laurelom in Hardyjem; 13.05 Iz novoletnega sporeda jugoslovanskih centrov; 14.10 M. Smoje: Roko in Cicibela, TV komedija; 15.50 Trije noviči v vodnjaku — film; 17.30 Poročila; 17.35 Pisani svet; 18.15 Sport v letu 1978; 19.15 Risanka; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Oliver in Olivera; 21.05 Stendhal: Lucien Leuwen, nadaljevanje in konec; 21.55 TV dnevnik; 22.10 Razvoj popularne glasbe;

SREDA, 3. JANUARJA:
9.00 TV v šoli; 11. TV v šoli: Lutkovno gledališče, Radijska oddajna postaja, Risanka, Otok Rab; 17.20 Poročila; 17.25 Z besedo in sliki 17.40 Londonska narodna galerija; 18.05 Ne prezrite; 18.20 Obzornik; 18.30 Puntarska pesem, 6. del; 19.15 Risanka; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Film tedna: Oče gospodar; 21.55 Miniature: Portret kiparja Jožeta Pohlana; 22.20 TV dnevnik.

ČETRTEK, 4. JANUARJA:
9.00 TV v šoli; 11.00 TV v šoli: Pravljica, Radijski sprejemnik, Varstvo okolja, Medvednica; 15.20 Smučarski skoki, posnetek iz Innsbrucka; 16.50 Poročila; 16.55 Stare japonske pravljice; 17.10 Hranilci sveta; 18.05 Zakaj smo uspešne — dokumentarna oddaja; 18.35 Obzornik; 18.45 Babičin vnuček, TV Beograd; 19.15 Risanka; 19.30 TV dnevnik; 20.05 V živo: Občanov kruh doma in na tujem, vmes Poročila;

PETEK, 5. JANUARJA:
9.00 TV v šoli; 11.00 TV v šoli: Pravljica, Radijski sprejemnik, Varstvo okolja, Medvednica — II. del; 17.10 Poročila; 17.20 Zverinice iz Režije: Volk, petelin in botra lisica; 17.35 Mathis, otroška nadaljevanka; 17.55 Domači ansambli; 18.25 Obzornik; 18.35 Ogrožena dediščina; 19.15 Risanka; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Kar do, pa bo; 21.05 Avtopotopar — film; 22.15 TV dnevnik; 22.30 625; 22.50 Jazz na ekranu: Plesni orkester RTV Zagreb;

SOBOTA, 6. JANUARJA:
8.00 Poročila; 8.05 Stare japonske pravljice; 8.20 Z besedo in sliki; 8.35 Babičin vnuček — TV Beograd; 9.05 Pisani svet; 9.45 Dokumentarna oddaja; ... 625; ... M. Dombrowska: Noči in dnevi — TV nadaljevanka; 12.25 Bischofskofen: Smučarski skoki; ... Poročila; ... Povest o ljubezni — mladinski film; 17.00 Košarka Radnički—Cibona; 18.35 Naš kraj; 18.45 Očka, dragi očka, humoristična oddaja; 20.00 Prevost: Manon, TV nadaljevanka; 21.05 Okus po uspehu — film; ... TV dnevnik

RADIO PTUJ

ČETRTEK, 28. DECEMBRA: 16.00 Poročila in obvestila, 16.15 Zabavna glasba, vmes EPP, 16.30 Pionirji zdravo v osnovni šoli, 16.45 Pesmi raznih ljudstev, 17.00 Novice, 16.05 Kulturna panorama, 17.20 Poje vam Mireille Mathieu, 17.35 Delo rokometnega kluba „Drava“ Ptuj, 17.50 Ritmi Latinske Amerike.

PETEK, 29. DECEMBRA: 16.00 Poročila in obvestila, 16.15 Zabavna glasba, vmes EPP, 16.30 Krajevna skupnost Turnišče, 16.40 Koroški akademski oktet, 17.00 Novice, 17.05 Mladi pred novim letom, 17.30 Čestitke delovnih kolektivov ob novem letu.

SOBOTA, 30. DECEMBRA: 16.00 Poročila in obvestila, 16.15 Zabavna glasba, vmes EPP, 16.30 do 18. ure Novoletne želje in čestitke. **NEDELJA, 31. DECEMBRA:** 11.00 Tedenski pregled dogajanj in obvestila, 1.25 Zabavna glasba, vmes EPO, 11.30 Zabavno-satirična oddaja ob Novem letu, 12.30 Čestitke družbenopolitičnih organizacij in skupnosti, 13.00 Čestitke poslušalcev. **Januarja 1979 ne bomo imeli lastnega sporeda.**

SREDA, 3. januarja: 8.05 Dobro jutro, kako smo pričakali Novo leto, pogovori v živo, 8.30 Poročila, obvestila in EPP, 8.45 Cicibani, dober dan, 8.58 Povzetek in odpoved oddaje.

ČETRTEK, 4. januarja: 16.00 Poročila in obvestila, 16.15 Zabavna glasba, vmes EPP, 16.30 Pionirji zdravo v osnovni šoli, 16.45 Pesmi jugoslovanskih narodov in narodnosti, 17.00 Novice, 17.05 Kulturna panorama, 17.20 Jugoslovanski vokalno instrumentalni ansambli, 17.35 Delo zvezde lovskih druženj Ptuj, 17.50 Ansambel Collegium Singidunum.

PETEK, 5. januarja: 16.00 Poročila in obvestila, 16.15 Zabavna glasba, vmes EPP, 16.30 Krajevna skupnost Polensak, 16.40 Komorni zbor RTV Ljubljana, 17.00 Novice, 17.05 Mladi danes na Polensaku, 17.35 Igramo za razvedrilo.

SOBOTA, 6. januarja: 16.00 Poročila in obvestila, 16.15 Zabavna glasba, vmes EPP, 16.30 v soboto popoldne (magnetofonski zapisi, nasveti, gost oddaje, vmes zabavna in popularna glasba).

NEDELJA, 7. januarja: 11.00 Tedenski pregled dogajanj in obvestila, 11.25 Zabavna glasba, vmes EPP, 11.30 Aktualnost tedna, 11.40 Iz vasi v vas — Zavrč I. del, 12.20 EPP, 12.30 Čestitke poslušalcev, 13.00 Kmetijska oddaja, 13.15 Čestitke poslušalcev II. del.

PONEDELJEK, 8. januarja: 16.00 Poročila in obvestila, 16.15 Zabavna glasba, vmes EPP, 16.30 Sport in društva, 16.45 Orkester in zbor Ray Conniff izvaja havajske melodije, 17.00 Novice in EPP, 17.10 Iz stare diskoteke, 17.30 Delegacije obravnavajo, 17.40 Melodije iz musiclov.

TOREK, 9. januarja: 16.00 Poročila in obvestila, 16.15 Zabavna glasba, vmes EPP, 16.30 Naš komentar o delu interesnih skupnosti, 16.35 Domači ansambli: Ottavio Brajko, Niko Zajc in ansambel Mihelič, 17.00 Novice in EPP, 17.10 Delavec v novem kolektivu v Dolanah, 17.20 Poje vam Gilbert Bacaud, 17.35 Predstavljamo vam ..., 17.45 Zabavni orkester William Gardner.

SREDA, 10. januarja: 8.05 Dobro jutro, pogovori v živo, 8.30 Poročila, obvestila in EPP, 8.45 Cicibani dober dan, 8.58 Povzetek in odpoved oddaje.

V ostalem času prenašamo prvi radijski program RTV Ljubljana.

mali oglasi

PREKLICUJEM končno spričevalo trgovske šole na ime Srečko Zavec, Velika Varnica 70, Zg. Leskovec.

MIRNA SAMSKA uslužbenka išče sobo ob Ptuja do Borla. Naslov v upravi lista.

PRODAM dve telici in osebni avto SPACEK v voznem stanju. Jurovci 28/a, Videm pri Ptuj.

PRODAM malo rabljeno 300 litersko zamrzovalno skrinjo. Anton Kamenšek, Draženci 49/a, Hajdina.

PRODAM ograjeno stavbeno parcelo ob glavni cesti Maribor-Ptuj. Škofič, Slovenija vas 29.

PRODAM traktor STEYER 18 KS, letnik 1973, s koso in jermenico. Ludvik Kurež, Zg. Hajdina 86.

PRODAM gradbeno parcelo z vso dokumentacijo. Naslov v upravi.

PRODAM 28 arov njive v Trzcu pri Ptuj, možno tudi za gradnjo. Roza Kmetec, Vareja 5.

FANT IN DEKLE iščeta stanovanje ali sobo v Ptuj. Naslov v upravi.

UGODNO PRODAM parceli 0,42 ha njiva in 0,32 ha sadovnjak v k. o. Lešnica. Parceli sta oddaljeni od asfaltirane ceste okrog 200 m in primerni za zidavo. Ivo in Martina Vrhar, Ljutomer, Prešernova 32.

KUPIM rabljeni SKOBELNIK (hubelpank). Naslov v upravi.

PRODAM 8-tedenske mlade pajske. Alojz Bombek, Moškanjci 31.

UGODNO PRODAM traktor ZETOR, 25 KM s kosilnico in plugom. Franc Skrinjar, Sejanca 12, Tomaž pri Ormožu.

PRODAM zaradi bolezni gradbeno parcelo z vso dokumentacijo, dovoljenjem in načrtom na izredno lepi legi, 6 km od Ptuja. Helmut Lahe, Jenkova 21, Maribor.

ZAHVALA. V času dolgotrajne bolezni se zahvaljujem za skrb in nego sestram, zdravnikom kirurškega in intenzivnega oddelka bolnice Ptuj. Hvala tudi dr. Pušenjaku, dr. Krajčeviču. Posebno se zahvaljujem dr. Sokoličeviču za uspešno operacijo in njeno skrb. Hvaležna pacientka Anica Kramberger.

IŠČEM garažo za 3 mesece, po možnosti mariborsko ali področje Hajdine. Ponudbe na telefon 771-396 ob delavnikih.

JAVNA ZAHVALA. Ob katastrofi, ki nas je zadela letos avgusta, ko je strela upepelila celo gospodarsko poslopje, se zahvalimo za vso pomoč in solidarnost vsem, ki ste nam jo nudili v prvih minutah in do konca glavnih del. Posebej se še zahvalimo sosedom, vaščanom, sorodnikom, prijateljem, gasilcem, vodstvu Gradbenega podjetja DRAVA, sodelavcem iz Kidričevega, skupini železokrivcev, ter vsem, ki ste nam materialno pomagali. Vam vsem želimo srečno in uspešno polno NOVO leto 1979. Hvaležna družina Zagoršek iz Drstelje.

Ptuj, Perutnina, 15. decembra 1978:

Marjan Ferčec, Stanošina 2; Slava Čuček, Greg. dr. 15; Drago Letonja, Ptujška gora 76; Feliksa Polanec, Langusova 5; Pepca Nahberger, Ormoška 20; Vinko Murko Svetinca 4; Julja Špehonja, Kidričevo 4; Franc Korošec, Markovci 4/a; Majda Merc, Povodnova 10; Marjana Bombek, Trubarjeva 7; Vinko Valentan, Seronova 4; Sonja Koren, Hajdoše 1; Franc Vesenjaj, Mezgovci 42; Hedvika Kertuk, Kukava 60; Majda Kramberger, Bežjakova 3; Stanko Petek, Gorisnica 88; Milan Potrč, Ilčeva 1; Erna Krajnc, Mestni vrh 120; Milan Bedrač, Cirkulane 78; Marija Vidovič, Mezgovci 85; Martin Mikša, Zabovci 16/a; Branko Rogina, Ul. Pohorskega 4; Marija Vindiš, Ljubstava 11; Janko Zorko, Vintarovci 7; Peter Jurkovič, Ob

krvodajalci

železnici 13; Franc Kozel, Zakl 37; Tonček Staniko, Kvedrova 3; Alojz Repič, Zg. Hajdina; Branko Fridauer, Pobrežje 4; Janez

Muršec, Sobotinci 24; Marjan Vrtič, Potrčeva 35; Anton Šošarič, Slomi n. h; Štefan Berlak, Dornava 108; Janez Horvat, Trnovska vas 23; Adolf Janžekovič, Prerad 30; Franc Lah, Mihovci 100; Boris Lacko, Nova vas 90; Stanko Čuš, Mezgovci 41; Albert Mastnak, Rošnja 5/a;

kino

PTUJ:
Četrtek, 28. decembra: **MAŠČEVANJE ZELENEGA SRŠENA** am. barv. CS film, samo ob 18. uri, LJUBI ME, **TODA OPRAVI DOBRO** it. barv. vstav. film ob 20. uri; Petek, 29. decembra: **LJUBI ME, TODA OPRAVI DOBRO** it. barv. vstav. poučno-fantastični film; Sobota, 30. in nedelja, 31. decembra: **NASTAVI SE DRUGO LICE** it. barv. CS pustolovka, v nedeljo ob 10., 16., in 18. uri; Torek, 2. in sredi 3. januarja 1979: **ČRNI PIRAT** it. barv. film.

SREDIŠČE:
Petek, sobota, 29. in 30. decembra: Vihar na Pacifiku ob 19.00 uri; 31. decembra v nedeljo: ob 15.00 uri Vihar na Pacifiku, ob 19.00 uri, Potres (cena določena od distributerja: 25.- in 30.- din); Ponedeljek, 1. januarja 1979: Potres, ob 15.00 in 19.00 Torek, 2. januarja 1979: Peklenski pregom, ob 15.00 in 19.00 uri (cena 12.- in 15.- din).

Dežurstvo prehrabnenih trgovin:

SOBOTA, 30. DECEMBRA 1978:
prodajalna JELEN, Lackova ulica, Ptuj

SOBOTA, 6. JANUARJA 1979:
prodajalna KEKEC, Ormoška cesta, Ptuj

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljube mame, matere, prababice in sestre

Terezije Petek

iz Mestnega vrha

se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem ostalim, ki ste nam pomagali ob težkih trenutkih, darovali vence in cvetje. Posebna hvala pa družinam: Toš, Eržen, Firbas in Zemljic, ter vsemu zdravniškemu osebju internega oddelka v Ptuj. Srčna hvala tudi govorniku za poslovilne besede, pevcem in g. duhovniku za opravljen obred.

Žalujoči: hčerki z možema, vnuk in vnukinja z družinama, sestra in brat ter ostali sorodniki.

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža in brata

Ivana Stropnika

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam bili v najtežjih trenutkih ob strani, sočustvovali z nami in ga pospremili na njegovi zadnji poti: Iskrena hvala zdravnikom, sestram in strežnemu osebju bolnišnice Ptuj, za nego in lajšanje bolečin v zadnjih dneh njegovega trpljenja. Zahvaljujemo se zastopniku KS tovarišu Dominiku Glušiču, prijatelju in sošolcu tovarišu Stanetu Horvatu in predstavnici Študijske knjižnice tovarišici Milojki Alič za tako tople in ganljive poslovilne besede. Hvala delovni skupnosti Občinskega sindikalnega sveta in zastopnikom Ljudske in študijske knjižnice ter Glasbene šole za darovano cvetje in spremstvo. Iskrena zahvala g. duhovniku za obred in tolažilne besede.

Ptuj, dne 26. december 1978

Žena Ana, brat Jože z družino in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob tragični in mnogo prerani izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata

Franca Kolariča

iz Rogoznice

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom za vso izkazano pomoč. Hvala podjetju EM Hidromontaža Maribor, njegovim sodelavcem in govorniku krajevne skupnosti Rogoznica, pevskemu zboru iz Ptuja, Mesokombinatu Perutnina — OBRAT Predelava, ter g. župniku za opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

V Ptuj, 23. decembra 1978

Žalujoča žena Jožica, sin Drago, hčerka Zdenka in ostali sorodniki.

CD LJUBLJANA

Komisija za delovna razmerja pri CD Ljubljana TOZD za vzdrževanje voz Ptuj, Rogozniška 21,

TOZD za vzdrževanje voz Ptuj

OBJAVLJA
prosta dela oziroma naloge:

- referenta za pravne posle
- elektrikarja

Pogoji za zasedbo del in nalog:

pod 1. visoka izobrazba pravne smeri, zaželeno 3 leta delovnih izkušenj;

pod 2. končana poklicna šola električarske smeri.

Pismene vloge pošljite na kadrovsko službo CD Ljubljana, TOZD za vzdrževanje voz Ptuj, Rogozniška 21, najkasneje v 15 dneh po objavi.

Dedek Mraz obiše tudi ptujske krajevne skupnosti

Otroci nekaterih ptujskih krajevnih skupnosti so že včeraj pozdravili dedka Mrza s pravilničnim spremstvom in sicer pri novem vrtcu na Poljski cesti, domu občanov v Turnišču, na Bregu, v Spuhlji pri domu gasilcev, pri trgovini „Kekec“ v Budini in pri gostilni „Brenčič“.

Za obisk dedka Mrza po novoustanovljenih krajevnih skupnostih mesta Ptujja so se odločili na skupnem posvetu vseh predsednikov skupščin in svetov krajevnih skupnosti mesta Ptujja. Takrat so tudi določili komisijo za pripravo prihoda dedka Mrza v vse skupnosti.

Jutri, 29. decembra bo dedek Mraz obiskal naslednje krajevne skupnosti:

- Jože Potrč v Kvedrovi ulici ob 15.15 do 15.30,
- Franc Osojnik — trgovina ŽIVILA od 15.45 do 16.30,
- Boris Ziherl — Dom upokoencev od 16.15 do 16.30,
- Bratje Reš — gostilna Cebeč od 16.45 do 17.30,
- Vičava — Dom občanov od 17.15 do 17.30,

— Dušan Kyeder — magistrat od 17.45 do 18. ure. Dedek Mraz z motoriziranim spremstvom bo 30. decembra popoldan še enkrat obiskal otroke v novoustanovljenih krajevni skupnostih po tem vrstnem redu:

- Turnišče — Dom občanov ob 14. uri,
- Breg — Dom občanov ob 14.20,
- Spuhlja — Dom gasilcev ob 14.40,
- Budina — Brstje — trgovina Kekec ob 15. uri,
- Tone Znidarič — bivša gostilna Brenčič ob 15.20,
- Jože Potrč v Kvedrovi ob 15.40,
- Franc Osojnik trgovina Živila ob 16. uri,
- Boris Ziherl — Dom upokoencev ob 16.20,
- Bratje Reš — Gostilna Cebeč ob 16.40,
- Vičava — Dom občanov ob 17. uri,
- Dušan Kyeder — Magistrat ob 17.20.

Na vseh omenjenih krajih se bo ustavil le za kratek čas, zato morajo starši skupaj z otroci pohiteti, da ga pravočasno pozdravijo, kajti pripravljajo jim presenečenje. Pripravila: MG

Čestitke oboroženim silam ob njihovem prazniku!

V počastitev praznika oboroženih sil SFRJ se je v ptujski in ormoški občini izvršilo več prireditev. Največ jih je bilo v četrtek 21. decembra, dan pred prazničnim dnevom. V športni dvorani Mladika je bila dopoldne svečana akademija za vse ptujske dijake srednjih in poklicnih šol. Bogat kulturni spored so izvajali pevski zbor mladinskega kulturno-umetniškega društva gimnazije Dušana Kvedra Ptuj, plesna scenska sekcija Kluba mladih iz Ptujja ter vojak ptujske garnizije. Spored pa so pripravili Slavica Stajner, Mira Mijačević, Boris Miočinovič ter starešina Dragan Rašeta. Slavnostna akademija je potekala pod geslom: „čestitka oboroženim silam ob njihovem prazniku!“

Isti večer je potekala svečanost tudi v ptujskem gledališču, kjer so razen bogatega kulturnega sporeda brali tudi spise na temo: oborožene sile v svobodi in miru. — OM

SVEČANOSTI OB DNEVU JLA

Bogat in izredno dobro pripravljen kulturni program je izzvenel posebno slavnostno v ptujskem gledališču. Foto: KOSI

RAZPRAVA O ŠTUDIJI RAZVOJA TURIZMA

Dobra osnova za nadaljnji razvoj

Vsi nosilci razvoja turizma v ptujski občini so na razpravi, ki je bila v preteklem tednu in na kateri so sodelovali tudi izdelovalci študije, avtor magister ekonomije Stjepan Čušljak s sodelavcem dr. Boris Vukoničem in magistrim ekonomije Borisem Pirjecom, ugotovili, da je študija dobra osnova za nadaljnji razvoj turizma v ptujski občini.

Temelj tega planskega dokumenta so ugotovitve, na katerih se bo razvijala bodoča turistična dejavnost v občini v potrebni kakovosti in količini. Ob tem pa se poudarja tudi razvoj vseh spremljalcev razvoja turizma, ki posredno ali neposredno sodelujejo v zadovoljevanju turističnih potreb. Osrednji cilj pa je ekonomsko aktiviranje in izkoriščanje vseh danosti, ki so sestavni del turistične verige. S tem se tudi želi, da se turizmu v občini posveti večja skrb, ki se v nadaljevanju zrcali v večjem ekonomskem učinku, tudi razvoju določenega prostora in drugih vidikih splošnega napredka.

Sicer pa študija zahteva določene projekte oziroma podštudije, ki bodo do potankosti razčlenjevale razvoj določenega turistično privlačnega prostora, kot na primer: Borla, Ptujskih toplic in podobno.

Razprava o študiji turizma v občini Ptuj bo trajala še do konca januarja, ko bo tudi vse pripombe javne razprave posredovane izdelovalcu študije. MG

SLOVENSKA BISTRICA

Novi objekti — kulturne in športne prireditve ob občinskem prazniku

Kljub zaposlenosti ob pripravah na novoletna praznovanja se v občini Slovenska Bistrica te dni že skrbno pripravljajo na 8. januar, praznik vseh delovnih ljudi občine Slovenska Bistrica.

Zaključek starega in pričetek novega leta je prava priložnost, da delovni ljudje, kolektivi in druge sredine ocenijo dosežene rezultate dela v preteklem letu ter tako analizirajo s kolikim uspehom razvijajo ob delu, revolucionarne pridobitve NOB, istočasno pa tudi velike žrtve Pohorskega bataljona, ki je prav na dan 8. januarja 1943 izkrcaval za svobodo. Ta dan so prebivalci občine Slovenska Bistrica sprejeli tudi za svoj občinski praznik.

Tudi letos bodo ta dogodek prebivalci bistrške občine proslavljali več dni. Pripravili so številne kulturne in športne prireditve po krajevni skupnostih. Svečano pa bodo predali svojemu namenu nekatere družbeno pomembne objekte.

Zaključnih svečanosti v okviru praznovanj 8. januarja se bodo tudi letos udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij sosednjih občin ter delegacija pobratene občine organizacij sosednjih občin ter delegacija pobratene občine Svetozarevo. Letos bodo med gosti tudi delegacije občine Čičevo iz SR Srbije in občine Bosanska Dubica, s katerimi bistrška občina v zadnjem obdobju navezuje tesnejše prijateljske stike.

Z osrednjimi svečanostmi bodo v bistrški občini pričeli že v petek, 5. januarja 79, ko bodo v razstavem prostoru bistrške gradu odprli razstavo Hinka Smrekarja. V soboto in nedeljo 6. in 7. januarja bo v telovadnici TVD Partizan Slovenska Bistrica tradicionalni turnir v judu za pionirje in člani iz vse Slovenije za Memorial Pohorskega bataljona.

Na dan pred praznikom, to je 7. januarja bodo v Makolah predali svojemu namenu obrat za proizvodnjo reletjev Iskra, TELA Ljubljana. Te dni bo v Makolah tudi svečana, skupna seja vseh zborov skupščine občine in družbeno političnih organizacij občine Slovenska Bistrica.

Med pomembnimi pridobitvami v okviru občinskega praznika bo še otvoritev prenovljenega kulturnega doma na Pragerskem. Svojemu namenu pa bodo predali tudi prenovljeno štirirazredno podružnično osnovno šolo v Prihovi. V praznovanja pa se bodo vključili tudi strelci in šahisti iz celotne občine.

Na predvečer občinskega praznika bo v domu kulture Slovenska Bistrica koncert Partizanskega zbora in učencev glasbene šole Maribor. V ponedeljek 8. januarja dopoldne bodo svečano predali svojemu namenu prenovljeni trg Svobode, v katerem je svojo novo lokacijo dobil tudi spomenik NOB in celotno Titovo cesto, ki je tudi glavna prometnica skozi Slovensko Bistrico. Popoldne tega dne pa bo na kraju poslednjega boja legendarnega Pohorskega bataljona pri Treh žebjih nad Osankarico še osrednja slavnost. Viktor Horvat

ORMOŽ

Nosilci razvoja: Industrija, kmetijstvo in gradbeništvo

Na včerajšnjem zasedanju zborov občinske skupščine so delegati najprej na skupnem zasedanju obravnavali gradivo o uresničevanju družbenega plana občine Ormož za obdobje 1976-80 v letih 1976-78 in o osnutku resolucije o izvajanju družbenega plana za prihodnje leto. Osnovni nosilci gospodarske rasti bodo v prihodnjem letu industrijska in kmetijska proizvodnja ter gradbeništvo. V prihodnjem letu bodo vsi pozornost posvetili manj razvitim območjem, zaposlovanju, dinamični in stabilnejši gospodarski rasti ter povečanju reproductivne sposobnosti gospodarstva. V nadaljevanju skupnega zasedanja je beseda bila še o dopolnitvah odloka o proračunu občine Ormož.

Na ločenih sejah zborov so delegati razpravljali o odloku prispevka za pospeševanje kmetijstva v občini, o organiziranju dela osnovne šole Ormož in vzgojnovarstvenega zavoda v Ormožu in o samoupravnem sporazumu za financiranje družbenopolitičnega izobraževanja v Ormožu ter o odloku o začasnem financiranju proračunskih potreb v prvem tromesečju prihodnjega leta. zk

osebna kronika

RODILE SO:

Milena Sterman, Orešje 5 — deklico; Danica Vidovič, Lancova vas 67/b — deklico; Martina Kolarič, Frankovci 30 — deklico; Terezija Pihler, Levjanci 1 — deklico; Nada Kosce, Kidričevo 44 — dečka; Rozalija Majcenovič, Belski vrh 86 — Stanko; Marija Bežjak, Bukovci 100/d — Janjo; Ivana Kuhar, Borovci 32 — dečka; Brigita Bežjak, Grajena 19 — deklico; Hilda Hanžekovič, Godeninci 21 — Jasno; Helena Fras, Grajenščak 80 — Aleša; Danica Kampl, Cesta kurirjev NOV 18 — Vanjo; Majda Zupančič, Hajdoše 10 — deklico; Darinka Kaučević, Barislovci 10 — Andrejo; Brigita Ačimovič, Peršonova 23 — Jureta; Lidija Pečnik, Zadružni trg 15 — dečka; Stanka Premuž, Vrazova 2, Ormož — Mojco; Irena Kancler, Hajdoše 24 — Petro; Walburga Tomašič, Kuharjeva 8 — Matejo; Dragica Kosi, Zerovinci 52 — Mojco; Pavla Zorenc, Majski vrh 33 — dečka; Sonja Pislak, Majšperk 51 — Barbaro; Vera Kelenc, Osojnikova 5 — deklico; Andželija Miličič, Skolibrova 13, Ormož — Ognjena; Marija Gajšt, Podložje 63 — dečka; Vida Janežič, Grabe 20 — deklico; Marija Blažek, Lancova vas 89 — dečka; Neža Trafela, Kungota 59 — Romano; Ivanka Kaučič, Slovenski trg 11 — deklico; Jožefa Lovrec, Moravci 143, Ljutomer — Damjana; Zlatka Kolednik, Slomi 7/a — Gordano; Anica Soštarič, Dragovič 3 — dečka; Silva Njegač, Bukovci 65 — dečka.

Franc Majcenovič, Belski vrh 86 in Terezija Levanič, Turški vrh 55; Marjan Sluga, Podložje 26 in Irena Podgoršek, Jablovec 32 Milan Koržec, Majšperk 96 in Vera Fideršek, Breg 39; Konrad Janžekovič, Nova vas pri Markovcih 75 in Ivanka Strafela, Nova vas pri Markovcih 37; Ignac Kozel, Vel. Varnica 52 in Marija Vidovič, Vel. Varnica 52; Anton Kos, Zetale 30 in Milica Plavčak, Vrhpolje pri Kamniku 5/30.

UMRLI SO:

Janez Prevotšek, Dežno 45, pri Makolah, roj. 1930, umrl 18. dec. 1978; Alojz Vincetič, Litmerk 21, roj. 1906, umrl 18. dec. 1978; Ferdinand Klemenčič, Koračice 29, roj. 1917, umrl 20. dec. 1978; Ivan Stropnik, Volkmerjeva 11, roj. 1911, umrl 20. dec. 1978; Katarina Segula, Polenšak 16, roj. 1903, umrla 21. dec. 1978; Alojzija Pauko, Volkmerjeva 10, roj. 1900, umrla 21. dec. 1978; Elizabeta Vogrin Maribor, Prvomajska 31, roj. 1892, umrla 24. dec. 1978; Franc Mlakar, Stanošina 32, roj. 1906, umrl 24. dec. 1978; Marija Strajnsak, Cesta Olge Meglič 8, roj. 1923, umrla 24. dec. 1978.

TEDNIK

izdaja zavod za časopisno in radijsko dejavnost RADIO —TEDNIK 62250 Ptuj, Vošnjakova 5, poštni predal 99. Ureja uredniški odbor, glavni urednik MIHAEL GOBEC, odgovorni urednik FRANC FIDERSEK. Uredništvo in uprava Radio —TEDNIK telefon (062) 77-079 in 77-226. Celoletna naročnina znaša 150 dinarjev, za tujino 250 dinarjev. Žiro račun SDK Ptuj 52400-603-31023. Tiska ČGP Mariborski tisk. Na podlagi zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu spada TEDNIK med proizvode, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

ČRNA KRONIKA

Vse kaže, da so tokrat le zalegla številna opozorila voznikom in ostalim udeležencem v prometu, saj so miličniki postaje milice Ptuj in njenih oddelkov v dneh od 18. do vključno 25. decembra posredovali le v treh prometnih nesrečah. Smrtnih žrtev ni bilo, ena oseba je bila težeje, dve pa lažje telesno poškodovani. Glavni vzrok nesreče je bil tokrat neprevidnost in izsiljevanje prednosti.

Sicer je tudi tokrat bilo veliko manjših prometnih nesreč, z manjšo materialno škodo in brez telesnih poškodb, v takih primerih pa miličniki ne posredujejo. Skupna materialna škoda v omenjenih treh nesrečah pa znaša 7.500 din.

Neprevidnost otroka

Huda prometna nesreča se je zgodila v torek 19. decembra v križišču z lokalno cesto pri gostilni Horvat v Gorišnici.

Otrok V. J. kolesar se je peljal iz Zamušanov v Gorišnico. Vozil je kolo brez luči za osvetljevanje cestišča, ker je bila ura šele 6.45 je bila še tema. Pri gostilni je otrok zavl na levo proti osnovni šoli. V tem trenutku pa je iz nasprotne smeri pripeljal voznik osebnega avtomobila Branko Majerič iz Moškajnc. Ker kolesarja ni opazil pravočasno je trčil vanj in ga zbil po cestišču. Otrok V. J. je dobil hude telesne poškodbe, materialne škode pa je le za okoli 500 din. — OM

TUDI V PTUJU ZDRAVSTVENI CENTER

ZMAGALA PREUDARNOST

Zdravstveni delavci ZZD Ptuj — TOZD Služba splošne medicine so se v petek, 22. decembra odločili za združitve v Zdravstveni center Ptuj — Ormož. Vpisanih je bilo 175 upravičencev, ki so glasovali tako: 88 jih je bilo „ZA“, 84 „PROTI“, 3 glasovnice pa so bile neveljavne. Tako smo po dolgih prizadevanjih le uspeli uresničiti željo in zahtevo uporabnikov ter večine zdravstvenih delavcev, ki so se že v juniju odločili za tako samoupravno

povezanost zdravstvenih delovnih organizacij.

Res je, da je rezultat pičel, — komajda je glasovala le nekaj več kot polovica upravičencev. Pa vendar to pomeni, da so bile v zadnjem mesecu v omenjeni TOZD priprave na referendum učinkovite, da so res zajele vsakega posameznika.

Samoupravni sporazum o združitvi je torej sprejet. Praksa pa bo pokazala, kaj je v njem potrebno spremeniti, v organizacijskem smislu, da bo delo v zdravstvenih ustanovah potekalo normalno, brez dolge čakalne dobe, da bodo storitve kvalitetno in racionalno opravljene. Nova samoupravna, strokovna, funkcionalna, dohodkovna povezanost bi naj prinesla mnoge izboljšave, — na samo za uporabnike, temveč tudi za zdravstvene delavce. S skupnimi prizadevanji uporabnikov in izvajalcev v zdravstveni skupnosti nam bo to tudi uspelo. Ob tem pa se je potrebno zavedati, da je sprejeti samoupravni sporazum le prvi korak na poti uresničevanja zastavljenih ciljev. N. D.

ureme

do četrta, 11. januarja 1979

Mlaj bo v petek (jutri) 29. decembra ob 13.15.

Napoved: Nastopil bo ostrejši mraz, ki bo držal še štiri ali pet dni po novem letu. Okrog 5. januarja se bo toliko otoplilo, da bo naslednja dva dni snežilo. Vmes se bo v opoldanskih urah tudi otoplilo, da bo ponekod med sneženjem tudi deževalo. To bo zelo slabo za naše ceste, ker bo na cestiščih poledica. Alojz Cestnik

PEKO

PRODAJALNA PTUJ

Spoštovani potrošniki!

Obiščite prodajalno PEKO in presenečeni boste nad veliko izbiro zimskih modelov moške, ženske in otroške obutve, usnjene konfekcije, konfekcije iz umetnega materiala, vse vrste galanterije in športnih artiklov.

V zalogi imamo veliko izbiro smučarskih kompletov in smučarskih čevljev!

Posebna ugodnost:

V PRODAJALNI PEKO LAHKO KUPUJETE NA KREDITI!

Za obisk se toplo priporočamo!

SREČNO 1979! • SREČNO 1979!

OB NAŠEM PRVENCU

Pokrajinski listi, ki so pomembna sestavina informacijskega sistema v naši republici, s pričujočo skupno novoletno prilogo razgrinjajo pred svojimi naročniki in bralci zagotovo doslej največji dosežek uredniškega sodelovanja. To je prvi poskus skupnega prizadevanja za popestritev in izboljšanje vsebine pokrajinskih listov ter za predstavitev življenja in ustvarjanja v krajih od slovenske obale do Pomurja ter od Gorenjske do Dolenjske.

Na bralcih je, da ocenijo to prvo skupno delo. Ob prvencu lahko le želimo, da prvi sad predništev pokrajinskih časnikov v Celju, Kopru, Kranju, Murški Soboti, Novem mestu, Ptujju in Velenju, ne bo ostal samo poskus, pač pa začetek trajnejšega sodelovanja, ki naj bi

pomembno vplivalo tudi na izboljšanje kvalitete slovenskih pokrajinskih časnikov in utrdilo njihovo programsko in novinarsko sodelovanje.

Podoben skupni nastop pripravljajo tudi slovenske lokalne radijske postaje in ga načrtujejo za prvo polovico prihodnjega leta.

Izdajo prve skupne priloge slovenskih pokrajinskih časnikov izkoriščamo tudi za predstavitev Skupnosti delovnih organizacij lokalnih sredstev javnega obveščanja v SR Sloveniji, ki je začela z delom z novim letom 1978 in ki jo je ustanovilo 7 slovenskih pokrajinskih časnikov ter 15 slovenskih lokalnih radijskih postaj.

Skupna značilnost lokalnih sredstev javnega obveščanja pri nas je njihova svojstvena družbena vloga v sistemu javnega obveščanja v krajevni skupnosti, temeljni organizaciji združenega dela, občini in na medobčinski ravni. Posebnost družbene vloge se kaže zlasti v obveznosti lokalnih sredstev javnega obveščanja, da se neposredno in tvorno vključijo v družbenopolitično, samoupravljalno, gospodarsko in kulturno življenje temeljnih celic družbenopolitičnih skupnosti ter uresničujejo ustavno pravico delovnih ljudi in občanov na ta način, da jih obveščajo o vseh pomembnih dogodkih in njihovi krajevni skupnosti, temeljni organizaciji združenega dela in občini, hkrati pa jim s svojo odprtostjo omogočajo, da javno sodelujejo pri reševanju skupnih družbenih vprašani ali pri oblikovanju javnega mnenja.

Delovne organizacije lokalnih sredstev javnega obveščanja v SR Sloveniji so se združile v Skupnost z namenom, da v tej samoupravni povezavi uresničujejo naslednje skupne interese: krepitev vseh organizacijskih oblik družbenega vpliva pri izvajanju funkcije lokalnega javnega obveščanja, utrjevanje vseh oblik neposrednega vključevanja delovnih ljudi in občanov v vse vrste in oblike javnega obveščanja, spodbujanje nadaljnjih (novih) oblik podružbljanja sredstev javnega obveščanja, oblikovanje enotnih načel izvajanja funkcije lokalnega javnega obveščanja v skladu z družbenimi interesi, sodelovanje pri sprejemanju stališč o razvoju lokalnih sredstev javnega obveščanja, sodelovanje pri sprejemanju enotnih načel kadrovske politike itd. Skupni interes pa je tudi oblikovanje enotnih stališč o samoupravnem programskem, tehničnem in ekonomskem sodelovanju in povezovanju z osrednjimi slovenskimi sredstvi javnega obveščanja.

O pomembnosti vloge lokalnih sredstev javnega obveščanja v SR Sloveniji naj govori še nekaj številok. 7 slovenskih pokrajinskih časnikov v skupni nakladi več kot 130.000 izvodov prebere najmanj pol milijona občanov, to je vsak četrti prebivalec naše republike. 15 slovenskih lokalnih radijskih postaj pa ima okrog milijon poslušalcev. Dokaz o nepogrešljivosti lokalnih sredstev javnega obveščanja v našem sistemu.

Vsem naročnikom in bralcem pokrajinskih časnikov in poslušalcem lokalnih radijskih postaj v SR Sloveniji SREČNO 1978!

MARIJAN LIPOVŠEK,
predsednik
skupščine skupnosti

Skupnost delovnih organizacij lokalnih sredstev javnega obveščanja v SR Sloveniji, njen sedež je v Velenju, so ustanovili:

POKRAJINSKI ČASNIKI

Dolenjski list, Novo mesto, Glas, Kranj, Naš čas, Velenje, Novi tednik, Celje, Primorske novice, Koper, Tednik, Ptuj in Vestnik, Murska Sobota;

LOKALNE RADIJSKE POSTAJE

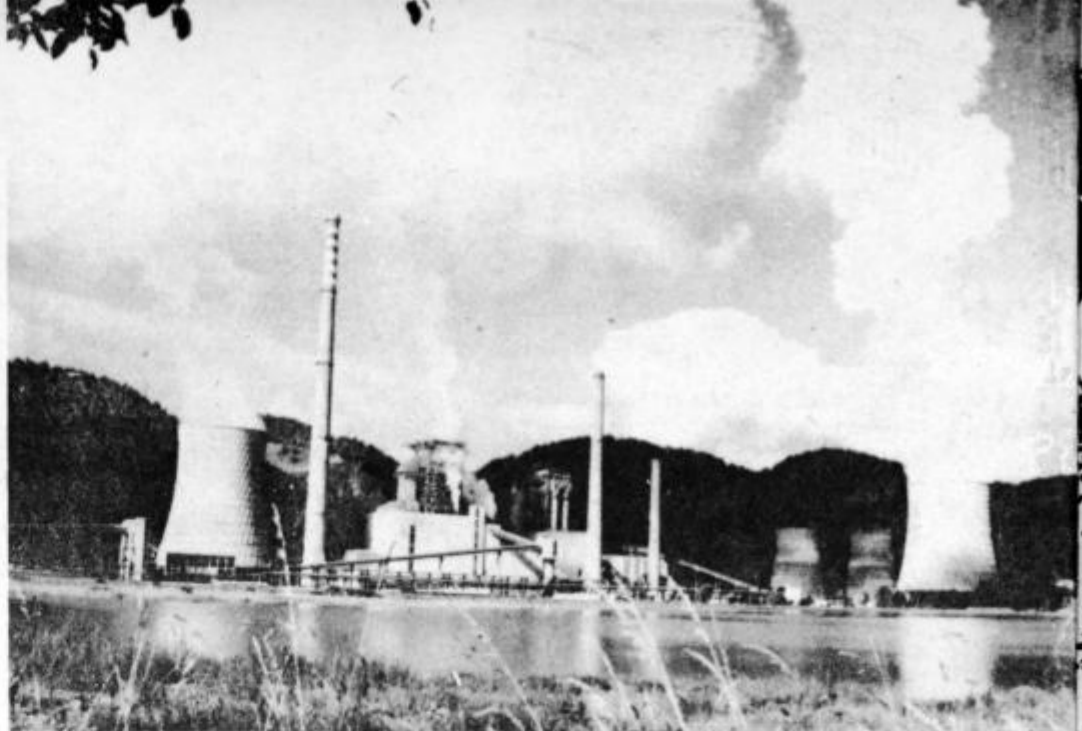
Brežice, Celje, Cerklje, „Triglav“, Jesenice, „Glas Ljubljane“, Ljubljana, Murska Sobota, Ormož, Ptuj, Radlje ob Dravi, Sevnica, Slovenj Gradec, Šmarje pri Jelšah, Trbovlje, Trzin in Velenje.

Novoletno prilogo je v sodelovanju z uredništvu pokrajinskih listov uredil Marjan Legan, glavni in odgovorni urednik Dolenjskega lista ter predsednik programskega odbora pokrajinskih časnikov pri Skupnosti delovnih organizacij lokalnih sredstev obveščanja v Sloveniji. Oblikoval jo je Dušan Lazar, oblikovalec pri ČZP Dolenjski list.

IZKUŠNJE TUDI ZA DRUGE

Šaleška dolina skriva v svojih nedrjih veliko naravno bogastvo. V tem energetskega bazenu je več kot 700 milijonov ton lignita, kar je še posebej pomembno zdaj, ko je premoč kot nacionalno bogastvo znova v središču pozornosti. Spoznanje, da je najbolj ekonomična poraba lignita na kraju izkopa, je že staro. Že pred več desetletji, ko je bila proizvodnja lignita v primerjavi z današnjo pravzaprav neznatna, so se v Šaleški dolini že odločili za postavitev prve termoelektrarne. V Velenju so začeli kopati premog leta 1875, prvo termoelektrarno z močjo 1,5 MW pa so zgradili leta 1928. Prva faza šostanjskih termoelektrarn je začela obratovati leta 1956, lani pa so v rekordnem času zgradili

elektrarno Krško pa predstavlja največji elektroenergetski objekt, ki bo zgrajen v naši republici v obdobju 1976 - 1980. Z izgradnjo novega 335 MW bloka so šostanjske termoelektrarne s skupno instalirano močjo 745 MW druga največja jugoslovanska termoelektrarna, in sicer za termoelektrarno Kosovo z instalirano močjo 800 MW. Gradnja četrte faze šostanjskih termoelektrarn je bila opravljena v predvidenem roku s sredstvi, ki so bila določena ob njeni odobritvi. Ti in še nekateri drugi podatki kažejo na resnično veliko zavzetost in odgovornost investitorja. Investicijska skupina, ki je gradila tretjo in četrto fazo šostanjskih termoelektrarn, se je letos samoupravno organizirala v temeljno organizacijo združena dela Inženiring, ki si prizadeva, da bi pridobljene izkušnje posredovala tudi drugim pri gradnji objektov, ki so vključeni v program gradnje elektroenergetskih objektov v naši republici. TOZD Inženiring je najprej prevzel investicijski inženiring pri gradnji nove toplotne Ljubljana II; gradbena dela so se začela oktobra letos, še letos pa bodo začeli montirati prvo opremo. Pred podpisom pa je pogodba za sodelovanje pri povečanju zmogljivosti termoelektrarne Trbovlje II z novo enoto moči 150 MW s toplotno postajo.

TEDNIK

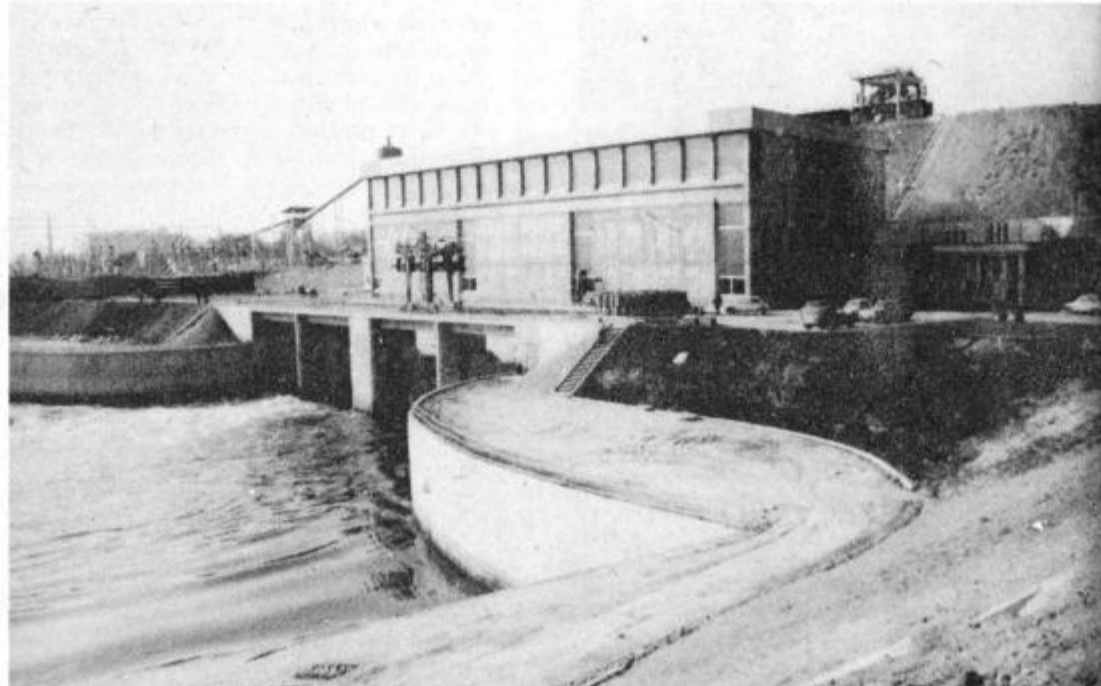
FORMIN - SAD DOMAČEGA UMA, DOMAČIH ROK

S hidroelektrarno Srednja Drava II v Forminu pri Ptujju, ki so jo slovesno dali v obratovanje ob letošnjem dnevu republike, je zaključena energetska veriga na slovenskem delu Drave, ki bo odslej v osmih stopnjah z instalirano močjo 531 MW dajala na leto okoli 2,7 milijarde kWh električne energije. Hidroelektrarna Formin je projektirana in dograjena z instalirano močjo 112 MW ter bo na leto proizvedla 580 milijonov kWh električne energije; celotna investicija s priključitvijo elektrarne na 110-kV omrežje vred bo veljala dve milijardi 696 milijonov dinarjev.

Hidroelektrarno v Forminu naj bi začeli graditi že pred enajstimi leti kot nadaljevanje hidroelektrarne v Zlatoličju, ki ima nekoliko večjo moč. Vendar je bila odločitev za izgradnjo objekta v Forminu prejeta šele 1973, po velikih redukcijah zaradi čestih okvar v termoelektrarni Šostanj. Še isto leto se je v Ptujju začela lokacijska razprava.

Glavni izvajalec zemeljskih in gradbenih del Gradis iz Ljubljane je aprila 1975 pričel s pripravljalnimi deli na posameznih gradbiščih za objekte strojnice, bazene, dovodnega in odvodnega kanala ter jez v Markovcih. Za pridobitev zemljišč, potrebnih za gradnjo vseh objektov, je bilo sklenjenih okoli 1200 sporazumov z zasebnimi lastniki in s skupščinami občin Varaždin, Ormož in Ptuj ter s krajevnimi skupnostmi Ptuj, Markovci, Gorišnica in Podgorci.

Projekt za hidroelektrarno v Forminu je moral upoštevati posebne značilnosti spodnjega Ptujjskega polja. Tako je bilo treba vzvodno od jez v Markovcih zgraditi s pomočjo bočnih nasipov zadrževalni bazen. Ta sega do samega Ptujja.

Celotno akumulacijsko jezero se razprostira na površini 4,2 km² in ima zajezno vsebino okoli 23 milijonov kubičnih metrov vode. Zaradi dviga vodne gladine bi bil ogrožen odtok vseh večjih industrijskih in mestnih odplak v Dravo, zato je bilo nujno potrebno zgraditi tudi sodobno čistilno napravo z levim in desnim obrežnim kolektorjem. Ta čistilna naprava je zelo pomembna, saj je prava tovarna v malem in iz nje se odteka v akumulacijsko jezero biološko čista voda.

Objekt hidroelektrarne pa ni segel samo v območje mesta Ptujja, marveč je močno posegel tudi v prostor med Ptujem in Ormožem. Tako so za gradnjo elektrarne uporabili okoli 500 ha kmetijskih kombinatih in zasebnih posejanih površin na 810 ha, letos na 3079 ha. In rezultati? Zelo ugodni: v družbenem sektorju so letos pridelali 52 ton sladkorne pese na hektar, v zasebnem 45 ton. Povprečna digestija je znašala 16,8. Zanimiva je ugotovitev, da se je v zadnjem času za pridelovanje sladkorne pese odločilo že veliko kmetovalcev, predvsem iz okolice Ormoža, nekaj tudi v SR Hrvatski, v občinah Varaždin in Čakovec.

Na gradbišču sladkorne tovarne je te dni zelo živahno kljub snežni odeji. Večjih zastojev pri gradnji in montaži ni. Gradbena, montažna in druga dela opravlja trenutno 700 delavcev, medtem ko jih bo tovarna v prihodnjem letu zaposlila 250. Od glavnih objektov - teh je 20 - so zgradili

nimi zaklopkami na hidravlični pogon. Pretočna zmogljivost jez v 4200 kubičnih metrov vode v sekundi.

Na levem bregu jezovne zgradbe v Markovcih se v dolžini 8,5 km do strojnice v Forminu razprostira dovodni kanal, ki je na dnu in pobočjih obložen z neprepustno oblogo iz asfalta.

Strojnica v Forminu je klasične visoke izvedbe z dvema mostnima žerjavoma. Vanjo sta vgrajena dva agregata s Kaplanovo turbino (izdelek ljubljanskega Litostroja) ter dežnikasta generatorja - (izdelek zagrebškega „Rade Končarja“). Vsak agregat ima moč 56 MW, v strojnici pa so še komandni prostori, ki so skoraj v celoti avtomatizirani in bodo vodeni iz razdelilnega centra v Mariboru.

Od strojnice v Forminu se do Ormoža razprostira še 8,5 km dolg odvodni kanal. Vsi ti objekti so spodnje Ptujjsko polje tako rekoč pretrgali na dve. Za najnujnejšo povezanost cestnih komunikacij je bilo treba zgraditi 9 velikih mostov prek kanalov. Najnevarnejše dele je bilo treba

zagraditi, kljub temu pa na nezavarovanih območjih najde veliko divjadi v kanalih smrt. Razlovcev so z dograditvijo objektov oškodovani tudi ribiči, saj je ribja steza prekinjena.

To je le del vseh obsežnih gradbenih del objektov hidroelektrarne v Forminu. Kot zanimivost velja omeniti, da je ozemlje, čez katero poteka dovodni kanal, znano po starih rimskih zgradbah in nekdanji rimski cesti od Poetova (Ptujja) do Murse. Tudi samo ime Formin izvira iz rimskih besed Forum minor, po naše mali trg. Pred samim začetkom zemeljskih del so, kot je značilno za celotno območje ptujjske občine, začeli z raziskovalnim delom arheologi. Izkopali so prek 250 rimskih grobov in v več kot 50 naletih na žare; razen tega so odkrili še celo vrsto zanimivosti, ki pričajo o bogati kulturi Rimljanov.

Pomembno je tudi, da so Dravske elektrarne Maribor kot glavni investitor hidroelektrarne Formin tudi tokrat dosledno upoštevale posledice in usmeritev za uporabo „domače pamet“ domače gradbene operative, industrijske operativne in montaže. Objekt je izvajalo prek 60 organizacij združenega dela iz Slovenije in drugih republik. Na objektih je bilo zaposlenih od 800 do 1200 ljudi, delavcev vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. Skratka, ta velika elektrarna je uspešno domačega uma in domačih rok, hkrati pa predstavlja največji objekt, ki je bil zgrajen s skupnimi močmi združenih sredstev elektrogospodarstva Slovenije in slovenskega gospodarstva kot celotne države.

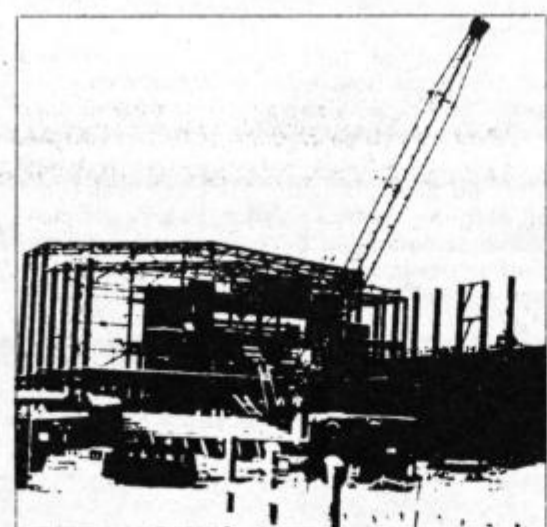
Energijo, ki jo proizvajajo Dravske elektrarne, uporablja širša družbena skupnost. Žal je na objektih zaposleno majhno število ljudi. Zaradi posebnega ekonomskega položaja so sredstva v TOZD Dravskih elektrarn majhna, predvsem tistem delu, kjer bi lahko intenzivneje sodelovali pri reševanju materialnih in drugih problemov v krajih in krajevnih skupnostih v dolini elektrarne. Tudi na ta problem je treba opozoriti, saj bi bilo prav, da bi bili kraji v dolini reke Drave tudi udeleženi pri novoustvarjenem dohodku iz energije reke Drave. Sedaj nimajo veliko od tega, problem so zadovoljivo rešili že v sosednji Hrvatski in Bosni. Prav bi bilo, da tudi v Sloveniji poiščemo ustrezne rešitve, s katerimi bi lahko posredno posegali v pospeševanje razvoja doline Dravi, kjer stojijo hidroelektrarne.

M. OZM

SLADKORNI VELIKAN

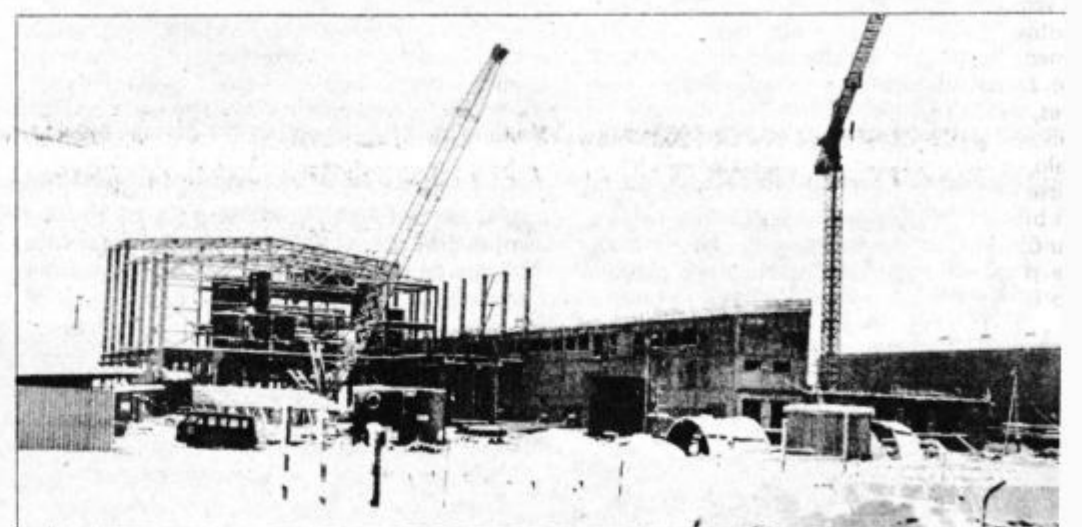
V Jugoslaviji še ne proizvedemo toliko sladkorne pese, kolikor ga potrebujemo, in prav to je eden od pomembnih razlogov, da smo se v Sloveniji odločili za gradnjo sladkorne tovarne. V severovzhodni Sloveniji so talni in klimatski pogoji za proizvodnjo sladkorne pese skorajda idealni.

Ormož je danes veliko gradbišče, kajti poleg tovarne gradijo nova stanovanja in druge spremljalne objekte. Danes manj razvita bo jutri postala srednje razvita, pojutrišnjem že morda zelo razvita slovenska občina. Zakaj ne? Pri intenziviranju kmetijske proizvodnje se sladkorna pesa pojavlja kot tržni proizvod in kot kvalitetna živilska krma. Razen tega pesa kot industrijska rastlina še pospešuje in povečuje poljedelski kolobar. Surovinsko območje za pridelovanje pese je v devetih slovenskih in dveh hrvaških občinah. V vseh 11 občinah je skupno 170 tisoč hektarjev površin pripravljenih za setev sladkorne pese.

Za nemoteno proizvodnjo bo tovarna v prihodnjih letih potrebovala pesa z 8.000 ha njiv, v štiri-letnem kolobarju pa z 32.000 ha zemljišč. Lani so v Ormožu in v sosednjih občinah pri kmetijskih kombinatih in zasebnih posejanih površinah na 810 ha, letos na 3079 ha. In rezultati? Zelo ugodni: v družbenem sektorju so letos pridelali 52 ton sladkorne pese na hektar, v zasebnem 45 ton. Povprečna digestija je znašala 16,8. Zanimiva je ugotovitev, da se je v zadnjem času za pridelovanje sladkorne pese odločilo že veliko kmetovalcev, predvsem iz okolice Ormoža, nekaj tudi v SR Hrvatski, v občinah Varaždin in Čakovec.

Na gradbišču sladkorne tovarne je te dni zelo živahno kljub snežni odeji. Večjih zastojev pri gradnji in montaži ni. Gradbena, montažna in druga dela opravlja trenutno 700 delavcev, medtem ko jih bo tovarna v prihodnjem letu zaposlila 250. Od glavnih objektov - teh je 20 - so zgradili

li že skladišče rezancev, repromateriala za peso, skladišče za lahko vnetljiva goriva ter vratarnico z ambulanto. Samoupravni sporazum za združevanje denarnih sredstev za gradnjo sladkorne tovarne je podpisalo 123 TOZD, ki so tako tudi investitorji gradnje. Izvajalec del je mariborski Gradis, dobavitelj domače opreme je združena proizvodnja strojev Slovenije, montažna dela pa so v rokah Hidromontaže iz Maribora. Vrednost investicije je ocenjena na milijardo 930 milijonov dinarjev, z upoštevanjem podražitev pa znaša investicija 2 milijardi 310 milijonov.

Vinko Štefančič, diplomirani inženir agronomije, direktor tovarne v izgradnji, je dejal, da se bo poizkusna proizvodnja sladkorja začela konec prihodnjega leta. V direkciji je danes zaposleno 80 delavcev, predvsem strokovnih poklicev. Seveda je za te in druge potrebno zgraditi nova stanovanja. Do prihodnjega leta bodo v Ormožu zgra-

dili okoli 90 novih stanovanj. V neposredni bližini novega naselja bodo zgradili tudi otroški vrt in druge potrebne objekte.

Pritok sladkornega dinarja kasni, je povzročil Vinko Štefančič; do 21. novembra se je zbralo 117 milijonov dinarjev. Podpisniki samoupravnega sporazuma bi morali upoštevati dolgoročni sporazum in denar nakazovati tako, kot je govoreno.

Ormoška sladkorna tovarna - zamisel o njej je stara več kot 20 let - bo devetnajsta tovarna na sladkorja v Jugoslaviji; do 1981-1982 domovini 23 sladkornih tovarn. Posebnost tovarne je pedološki laboratorij; je namreč edina domovina, v katerem bodo raziskovali seve zemlje in na tej osnovi tudi ugotavljali najprimernejša zemljišča za setev pese.

Kmetijstvo v občini Ormož ubira nove, obsežne razvojne poti.

Z. KOČ

PODBELE IN BREGINJA SKORAJ NIVEC

Sredi Breginja je še dan poprej stala hiša. Sedaj je v njej zijala odprtina. Stene ni bilo več, stene, ki je kazala trdnost in zaupanje. Nekaj kit spleteno koruze je nihalo pod streho na razmajanem podstrešju, kleti ni bilo videti zaradi kupa kamena. Breginj je preživel eno najstrašnejših noči. Zaječal je pod silo narave in ni se ji mogel upreti. Obupani pogledi domačinov so objemali domačije, nekdanj ponos stare arhitekture, ki se je v nekaj sekundah spremenila v podrtijo in pod seboj pokopala stoletne napore in žulje domačinov, ki so premagovali kamen za kamnom in zemlji iztrgali košček zemlje, da so ob vasi zorali nekaj njiv.

Spodaj ob Nadiži, le nekaj deset metrov od njenega brega, je bilo videti polivinilaste šotore, na silo in hitro postavljena zavetja, ki naj bi nudila streho nad glavo. Podbela. Vasica, ki ni nikdar silila v ospredje; življenje je teklo bolj mimo nje kot z njo. Naenkrat je postala cilj številnih obiskov delegacij. Prihajali so delavci, za njimi so rohneli stroji. Čimprej je bilo treba popraviti, kar se je dalo, in ljudem vrniti prejšnje življenje.

Cesti po Soški in Idrijski dolini še nista doživeli take gneče kot v dneh po potresu. Z vseh strani se je zgrinjala pomoč, vozili so jo po železnici, posamezniki celo s svojimi osebnimi avtomobili. Prikolice so se kopicile in hitro zginevale. Vsako je bilo treba čimprej razporediti po vaseh, da ne bi ljudje ostali ponoči pod milim nebom, če je bilo po vsem prestanem strahu še mogoče govoriti o milem nebu.

Nekdo je tedaj zapisal dogodek: Iz mariborske hidromontaže je mlad fant pripeljal stanovanjsko prikolico v Breginj. Majhna deklica se ga je razveselili in hitro „obvestila“ mamo, da so dobili prikolico, da bodo lahko ona, mama in bratec na toplem. In tudi po igračke bo morala mamica v porušeno hišo, saj se ne bo bala, kajne? Otroško veselje, ki je ob potresu dojelo le malo resnične tragedije, je Mariborčanu zvalo solze v oči, še bolj pa, ko je videl, da so prikolico, ki jo je pripeljal, zares dodelili mali srečnici.

ŽIVLJENJE SE NORMALIZIRA

V naslednjih tednih je lilo kot za stavo, vendar nihče od delavcev gradbenih podjetij, ki so prihitali iz vse domovine, ni pomislil, da bi odložil zidarsko žlico. Čas je priganjal, bližala se je jesen. Da, zlata jesen, ki je v Breginjskem kotu spremenila svojo barvo in se pokazala kot črna, zlovesča hudobnica.

Petnajstega septembra so tla ponovno zadrhtela. Od Breginja ni praktično ostalo nič več, Podbela je bila porušena do zadnje hiše. Česar ni porušila narava, je morala človeška roka, da ne bi bilo še hujših posledic. Obnova je morala steči po novih, drugačnih tirih: Breginj bomo zgradili nov, Podbela bo odslej urejena vas montažnih stanovanjskih hišic. Socialistična solidarnost je slavila zmago. Premagali smo sile, ki so porušile del nas samih, naših krajev — zdaj se

pogovarjamo, kako zgraditi še bolje, varneje, hitreje.

Med številnimi, ki so obiskali porušeni Breginjski kot in nasploh vse Posočje, je bil tudi tovariš France Popit, predsednik CK ZKS. Prijateljsko in hvaležno so mu domačini stiskali roke, še bolj, ko se je odločno zavzel, da „ne sme nihče na račun Posočja ustvarjati akumulacije!“

Tega so se gradbinci tudi držali. Nove montažne hiše so rasle kot gobe po dežju. Na pomoč je priskočila mladina z delovnimi brigadami, člani posameznih kolektivov so organizirali enodnevnne solidarnostne akcije in — seveda, kako naj bi bilo drugače? — naša armada je bila prva, ki je ponudila roko v pomoč kot že nešteto krat.

Slavnostni trenutki, ko so izročili prve ključe novih stanovanj: na Kamnem pri Kobaridu, kjer so kot v vseh vaseh na levem bregu Soče južno od Kobarida utrpeli veliko škodo. Ida Gabršček in Vlado Uršič sta bila presrečna, ko so jima delavci LIP Bled stisnili v roke ključa, vrata so zaškrtala odprl se je svetlejši dan, vera v prihodnost in trdno zaupanje v solidarnost.

Nad tisoč objektov so morali podreti na Tolminskem, nekaj tudi v drugih občinah. Namesto njih so zrastle novi domovi.

„MI PA VEMO ZA DOMOVINO!“

Na Žagi pri Bovcu so začeli takoj po potresu obnavljati hiše. Najbolj poškodovane so porušili. Pod vasjo se je zbralo toliko stanovanjskih prikolic, da bi mimogrede pomislili, da gre za turistično naselje. Žal ni bilo tako. V njih so vedrili najhujše dni domačini, majhni otroci. Na eni od prikolic smo zasledili napis:

„Mi pa vemo za domovino!“

Malce predrugačen Cankarjev vzklík je v petih besedah povedal vse, kar bi želeli povedati vsi naši narodi v najtežjih trenutkih Posočja. Da, zares vemo za domovino in še bolj jo bomo ljubili in varovali!

Kot že rečeno, je pomoč prihajala od vsepovsod. Postelje in odeje ter šotore je zamenjala solidarnost pri gradnji porušeni domov. Treba je bilo pomisliti na objekte družbenega standarda, kasneje sicer, vendar se je tudi na tem področju premaknilo. S solidarnostnimi sredstvi so v Novi Gorici zgradili stavbo šole s prilagojenim učnim programom, ker je bila stara tako razmajana, da si niti ocenjevalci škode niso upali vanjo. Obnovili so tudi nekatere vzgojno-ustavne ustanove in podružnične šole v vaseh.

Na Tolminskem je bilo podobno. S sredstvi, ki so jih zbrali delovni ljudje naših republik in pokrajin, je zrasel šolski center v Tolminu; ob njem dijaški dom, dozidujejo posebno osnovno šolo; v Breginju so Makedonci zgradili osnovno šolo in postavili na Žagi montažno. Sedaj hrumijo stroji v Bovcu, kjer bodo dobili novo šolo in dijaški dom. Še bi lahko naštevali, dodali druge družbene objekte, vendar bi pri vsem končali na skupnem imenovalcu: naša solidarnost ne pozna meja!

MAKS HOŽIČ

Primorske NOVICE

PREMAGAN BES NARAVE

Miren, povsem navaden pomladanski večer je pretreslo bobnenje. Zamajala se je stropna svetilka, zaslišati je bilo prve prestrašene vzklike. Slika na televizijskem sprejemniku se je razvlekla, počila in ugasnila, zatem je bilo skoraj vse tako kot poprej. Pa vendarle ni bilo. Na ceste so se vrnili ljudje, spraševali drug drugega in skušali priti stvari do dna.

Gotovo je bilo, da je bilo pritajeno bobnenje namenje potresa, besnenje nevidnih naravnih sil, ki so že od nekdanj vlivale človeku strah v kosti. Otres, toda kje?

Bili so to trenutki negotovosti. Kje se je zamajalo, je kdo od naših umrl, je hudo?

Tisto noč od 6. na 7. maj pred dvema letoma ni bilo na Primorskem in še posebno ne v Posočju človeka, ki bi mirno zatisnil oko. Kmalu so prišle prve vesti: na Tolminskem da je posebno hudo in še huje v Breginjskem kotu, našem naj-

bolj zahodnem delu, ki je že tako reven, da je nastal ljudski rek, češ da je tod „stvarnik s prazno vrečo mahal“.

NAJSTRAŠNEJŠA NOČ ZA TOLMINCE

Že 1511. leta, 26. marca ob treh in 42 minut popoldne — tako piše tolminski zgodovinar Simon Rutar — so se tla na Tolminskem zamajala. Bilo je hudo, pa tudi onkraj, v Karniji in Benečiji ter Furlaniji, da so se tla majala pod nogami, ve povedati zapisana beseda zgodovinarja. Žal pa je ostalo le malo ali skoraj nič zanesljivih podatkov. Zgodovina se je spet ponovila.

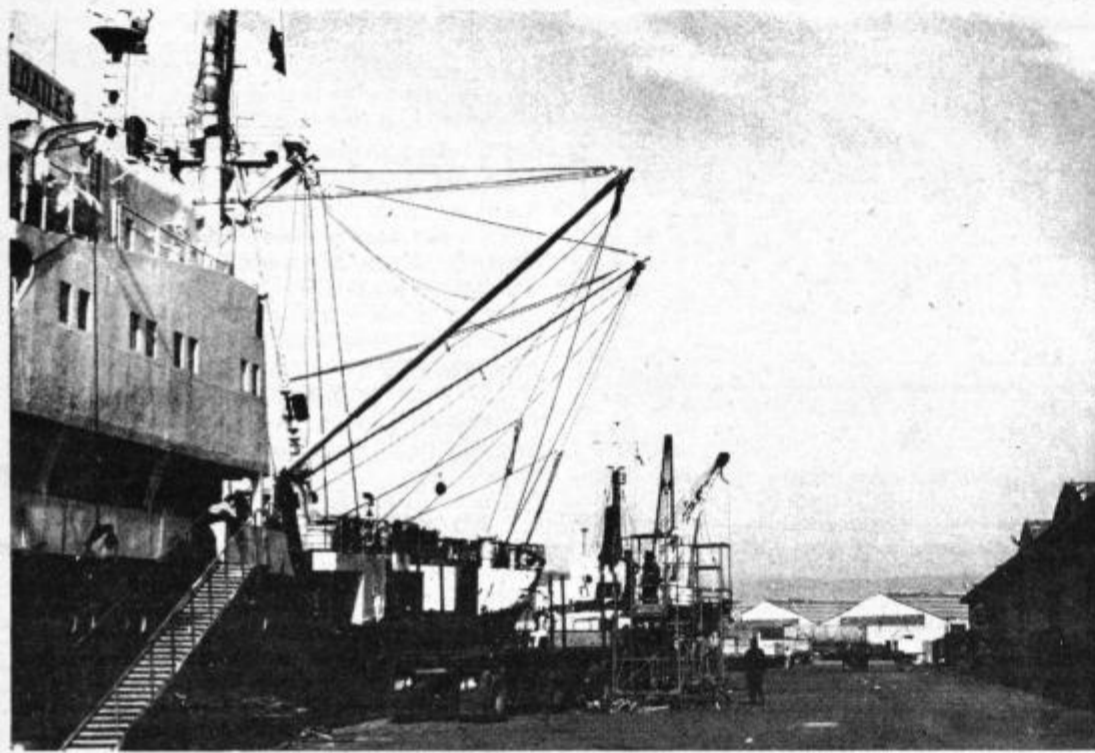
Vso noč so prihajale vesti o nesreči, ki je še posebno prizadela naše rojake za mejo. Navsezgodaj so začeli prešteti mrtve. Po nekaj dneh so se zaustavili pri številki, ki je krepko preseгла tisoč... Žalosti ne konca ne kraja. Borna pomoč ni mogla odtehtati življenj, porušeni domov, toplih peči v njih.

V Tolminu in Novi Gorici — to občino je razen idrijske in deloma ajdovske tudi prizadela naravna katastrofa, vendar v precej milejši obliki kot gornje Posočje — so takoj ustanovili posebne ekipe, ki so odšle na teren in posredovale podatke o posledicah, o pomoči, ki so je ljudje najbolj potrebni. Ni ga bilo, ki bi izbral drugačno pot, kot je bila tista, ki ji z vso pravico pravimo pot sosedске pomoči, človeških odnosov.

Prenekatere je jutranji svit dohitel ob avtomobilih, v katerih so prestrašeni prespali noč Tolminci. Drugi so se ob jutranji zarji že vračali z najnovejšimi sporočili. Štab v Tolminu je začel delovati kot elektronski računalnik. Z vseh strani naše domovine so začele prihajati prve pošiljke pomoči. Izkušnje iz Bosenske Krajine in Skopja so bile dragocene in nikakor ne moremo reči, da tudi družbena samozaščita ni opravila vloge, ki ji jo pripisujemo.

Novinarji smo v naslednjih dneh postali pravzaprav del teh krajev, živeli smo z njimi in njihovimi ljudmi. Zapisali so se vrstili, beležnice polnile, življenje pa se je polagoma vračalo v svoje normalne okvire.

primorske
NOVICE

NEKOČ JE BILO MORJE DALEČ ZA OBZORJI

Z zgodovinsko odločitvijo v Jajcu pred 35 leti, ko so postali Slovensko Primorje, Istra, del Dalmacije in otokov neločljiv del jugoslovanskega ozemlja, smo Slovenci svojemu, skozi stoletja utesnjevanemu življenjskemu prostoru dodali — morja široko cesto! Ko je v poznejših letih svobodne ustvarjalnosti posebna komisija pri Organi-

zaciji združenih narodov odmerjala prometni prostor Koprju, ga je ovrednotila enako kot Trst ali Reko in ga uvrstila na ugledno mesto med starimi in novimi jadranskimi pristanišči. Koper je tako postal najmlajše jugoslovansko okno v svet. Slovenski živelj je začel z novim poglavjem v kroniki lastnega obstoja. To poglavje začenja in nadaljuje

bitko za nov gospodarski razmah, ki ga obali in njenemu globokemu zaledju lahko nudi edinole morje s svojimi številnimi prednostmi.

Resnici na ljubo, Tomos je še zmerom bleščeče ime na slovenski obali. Preveč, saj bi Tomos lahko stal kjerkoli v našem prostoru! In vendar je tovarna motorjev in motornih koles v Koprju temeljni kamen, ki je vnesel prvi nemir v družbeno strukturo obalnih krajev. Z njim je začelo tudi zaledje spreminjati svojo podobo. Kmeta je zamenjal delavec, Koper in obala sta pritegovala nove moči, ljudje ob morju so postajali iz leta v leto sposobnejši za vstop v ustvarjalno areno.

Novi temeljni kamni obale so začetki gradnje Luke Koper, pomembne spremembe v organizaciji združenega dela „2. oktober“, v izolski remontni ladjedelnici, to je nenadomestljiv kapital v razvojnih snovanih turističnega gospodarstva; so dosegljive, edinstvene namere portoroške prehranske industrije; je začetni polet v nastajanju petrokemije, so nove brazde slovenskega pomorščaka in ribiča — skratka, mavrica dejavnosti, ki imajo lahko svoje korenine samo ob morju, ki edinole na tem prostoru lahko služijo koristim širšega slovenskega in jugoslovanskega prostora.

Ob letošnjem obisku v Luki Koper je Sergej Kraigher dejal:

„Prednosti morja niso samo prednosti obale, to so prednosti celotnega slovenskega gospodarstva, saj Luka Koper ne more služiti zgolj občinskemu, ampak služi slovenskemu in jugoslovanskemu prostoru. Zato je prav, da se ta prostor začne v svojih razvojnih programih vse intenzivneje obračati k morju, k njegovim prednostim!“

OD SAMORASTNIŠTVA DO DRUŽBENIH INTERESOV

Luko Koper so začele graditi mladinske delovne brigade. Lotile se so izsuševanja Stanjolskega zaliva, ki je nekoč objemal otoški Koper. Dolga leta je Luka Koper rasla docela samorastniško in vztrajno gradila operativne obale, skladišča, manipulativna križpotja. Samorastniško se je sprijela celo z izgradnjo industrijskega tira tja do Prešnice in Kozine. Vztrajnost njenih pionirjev je naposled obrodila žlahten sad: luški delavec je s slovenskimi železničarji ustanovil prvo samoupravno interesno skupnost. Z njo je postala tudi Luka Koper domena širše družbe.

V zdajšnjem trenutku razvoja sledimo procesu združevanja sredstev, tako temeljnih bank kot temeljnih organizacij združenega dela, špediterjev, pomorskih agencij, transporterjev. V srednjeročnem razvojnem programu daje slovensko gospodarstvo za dograditev luške operativne ter njene prepotrebne infrastrukture nad 800 milijonov dinarjev.

Razvojna snovanja Luke Koper so omejena na izkoristek 1.600 ha kopne zemlje, ki jo luški delavec počasi ugrablja morju. Na tem prostoru lahko zraste sodobno pristanišče, katerega dovršen del bo namenjen njegovi specifičnosti: letnemu pretovarjanju 100 tisoč enot kontejnerjev in ro-ro elementov, skladiščenju, predelavi in opremlitvi 400 tisoč kubičnih metrov lesa, manipulaciji 100 tisoč ton tekočih kemikalij, 400 tisoč ton raznih sipkih tovorov od ribje moke do soje, zmrzovalnih poslov za potrebe skladiščenja, dozorevanja in manipulacij z okoli 8 tisoč tonami južnega sadja, za letni pretovor 200 tisoč ton železa, skratka, na tem prostoru naj bi bile do leta 1985 dograjene zmogljivosti za hitra in kvalitetna opravila s 3,5 milijona ton blaga.

Luška dejavnost sega v prometni prostor, saj je vsaka luka le člen v neskončni verigi med morjem, cesto in železnico. Urejenost tega prostora nalaga veliko breme, saj pomeni izdatek za izgradnjo cestnega in železniškega omrežja vse do meje z Madžarsko okrog 3000 milijonov dinarjev. Ta izdatek je dosegljiv ob zdajšnji presoji dogovarjanja, ko so realna in upravičena pričakovanja združevanja sredstev tako samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet, kot temeljnih bank in mednarodnih posojil.

SLOVENSKI POMORŠČAK NA VIHARNEM MORJU PREDPISOV

Izolski ribič na eni in piranski pomorščak na drugi strani sta ta čas v dokaj nezavidljivem položaju. Ribič, ker preprosto ne „veže več kraja s krajem“ na svojih onemoglih barkah in z organizacijo proizvodnje v predelavi rib, ki že dosega častitljivo stoletnico; pomorščak, ki mu na vihnem morju spreminjajočih se predpisov nenehno uhaja iz rok krmilo dobrega gospodarja.

Oba, ribič in pomorščak, zaslužita pozornost. Oba, ker sta celica v satovju prednosti morja. V bitki za hrano lahko pomeni sveža ali zmrznjena, konzervirana, posušena riba ob neizčrpnosti morja odločujočo postavko, ki se je na žalost vsaj pri nas premalo zavedamo. Zato brezbriznost do razvoja ribištva in do sprememb, ki jih prinaša čas. Ribič namreč v svetu že dolga leta ne lovi več smo ponoči ob svetlobi karbidovk, ampak mu uspešnost lova zagotavljajo sodobnejše, dnevno kočarjenje, lov na odprtem morju, ne od sezone in ne od vremena odvisna industrija, iskalci ribjih jat, tehnika polaganja in vlečenja mrež z ladjami velikih nosilnosti. Takšen kontinuiran lov terja ustrezno organizirnost ribiške predelovalne industrije na kopnem, v matičnem pristanu. Dvršen del vsakokratnega ulova gre sicer takoj v prodajo, dovršen del takoj v predelavo, dovršen del pa mora v hladilnice. Tako organizirano ribištvo mora temeljiti na proizvodnih zmogljivostih, do katerih pa se slovenski ribič v preteklostini mogel dokopati.

Rešitev iz težave je našel v združitvi s prehransko industrijo. Delamaris je danes del Droge! Ta

združitve mu sicer razmika obzorja, kljub temu pa tiči ribič še zmerom med čermi njemu nič kaj naklonjenih predpisov. Nanj pozabljajo cel sestavljalci vsakoletnih resolucij, zanj je maloznamena pri delitvi deviznih sredstev (četudi ribič pol svojega ulova izvažal), zanj je maloznamena v procesih združevanja sredstev. Mimo grede: za 300 tovarnih alkoholnih pijač, ki jih trenutno gradimo v Jugoslaviji, je investicijskih sredstev na pretek, pot do ene same sodobne opremljene ribiške ladje je strašno dolga.

Nič laskavega tudi ni moč pripisati smeri razvoja slovenskega pomorstva, združenega edinem slovenskem podjetju — v piranski Splošni plovbi Svetovna morja trenutno brazda na tisoč larih s skupno nosilnostjo 64 milijonov ton bruto tovora; svetovno pomembna pristanišča dovoljujejo privez le ladjam, ki so mlajše od 1 let; zahteva po hitri, zanesljivi in tehnološko opremljeni floti je čedalje nasilnejša. Splošna plovba Piran je v kleščah: domači predpisi kljub sporazumu otežujejo naročanje novih ladij v domačih ladjedelnicah, nakup ladij v tujini, je sicer lahko dosegljiv in celo za 30 odstotki cenejši, je obremenjen s previsoko carino. Ob nem pa je slovenski pomorščak v neenakopravnem položaju s pomorščaki v sosednji Hrvaški za katerega potrebe ima družbena skupnost primerno več razumevanja.

V tem primeru je morje še zelo zelo daleč, tem primeru se nam celo izmika, in vendar Splošna plovba organizacija, ki ustvarja letno milijonov dolarjev čistih deviznih sredstev!

MORJE SO OPRTA VRATA DEVIZNEMU PRILIVU

Značilnost obalnega gospodarstva je dvomno v njegovih prednostih pri ustvarjanju viznih sredstev. Denimo sečoveljske soline! Ok 700 let so pomenile zakladnico nenadomestljive prehranske dobrine. Človeški um in neverjetna pridnost sta skozi čas izoblikovala bazen površini 25 hektarjev, na kateri zori vsakoletno žetev soli v tisoče ton. Te tone so seveda odvis od vremena. Z vremenom je človeški um zmerom rad tekmoval, zmerom ga je hotel premagati.

Prav letos se iztekajo dogovarjanja o velikih spremembah v načinu pridobivanja soli. „Drog prehranska industrija obale, načrtuje izgradnjo tovarne, ki bi proizvajala okoli 100.000 ton s na leto.

Letna poraba soli pri nas dosega na prebivca, če upoštevamo samo potrebe po dodatku soli hrani, okoli 7 kg; če upoštevamo potrebe industrije, ki rabi sol kot surovino, dosega potrošnja že okoli 25 kg na prebivalca. V celotni potrebuje pri nas veliko več soli, kot je pri bivanju v solinah ob morju in v rudnikih kopnem, zato na tisoče ton soli uvažamo. Rata uvoz pa lahko zmanjšamo z zanesljivejšim pridobivanjem soli po novejših postopkih, nič na klasičen način solinarjenja, ampak z elektriko.

O prihranku deviznih sredstev govorimo tu ko predstavljamo nadaljnji razvoj obalne kemijske industrije. „Iplas“, pojem tovarne, ki je začel lepiti, je gospodarska celica v neugnani rasti obratom tovarne za proizvodnjo anhidrida fosforne kisline je Iplas odškrnil vrata v svet bazične industrije, v svet petrokemije. Ta vrata Iplas vztrajno odpira, s povečevanjem zmogljivosti anhidrida nadaljuje, odloča o naložbah, ki segajo v sto milijard dinarjev. To so naložbe v petrokemij bazično industrijo, ki bo s svojo proizvodnjo nujnih surovin na bazi nafte omogočila vrsto iristijskih objektov pri nas nemoteno proizvodno obnem pa bo lahko zavrla dosedanja uvoza in tem po svoje prispevala k naši devizni bilanci.

Iplas je kemija, a kemija sodi na obalo — za svojih specifičnosti. V ilustraciji: pred deset leti je nastal Škedenj z železarnami ob morju, ker je morje nudilo najcenejšo prometno zvezo s tom. Podobno lahko rečemo za kemijo, I morje omogoča najcenejši in najzanesljivejši tok velikih količin potrebne surovine po mc cesti, brezmejni in nikoli preobremenjeni.

Morje je neizčrpno valovanje, ki v plimah jih človek hoče in zna izkoristiti, prinaša dodek. V mislih ima svoj prostor turizem. Še to bolj, ker se obala morja lahko postavlja z imenimi sosedami — s kraškimi lepotami podzger ga sveta in zasneženimi bovsškimi planinami bližino izredno razgibanega sveta ter z idelego v osrčju stare celine. Portorož je pojem stične metropole, ki v slovenskem turističnem prometu pomeni dobro tretjino dohodka. Ten del tega dohodka je spet deviza, je čistidki prihaja v našo deželo.

Morje je bilo nekoč zelo zelo daleč! D nam je bližje. Ne zavoljo razpredenih ceželezniških prog, ampak zavoljo svojih vrec do katerih postaja iz leta v leto pozornejšegospodarstvo v celoti. Če je naš delovni čl pred desetletjem ocenjeval vrednosti morjapo doživetjih v lastnem domu oddiha, ocedanes te vrednosti tudi po gospodarskih korDokaz spremenjenega odnosa do morjuzedvomno razni samoupravni dogovori in s zumi o skupnih naporih pri izkoriščanju muprid celotne gospodarske skupnosti ter utrjevezi naše družbene skupnosti z deželami o morja, s širokim svetom. Morje ne pripadanim občinam, morje pripada nam vsem. I tudi ne morejo v celoti ovrednotiti samostisnjene nastajajoče gospodarske celice, a edinole celotno slovensko gospodarstvo; pretero specifičnost slovenske obale lahko d ovrednoti edinole celotni jugoslovanski gospodarski potencial.

DUŠAN KI

GLAS

KOLAČI ZA NUKLEARKO

Elektroenergetski mrk, kakršnega doživlja le vs domala vsa Jugoslavija, je doživljala Slovenija pred petimi leti, ko smo imeli omejitve porabe nekaj časa skoraj vsak dan. Na zdajšnje pomanjkanje električne energije, ki ga je dolgotrajna suša pospešila, je jugoslovansko elektrogospodarstvo sicer opozarjalo, vendar je porabnike zadelo precej hujšok. Še posebej zato, ker pomanjkanje električne energije ni kratkotrajno. Strokovnjaki elektrogospodarstva namreč napovedujejo, da se položaj lahko izboljšal šele marca, ko se bodo spomladanski odjugi ponovno napolnili akumulacijska jezera.

Slovenija je tokrat izjema, čeprav je stanje tudi pri nas resno. Vsakršen izpad, tudi kratkotrajna, enaka okvara proizvodnega bloka v termoelektrarnah, bi lahko imela resne posledice pri preskrbi in, lahko prinesla omejitve porabe. Zato se bomo v naši republiki lahko oddahnili šele spomladu, ko se bodo rečne struge napolnile in bo 30-kilovoltna mreža manj obremenjena. Do te zadržaj bo potrebno skrajno previdno porabljati olajagocene kilovate.

Vzrok za izjemen slovenski položaj v sedanjem elektroenergetskem mrku v Jugoslaviji je pravzaprav v velikih težavah s preskrbo pred petimi leti oziroma v naši energetske politiki, ki je takrat izživel korenite spremembe. Pravi čas smo se navedali, da se lahko zanašamo le na domače proizvodne zmogljivosti, ki morajo zadovoljiti vse zgočje potrebe po energiji. Podatki kažejo, da Slovenija že porabimo toliko elektrike na prebivalca istot v razvitih evropskih državah. Poraba pa še vedno narašča. Še lani smo porabili 6,8 milijarde porilovatnih ur, letos skoraj osem odstotkov več, za prihodnje leto pa predvidevajo porabo 7,8 milijarde kilovatinh ur.

Prihodnje leto bo elektroenergetska bilanca obnovljena, se pravi, da bomo vse potrebe zadovoljili s tokom iz domačih central, ostalo pa bo še tudi nekaj rezerve. Še vedno pa proizvodnja elektrike bo tako velika, da bi bili lahko povsem brez skrbi. To daje slutiti, da sledimo srednjeročnim ciljem in tudi to, kakšni bodo cilji prihodnjega srednjeročnega obdobja v elektrogospodarstvu.

Vidimo tudi, za kakšen korenit skok smo se lotili v preskrbi z električno energijo. Energe-

tika je namreč v zadnjih petih letih požirala kar petino družbenega proizvoda. Nove elektrarne, ki so bile v tem času zgrajene, pa že dajejo dragocene kilovate gospodarstvu in vsem drugim porabnikom.

Seveda pa nas takšen položaj ne sme uspraviti in zato Slovenija še naprej ostaja veliko energetsko gradbišče. Med novimi gradnjami imata nedvomno izredno pomembno mesto naša prva jedrska centrala v Krškem in z njo povezana izgradnja rudnika urana Žirovski vrh. Investicijski program predvideva, naj bi slednji začel redno obratovati v drugi polovici leta 1981, naslednje leto pa naj bi nuklearka v Krškem že dobila domače gorivo.

NE NAJBOGATEJŠI, Vendar NE REVEN

Po srednjeročnem planu Slovenije in elektrogospodarstva naj bi rudnik začel delati leta 1980, zdaj pa se začetek redne proizvodnje premika v drugo polovico leta 1981. Vendar ne gre za zastoj, temveč za dejstvo, da ob sprejemanju srednjeročnih programov še ni bil izdelan investicijski načrt rudnika in tako ni bilo mogoče natančno predvideti celotnega poteka gradnje. Omenjeni načrt je skupščina ISE sprejela marca letos in s tem dala končen znak za izgradnjo. Načrt predvideva, da bo usposobitev rudnika za proizvodnjo veljala 2,6 milijarde dinarjev, kar je za dobre pol milijarde več od predvidevanj srednjeročnega plana. Ta velikanska vsota je do dveh tretjin že zbrana, s prenosom začetka obratovanja na leto 1981 pa se bo denar zbiral še v prihodnjem srednjeročnem obdobju.

Porabljen bo za izgradnjo rudnika, se pravi, jame, dobilnice, raznih delavnic in jamskih jalovišč. Nadalje bo ob rudniku potrebno zgraditi obrat predelave z laboratorijem, pomožnimi delavnicami in hidrometalurškim jaloviščem. Rudnik bo soinvestitor povečane proizvodnje žveplene kisline pri Cinkarni Celje, izgradnje „uranske ceste“ od Škofje Loke do Gorenje vasi, ki jo bo spomladu začela graditi Skupnost za ceste SRS in bo veljala 150 milijonov dinarjev, in daljnovoda Žiri-Žirovski vrh, ki ga bo postavilo Elektro Ljubljana.

Dolžnost rudnika je tudi, da do leta 1981 zgradi 220 stanovanj za delavce in to v Gorenji vasi, Škofji Loki in drugih krajih Poljanske doline. Hkrati pa mora prispevati do 25 odstotkov od vrednosti zgrajenih stanovanj za šole, vrtce, kulturne domove in druge skupne potrebe občanov in svojih delavcev. Za omenjena sredstva oziroma njihovo porabo bo pripravil usklajene programe s krajevnimi skupnostmi.

Investicijski program rudnika urana je narejen na predvidevanjih, da bo lahko preskrboval nuklearko v Krškem z gorivom vsaj 15 let, vendar pa strokovnjaki že sedaj s precejšnjo gotovostjo trdijo, da je nahajališče tako bogato, da bo zagotavljalo izkoriščanje vsaj 25 let. Na leto naj bi proizvedli 120 ton uranovega koncentrata, „uranovega kolača“, kar bi zadostovalo za vsakoletno dopolnjevanje jedrske centrale z gorivom. Za tolikšno količino uranovega koncentrata pa bodo morali nakopati kar 160 tisoč ton uranove rude. Uranov koncentrat bodo najprej predelovali v Ameriki. Nadaljnja predelava in pogodba z ameriškimi sodelavci pa ni več stvar rudnika, temveč ISE in elektrarne v Krškem.

Vse, kar je do sedaj znano o ceni izgradnje rudnika in stroških njegovega izkoriščanja, priča, da to ne bo najbolj donosen obrat na svetu. Toda tudi slabših je še zelo veliko, pa jih je vseeno vredno izkoriščati. Uranova ruda v Žirovskem vrhu namreč vsebuje v poprečju 840 gramov uranovega oksida na tono. Predvidevajo, da ne bodo predelovali rude z manj kot 500 gramov oksida, medtem ko se v drugih državah včasih zadovoljijo celo z rudo, ki ima manj kot 300 gramov uranovega oksida.

NITI KAPLJE V SORO

Izgradnjo in izkoriščanje rudnika bodo precej podražili zaščitni ukrepi, saj bo rudnik urana Žirovski vrh najbolje zavarovan rudnik urana na svetu. Izračunali so, da bodo v končni ceni pridobljene surovine udeleženi kar s petino.

Po zaslugi strokovnjakov Inštituta Jožef Štefan bo namreč imel rudnik urana Žirovski vrh prvi na svetu zaprt krožni sistem, ki bo zagotavljal, da niti kaplja tehnološke vode ne bo odtekla v Soro, kar je za varstvo okolja izredno pomembno. Po predlogu tujih partnerjev, strokovnjakov ameriških firm McKee in Fluor MM, ki sta se najprej lotili varstva okolja rudnika in predelave rude, naj bi se vsak dan izlilo v Soro 5400 kubičnih metrov tehnološke vode. Sedaj bodo na jalovišče odlagali popolnoma suho jalovino, ki bo vsebovala le vezano vodo in tako tudi ni nevarnosti, da bi odpadki kvarno vplivali na okolico.

Za jalovišče so izbrali predel v dolini Todraža, ki je kaka dva kilometra oddaljen od predelovalnega obrata in jame v Brebovnici in ima precej višjo lego kot rudnik. Poskrbeli bodo celo, da padavine ne bodo spirale škodljivih snovi z jalovišča v vodotoke. Odlagališče bo obdano z odvodnimi kanali, ki bodo paravinsko vodo odvajali v obrat predelave, tla pa prekrita z nepropustno plastjo. Jalovino bodo sproti pokrivali z zemljo in plastičnimi prevlekami. Strokovnjaki se sedaj ukvarjajo z vprašanjem, kaj na odlagališču nasaditi, da bi ga čimprej lepo ozelenili.

Jalovina nima nobene radioaktivnosti več in nevarnost sevanja na njej ni prav nič večja kot kjerkoli drugje v Žirovskem vrhu. Nevaren je lahko le plin radon, ker se njegovi delci usedajo v pljuča. Čeprav je izhajanje radona iz jalovine minimalno in daleč pod dopustno mejo, bodo vseeno poskrbeli za najstrožje zaščitne ukrepe varstva okolja in ljudi.

KAKO REŠITI PROBLEM DVEH KMETIJ?

Rudnik bo za svojo dejavnost potreboval okoli 70 hektarov zemljišč. Predvsem so to gozdne površine, ki so jih lastniki že prodali rudniku, tudi nekaj obdelovalne zemlje. Ustrezno rešitev potrebno najti za tri domačije. Za bajto, do treh sester, ki leži prav na kraju, kjer bo pr kmalu jalovišče, so že našli ustrezno zamenjavo drugo hišo z nekaj zemlje.

Zataknilo pa se je pri kmetijah, ki ležita v mestu, kjer bodo zgradili obrat predelave, se pravi, v neposredni bližini rudnika. Čeprav si kmetiv rudnika zelo prizadeva, da bi problem rešili obojestransko zadovoljstvo — za to je že pripravil nadomestne kmetije v okolici — z lastniki še niso našli skupnega jezika. Problem ni preprost, ker hkrati potrebno rešiti problem dveh ostarelih ljudi brez otrok, ki sta izredno navezana na sv dom in se o preselitvi le težko pogovarjata. Rešitev pa mora biti sprejeta najkasneje do konca marca prihodnje leto.

Vsi, ki so zemljo rudniku prodali, jo lahko naprej izkoriščajo, vse dotlej, dokler ne bo ovi la širjenja gradnje rudnika in jalovišča.

DELAVCI IZ DOMAČE DOLINE

Ko so pred približno desetimi leti začeli resno razmišljati o gradnji rudnika v Žirovskem vrhu, je bil pravzaprav največji problem, kje dobiti tko delavcev in kam jih naseliti. Ocena o številu potrebnih rudarjev in drugih delavcev se je v minulih letih znatno znižala, saj je rudnik urana prav malo podoben klasičnemu rudniku. Ročno delo bodo skoraj v celoti nadomestili stroji, tako kot v vseh rudnikih urana na svetu. In tako kaže, da rudnik v Gorenji vasi, največjem kraj bližini rudnika, ne bo povzročal socialne P oblike, saj bo moč dobiti večino delavcev doma.

Iz Poljanske doline se namreč vsak dan v več sto delavcev na delo v Škofjo Loko, Poljanska dolina nima veliko industrije. Investicijski program pa predvideva za rudnik okoli 4 delavcev, vendar primerjave s sorodnimi rudniki drugih držav kažejo, da bi bilo mogoče številu potrebnih delavcev še precej zmanjšati. Pri rudniku pa želi ostati tudi več kot sto delavcev, ki zdaj zaposleni pri Geološkem zavodu Ljubljana ki opravlja raziskave uranovega ležišča, in že snujejo v Poljanski dolini. Druge pa bodo zaposlovali postopoma in tako se tudi ni bati, da bi rudnik „prevzel“ delavce drugim tovarnam loške gospodarstva.

Delovni kolektiv, ki skrbi za izgradnjo rudnika urana Žirovski vrh, ima zdaj 23 zaposlenih. Njegova naloga je uresničiti program ISE, da bo začel rudnik leta 1981 z redno proizvodnjo. Uresničevanju te naloge sodeluje z Geološkim zavodom Ljubljana pri raziskavah, na področju predelave ima sklenjeno pogodbo z ameriško firmo FLOUR MM, ki sodeluje pri izgradnji celotne predelovalnega obrata. Prav tako pri organizaciji predelave in predvsem pri zaščiti okolja sodeluje z Inštitutom Jožef Štefan, ki je, kot je že omenjeno, prispeval edinstven zaprti krogotok tehnološke vode. Sodeluje tudi z Metalno pri dobavi opreme, Rudisom, ki pripravlja tehnično dokumentacijo itd. Za prihodnje leto že predvideva začetek dela v jami in zaposlitev prvih rudarjev.

Ob koncu velja povedati, da bo dobesedno opreme rudnika urana Žirovski vrh domače proizvodnje.

LEOPOLDINA BOGATA, SLIKE: JOŽE ZAPLOTNIK

DOLENJSKA NA MIZI

Kultura nekene naroda se odraža tudi v jedeh, pregovor „Povej mi, kaj ješ, in povem ti, kaj si!“ bi našel mnogo somišljenikov, čeprav se Slovenci in Dolenjci na področju, ki mu vlada kuharica, še zdaleč ne moremo primerjati z Galci, kot so nekaj rekli sladokusnim Francozom. No, pečeni ali presni kobilice pa Dolenjci kljub siromaštvu niso prav pogosto jedli, po čemer se bojda razlikujejo od ljudstev, ki jih nekateri imenujejo domorodna. Resnici na ljubo: pečene kobilice so menda prav slastne.

Obed začnemo navadno z juho. Na Slovenskem juhe v preteklosti niso bile preveč znane jedi, pradedje so se veliko bolj ogrevali za močnike in obare. Na Dolenjskem so na primer poznali največ krompirjevo juho, pa še ta ni preveč stara, krompir je namreč prišel s Kolumbom iz Amerike. Zato pa so Dolenjci bili bolj znani po obarah – „ajmohtih“. Svojo veljavo so obdržale do danes. Obare so kuhali iz vseh vrst mesa in nekaterih vrst drobovine. Izmed vseh obar pa še danes najbolj slavi kurja obara z ajdovimi žganci ali redko zakuhanimi širokimi domačimi rezanci. V ljudskem izročilu pa je celo ohranjeno, da so v sezoni žab v nekaterih dolenjskih krajih kuhali tudi žabjo obaro, v jeseni pa je slovela poljšja. Obara je bila doma največkrat glavna jed za kosilo, brez obare v gostilni ni bilo nedelje ali semanjega dne. Med znamenitimi obarami imata dve dolenjski častno mesto: eni pravijo kurja obara s cvičkom, druga dolenjska znamenitost pa je že omenjena poljšja obara.

Kar pa se čiste mesnine tiče, za slovensko ozemlje velja, da je bilo meso v preteklosti na mizi le ob nedeljah in posebnih priložnostih, kot so svatba, smrt, sejem, trgatve, žetev in podobno. Med domačimi živalmi je bil za oskrbo z mesom in maščobo najvažnejši prašič, govedina in teletina sta bili na mizi le poredkoma. Pa še takrat niso klali doma, govedino so kunili kot priboljšek v bližnjem trgu ali mestu. V Beli krajini in na Dolenjskem (!) so včasih redili veliko drobnice. Janjčke in kozličke so klali kar doma, kri so prestregli in pripravljali z različnimi dodatki krvave pečenjake. Še današnji primer jedi, v kateri je uporabljena kri, so tako imenovane dolenjske kepe. Večkrat je bila na dolenjski mizi tudi divjačina. Nekaj zaradi lovskega zakupa, še več pa zaradi krivolova. Že omenjene polhe pa so nekoč nasoljevali v tisočih. Vse do račje kuge so izbiro

za pod zob dopolnjevali tudi raki. Največji so plavali v Krki, Kolpi in Raščici.

Predvsem pa so slovele slovenske mesnine v času kolin. Mesne izdelke naših pradedov delimo na kratkotrajne in trajne. Med prve štejemo klobase krvavice, bele klobase, jetrnice, žolco, tlačenko in godljo. Med trajne izdelke pa spadajo želodec, kranjske klobase in suho meso.

Eden najbolj slovitih slovenskih mesnih izdelkov so kranjske klobase. Dolenjska med njimi ni najslabša, izdelana je iz najboljših kosov mesa in slanine. Znani so tudi dolenjski vratniki in šivanke. Če se povrnemo na klobase, je treba poudariti, da je glavna začimba pri klobasah česen, oziroma česnova voda. Tekne klobasa predvsem s hrenom, če pa jo skuhamo, s kislim zeljem in repo. Med suhe mesnine spada tudi šunka ali gnjat. Njena vsestranska užitnost ne potrebuje posebne razlage.

Od zelenjave na mizi poznajo Slovenci in Dolenjci predvsem zelje, repo, fižol in krompir, ponekod pa tudi kumare in buče. Med tem klorofilom je zelje najstarejša jed, v ljudski prehrani je bilo skoraj vsak dan na mizi. Poleti presno, pozimi kislo. Kranjsko (slovensko) kislo zelje diši tudi čez jugoslovanske meje. Zelje so naši dedje in pradedje radi in pogosto mešali z drugimi živili: s kašo, fižolom, krompirjem, še raje pa z mesom, krvavicami in kranjskimi klobasami. Vse, kar je dobro, je dobro še danes.

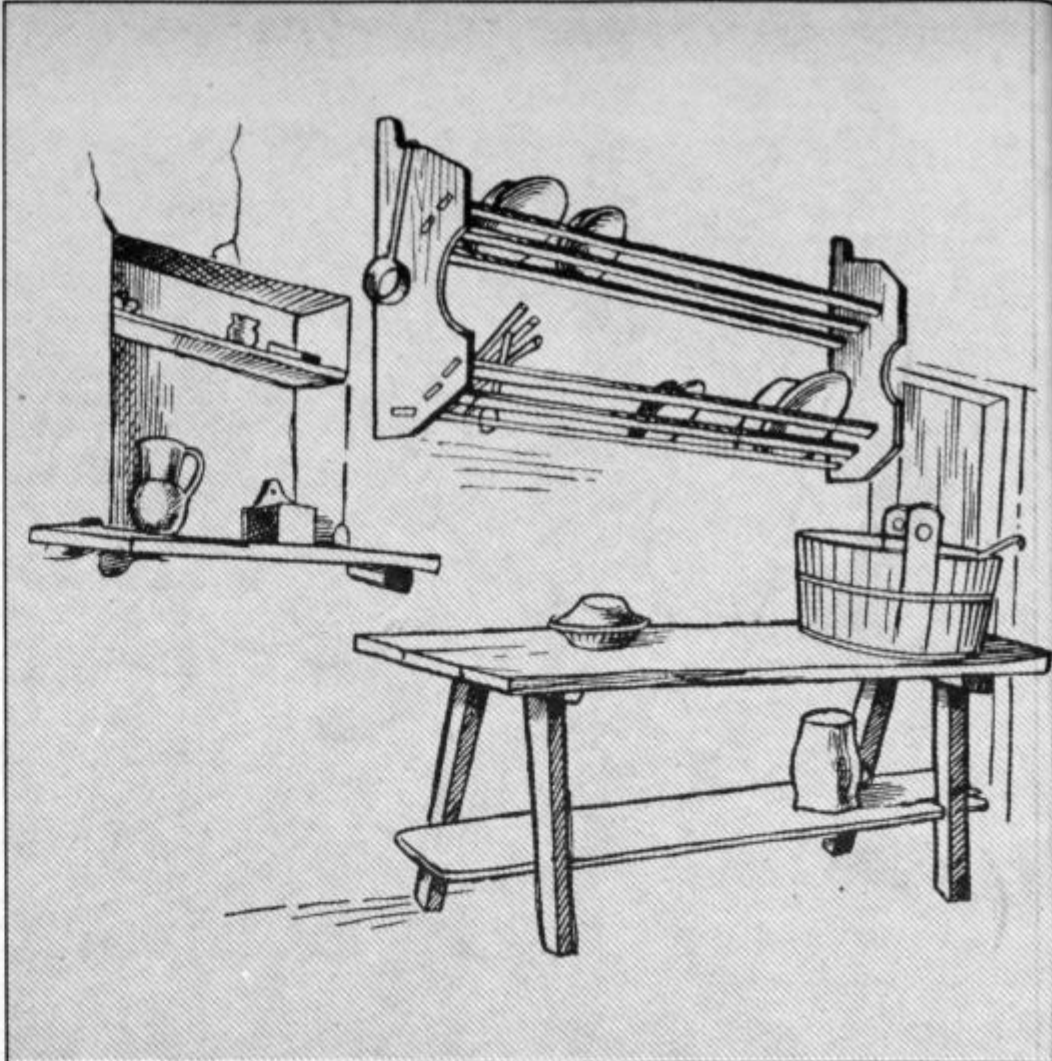
Od zelja veliko manj slavna je repa, ki jo ponekod tudi danes še uživajo surovo ali kislo. Za zelje in repo pa velja, da morata biti dobro zabeljena. Pogoj sorazmerne užitnosti je poleg kosa mesnine taka zabela, „da se ne kadi“.

Na svetu najbrž ni tako velike tehtnice, da bi lahko premerila vse tone in tone krompirja, ki je že bil pojeden. Čeprav je k nam prišel kot splošna ljudska hrana šele v 18. stoletju, je še danes in bo ostal ugleden steber prehrane. Kot ljudska jed (za etnologe) je cenjen predvsem v navezi z maslom, kislim mlekom ali v solati. Pretresljive resnice, da krompirček „mrzle ročice ogreje“ pa ljudstva, ki so se odločila živeti v miru, najbrž ne bodo več doživela.

Malokatera kuhinja se lahko ponaša s tako velikim številom solat kot slovenska. To morebiti kaže na revščino, saj je užitna skoraj vsaka zel, kot zanimivost pa lahko navržemo, da so nekoč solate zelo radi belili s smetano, za bolj trde solate pa je prišla prav suha precvrta slanina, zalita s kisom.

Posebno mesto je imel v slovenski in dolenjski ljudski prehrani že omenjeni hren. Glavno vlogo je igral v sicer pri nas redkih omakah in polivkah. Pust, žeganje brez hrena? Nemogoče. Velja pa za to rastlino ljudsko reklo, da je zrasla iz ženskega jezika, kar pomeni, da strah pred emancipiranimi osebki ženskega spola ni od včeraj.

Kaše omenja kot ljudsko hrano že od novinarjev stokrat prepisani Valvasor. V Beli krajini se je prosova kaša imenovala „jaglena“, mlečno proso- no kašo pa navajajo narodopisci kot obredno jed na ženitovanjih. Bila je simbol rodovitnosti.

Druga najstarejša med kašami je ječmenova kaša iz oluščene ječmenovega zrna. Imenuje se še ješprenj, ječmenček ali ričet. Prenekaterega dedka je odredila tudi ajdova kaša, čeprav jo poznamo komaj od srednjega veka dalje.

Ob besedi žganci se nekaterim še danes solzijo oči. Med kuharji velja, da so ajdovi starejši od koruznih (ameriških), na Dolenjskem pa so šli posebno v slast krompirjevi, beli. Za žgance te ali one vrste je in bo veljalo, da morajo biti dobro zmešani, obilo zabeljeni in previdno nadrobljeni. Tako rahli, da se v skledi tresejo.

Močniki so ena najstarejših jedi pri nas. Na Gorenjskem so rekli močnikom sok, v Idriji podmetnica, v Istri pa skrob. Znan je rek: „Močnik je steber kranjske dežele“, iz Bele krajine pa je znan recept, po katerem so močnik zabelili s precvrto čebulo. Kar se dolenjskih kulinaricnih dosežkov tiče, velja tudi poudariti, da gre med učeni ljudmi glas, da so znamenite žlinkrofe izumili Dolenjci (Velike Lašče, Ribnica), idrijsko sladokusje je bojda samo izboljšana inačica.

Med štruklji – ljudski glas pravi, da brez štru- ljev ni bilo godovanja – Dolenjci niso prav zadn- Trebanjska in Mirenka dolina veljata celo za p- sebno zvesti štrukljem. Dolenjski je tudi izraz v- čenka za vlečene riževe ali smetanove štruklje.

Kruh je bil in je vtkan celo v molitev. Zgodov- na kruha je zgodovina civilizacije, kvašen kruh- star dve tisočletji. V nekaterih krajih Dolenjsk- so izdelovali kvas iz prosove moke in mošta- pred prvo vojno. Boljša oblika kruha je potic- vmesna stopnja je pisani kruh, kruh iz različne- testa. Sladkor je novotarija; primer ohranjen- nesladke potice je orehova s pregreto smetano, jo še vedno pečejo na Dolenjskem.

Ko nehaš jesti, ostane v boljših lokalih na m- še majhna žlička za kompot. Začuda so ga pozr- li tudi Dolenjci. Kuhali so ga ob težkem poljske- delu, služil je kot pijača in osvežilo. Ponudili p- so ga tudi na gostijah, kot sladko prilogo k mes- Posebno v čišlih je bil češpljev kompot.

Kuhane češplje na mizi so bile tudi znak, da- praznovanje bliža koncu. Nehajmo torej!

TEDNIK

ZADNJE LONČARSKO VRETENO

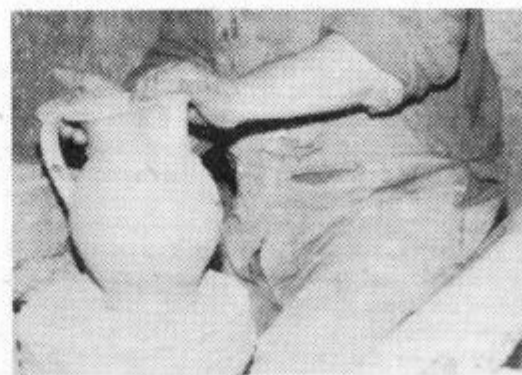
Bolj kot teče razvoj, hitreje pometa s pretek- lostjo. Delež naše preteklosti smo že shranili v muzeje, ki varujejo in negujejo vez med preteklostjo in sedanostjo; nekaj še ostaja med nami kot tradicija, ki ji družba zlasti v zadnjem času le odmerja večjo pozornost. Žal, v zadnjem trenut- ku.

Redki so že lončarji. Med Ptujem in Maribor- rom srečamo le še enega: Andreja Hernjo iz Ptu-

ja. Trdo in utrudljivo „bojevanje“ z glino je strlo tudi njegovo vitalnost. Čez leto, ko bo dopolnil 60 let, bo dal lončarstvu slovo. Pa ne v celoti: svojo domišljijo, spretnost in ljubezen bo posvetil le zahtevnim lončarskim izdelkom, za katere mu je v zdajšnjem času primanjkovalo časa. Preveč je bilo treba lončarsko vreteno gnati za vsakdanji kruh, poleg tega pa pridno „zidati“ peči.

Lepoto izvirnega lončarskega izdelka namerava ohraniti tudi s pomočjo rtomačega muzeja.

Mojstrsko diplomu si je pridobil v Ptujju; izučil se je pri stricu. Leta 1956 je postal samostojen, odprl lastno delavnico in prodajalno, v kateri se je kar trlo kupcev, ko je ponudil svoje izdelke. Pa je prišlo obdobje plastike. Upadlo je povpraševanje po lončarskih izdelkih. Takrat je bilo še posebno težko. Danes znova oživlja zanimanje za izvirne lončarske izdelke. Z njimi ljudje krasijo svoja stanovanja, vikende. Niso redka tudi posebna naročila. Ljudje so pripravljani globoko seči v

žep za izdelek, ki je narejen po lastnih zamisli končno obliko pa mu vdihne mojstrska roka.

Pot od gline do izdelka je dolga.

„Glino dobivamo iz glinokopa v Selah ali Pragerskega. Pripeljemo jo domov, dodamo ji p- trebno vodo, nato prekopljemo, zbijemo, zrež- mo in pripravimo za strojno ali ročno mletje. V- pripravo gline porabimo pol dneva. Delo se r- daljuje na lončarskem vretenu, kjer že nastaja- delek. Izdelki se suše na soncu, enakomerno. K- so suhi, jih shranimo na primerno mesto in p- čakamo, da se izdelkov nabere za eno peko. V- prvem žganju jih pregledamo. Vse, ki počijo, potrebno odstraniti. Lepoto zaobkroži lončars- glajenka. Nato je na vrsti druga peka; pri tej- potrebno segreti peč na 850 do 900 stopinj Cel- ja. Ko se ohladi, vzamemo izdelke iz peči, ponovno pregledamo, po potrebi zbrusimo. Še- ko opravimo vse to, so izdelki pripravljani za t-

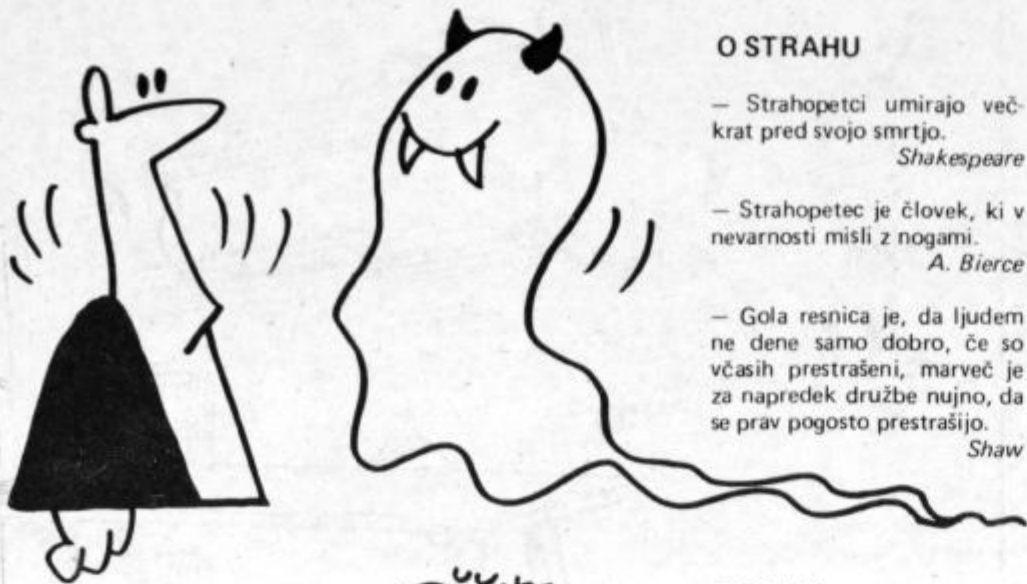
Vsi izdelki, ki jih izdelujem, so prvobitne ob- ke, od katere ne odstopam. Želim ohraniti izv- nost. Izdelujem vrče, lončke za cvetlice, sklec- modele za kolače, mlečno posodo, razne spom- ske in druge lončarske izdelke. V zadnjem ča- tudi ni večjega povpraševanja po posodi za kuh- nje.

Poudariti moramo, da kakovost lončarskih- delkov lahko oceni le lončar. Takšna ocena- upošteva estetiko, gladkost, težo, krajevne znač- nosti in drugo. Lahko je izdelek na zunaj še ta- lep, vendar to ne pomeni, da je tudi kakovoster- pripoveduje Lončar Hernja.

Lončar se ukvarja tudi s pečarstvom. Čemu- „S pečarstvom sem se začel ukvarjati, ko- lončarstvo zašlo v krizo. Preusmeritev je bila n- na, če sem hotel izpolniti vse družbene obve- Danes je lončarstvo v krizi, ne bo dolgo, ker- bo več lončarjev. Naraščaja ni. Družba se te- zaveda, zato daje tej obrti in tudi ostalim- zadnjem času vse večjo podporo, mislim pa, prihaja prepozno. Mladega človeka je težko p- pričati, naj se odloči za ta poklic. Povedal se- že, da se naše delo ne zaključí po osmih urah, je potrebno delati od jutra do večera. To je de- ki zahteva veliko spretnosti, natančnosti, in če- hočete, ljubezni,“ je končal Hernja.

V kleti, kjer mojster Andrej z ženo Mar- ustvarja svoj lončarski svet, počasi ugaša svet- ba. Kdo ve, kolikokrat bo še zavrtel svoje lonč- sko vreteno, zakuril peč? Njegova zgarana rd- ve, kaj hoče, pa mi? Mislil, da odhaja domačni- iz našega doma, da odhaja del nas, je živa in hk- ti mrtva.

ropotarnica

O STRAHU

- Strahopetci umirajo večkrat pred svojo smrtjo. *Shakespeare*
- Strahopetec je človek, ki v nevarnosti misli z nogami. *A. Bierce*
- Gola resnica je, da ljudem ne dene samo dobro, če so včasih prestrašeni, marveč je za napredek družbe nujno, da se prav pogosto prestrašijo. *Shaw*

O SMRTI

- So mrtveci, ki bi jih bilo treba še enkrat ubiti. *Bigot*
- Kdor zna umreti, ne zna biti suženj. *Seneka*
- Videl sem, kako so mnogi s svojo smrtjo dali grd ali lep glas vsemu svojemu življenju. *Montaigne*

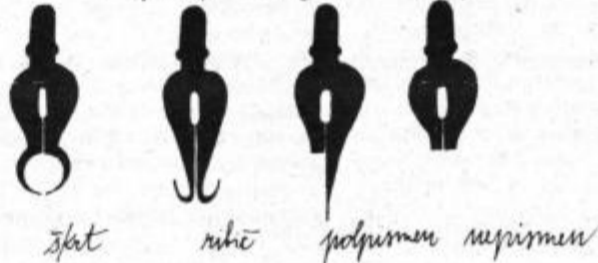
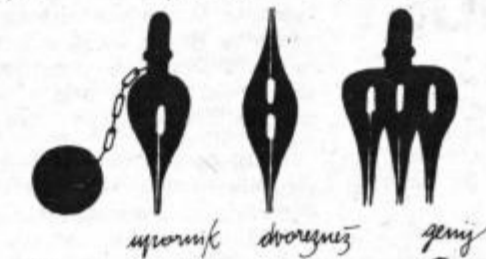
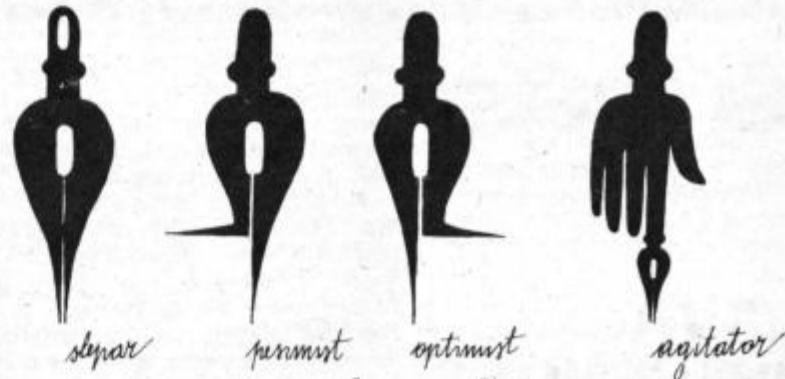
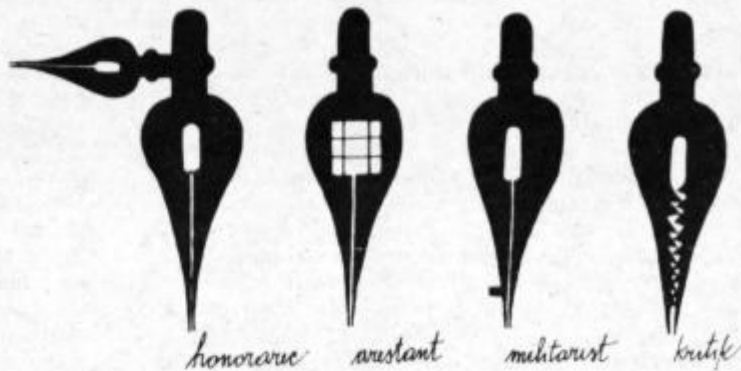
O NEUMNOSTI

- Neumnost je prostovoljna nesreča. *N. Ling*
- Ena izmed največjih nesreč civilizacije je učen bedak. *Čapek*
- Kdor prizna svojo nevednost, jo pokaže enkrat, kdor jo skuša prikriti, jo razkazuje mnogokrat. *Japonski pregovor*

prez besed

stane jagodič

DESET LET KARIKATURE 1965 - 1975
GALERIJA EMONSKA VRATA, LJUBLJANA
OD 7. - 30. DECEMBRA 1978

VOJAŠKI KOTIČEK

MIRAGE 2000 - SAMOSVOJ FRANCOZ

Francozi gredo v letalstvu svojo pot in se ne ozirajo mnogo na razvojne programe drugih zahodnih držav. Njihovi načrti so včasih precej drzni in tudi dragi. Še pred kratkim so predvidevali, naj bi bilo novo letalo v družini „miragov“ bojno letalo super mirage ACF (Avion de Combat Futur—letalo za bodoči boj), kmalu pa so spoznali, da bi bilo to letalo predrago, in so se odločili za nekoliko manj zahtevno in drago letalo, za mirage 2000. In čisto nič mu ne manjka.

Novo letalo se po zunanosti skoraj ne razlikuje od svojih predhodnikov z delastimi krili, zato pa so velike razlike v „drobovju“. Vse komande so elektrificirane, stabilizacijski sistem pa uravnava računalnik. Mirage 2000 bo oborožen z dvema topoma kalibra 30 mm, pod krili pa bo nosil najrazličnejše orožje (rakete, napalmske kontejnerje, bombe) v skupni teži do 5000 kg. Največja hitrost bo nekaj čez 2500 km na uro, višino 15.000 metrov bo letalo doseglo v štirih minutah. Med raketami, s katerimi naj bi ga oborožili, omenjajo izboljšani verziji raket matra-magic in super M 530. Namenjene so za prestrežanje nasprotnikovih letal, ki letijo s hitrostjo do 3500 km na uro na višinah med 21.000 in 24.000 metri. V pomožnih rezervoarjih bo 1700 litrov goriva, zato bo akcijski radij letala okoli 700 km. Za vzletanje in pristajanje bo potrebno 1200 metrov steze. Novo francosko letalo bo opremljeno z najsodobnejšo elektroniko, med drugim tudi z radarjem, ki bo spremljal cilje na razdaljo več kot 100 km.

Francosko vojno letalstvo potrebuje 200 letal te vrste, 127 jih bodo dobavili v naslednjih štirih letih. Letala pa ne bodo še povsem usposobljena, novi radarji bodo namreč na voljo šele leta 1983. Predvidevajo, da bodo na mesec lahko izdelali štiri mirage 2000, tudi za izvoz; francoska letala so namreč v svetu zelo cenjena.

ZVESTI POLNI MOŠNJI

Landsknehti so bili pripadniki nemške najemniške vojske iz 15. in 16. stoletja. Po nazivu naj bi šlo za sodnijske izterjevalce ali biriče, s čimer je kralj Maksimilijan I., ki je bil začetnik te najemniške vojske, bržkone hotel prikriti njen vojaški značaj.

Kadar je kralj potreboval vojsko, je nekatere vidnejše vojščake postavil za polkovnike in jim dal denar za najemanje vojakov. Polkovniki so si izbrali ustrezno število kapetanov, ti pa so imeli za svoje pomočnike poročnike, zastavnike in narednike. „Navadne narednike“ so izvolili kasneje sami vojaki; izbrali so ljudi, ki so jim lahko zaupali. Značilno je, da oficirji niso bili vsi plemiči; v tej vojski niso gledali toliko na socialni položaj, važno je bilo predvsem, da so bili častniki pogumni.

Najemnike so običajno zbirali na sejmih in cerkvenih praznovanjih, povsod tam, kjer se je

zbralo veliko ljudi. V vojaško službo so sprejemali može, ki so bili zanjo sposobni in ki so imeli potrebno orožje in opremo. Kdor je imel boljše orožje, je dobil boljšo plačo.

Najemniki so bili dolžni zvesto služiti svojemu gospodarju vse do takrat, dokler jih je redno plačeval. Disciplinarnost je bila zelo stroga, za prekrške so bile predvidene telesne kazni (bičanje in celo usmrtitev).

Landsknehti so bili predvsem Nemci, veliko pa je bilo med njimi tudi Poljakov, Madžarov in Hrvatov. Njihovi največji sovražniki so bili Švicarji, s katerimi so se posebno krvavo spopadali. Medsebojno sovraštvo je prešlo celo v pregovor. Redko se je dogajalo, da bi švicarski najemniki in landsknehti služili pod isto zastavo. Že zaradi načela ne.

NAJSODOBNEJŠI AMERIŠKI TANK

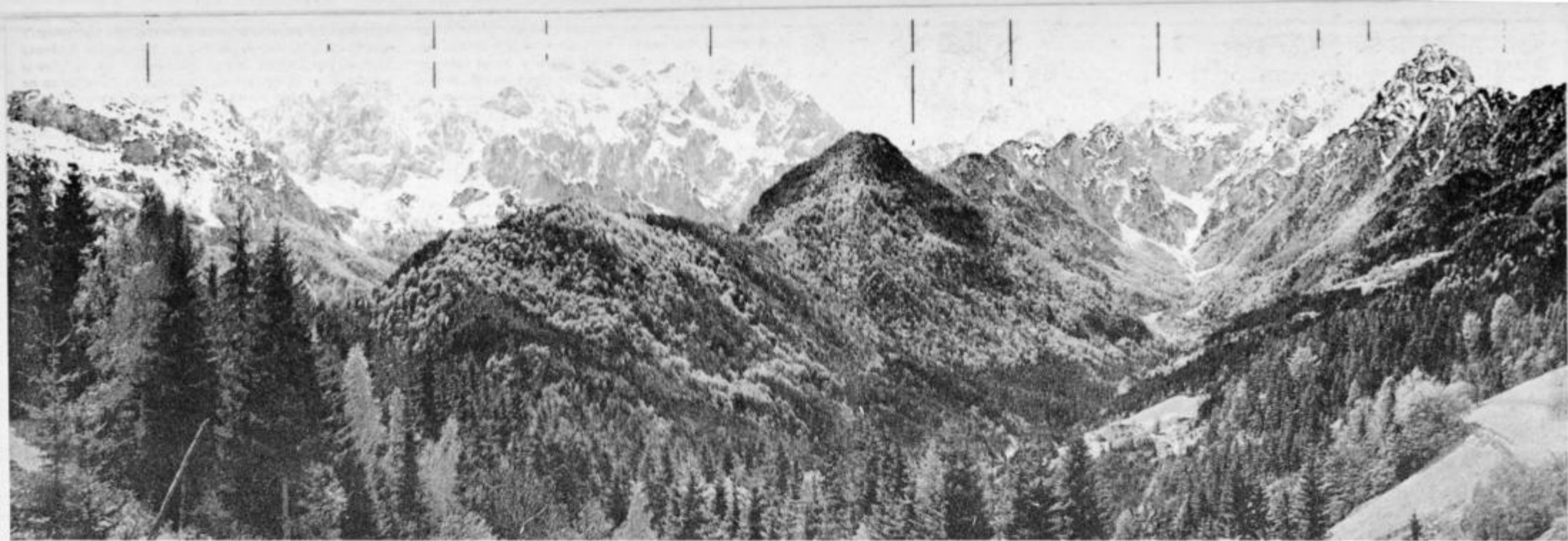
Osnovno in najsodobnejše orožje ameriških oklepni sil je tank M-60 A-2, zadnja verzija

znanega tanka M-60. Američani so se za novi tank odločili pred trinajstimi leti, prvi prototip pa izdelali jeseni 1965. Zaradi težav in kasnejših sprememb so prvi tanki te vrste začeli prihajati v oklepne enote šele pred nedavnim.

Največ težav je bilo v zvezi z zahtevo, da morajo tanki imeti stabilizirano oborožitev, kar pomeni, da mora tankovski top natančno streljati tudi med vožnjo. Zato so morali leta 1970 že izdelane tanke modificirati, naslednje leto pa so začeli nove tanke izdelovati serijsko. Tank M-60 A-2, ki je pred štirimi leti stal okoli pol milijona dolarjev, ima kupolo, s katero se glede na elektronsko in elektrohidravlično opremo ne more meriti noben tank na svetu. Vanjo je vgrajen top kalibra 152 mm, skozi cev lahko izstreljujejo tudi rakete „shillelagh“. V bojnem kompletu je 33 granat z učinkovitim dometom do 1500 metrov in 13 raket na infrardeče usmerjanje, ki so nevarne do treh kilometrov. Vsaka raketa zanesljivo zadene cilj.

Poleg topa ima tank še dva mitraljeza: prvi je kalibra 7,62 mm, drugi v kupoli pa 12,7. Kot vsi sodobni tanki ima tudi M-60 A-2 laserski daljinomer in infrardeče žaromete za nočno vožnjo. Tank tehta kar 51 ton, dolg je okoli 7 metrov. Ena njegovih največjih pomanjkljivosti je precejšnja višina, visok je namreč celo nekaj več kot 3 metre.

naš čas

VABLJIVA NEDOREČENOST

Delo in življenje prebivalcev Gornje Savinjske doline je v preteklih stoletjih spremljal les, njegova proizvodnja, predelava in prodaja. Njihov vsakdanjik je z lesom neločljivo povezan še danes, ob drugih nosilcih razvoja pa vse bolj stopa v ospredje turizem.

Pravijo, da sta turizem in Gornja Savinjska dolina en pojem. Narava je bila tod širokogrudna. Logarska dolina, Robanov in Matkov kot ter vrhovi okrog njih, porečje Savinje, hribovi in gozdovi, so biseri, ki jih srečamo le še malokje. Čudovita krajina, v veliki meri še neokrnjena, čist zrak in mir. V izrazitem neskladju z njimi so razdrobljena in neenotna ponudba, povrh vsega še dokaj pičila. Nočitve iz leta v leto upadajo, dogovarjanje doslej ni rojevalo pravih sadov in tudi drugi ukrepi za hitrejši razvoj dolini niso v ponos.

Vseeno — krenilo je na bolje. Skorajšnji konec neenotnosti ponudbe je napovedala letošnja ustanovitev turistične pisarne, ki je na tem področju že opravila pionirsko delo, kaj več pa v

tako kratkem času in ob razdrobljenih nosilcih gostinstva in turizma tudi ni zmogla. Vseeno je opravila pomembno delo, ob povezovanju, ki je v zadnjem času na vidiku, pa bo v kratkem času lahko preseгла načrtovane cilje.

Rekreacijsko-turistični center Golte nad Mozirjem se je vsa leta vrtel v krogu na videz nerešljivih težav. Preveč amortizacije, premalo snega in sredstev, slabi kadri in še kaj. Povezovanje je bilo neuspešno in usoda vse bolj negotova. Šoferji in sprevodniki celjskega Izletnika so se pred kratkim le znebili morečega bremena. Center je v upravljanje prevzel kolektiv velenjske Rdeče dvorane in mu za začetek že nudil obilno mero prepotrebne prve pomoči, skoraj več kot je bilo v tako kratkem času mogoče. Zdravljenje pa se šele pričinja.

Mozirsko in zlasti velenjsko združeno delo sta si zadala trdne načrte. Nedograjeno je treba donraditi, ob smučanju na Golteh zagotoviti še pogoje za razvoj rekreacijskega, poslovnega, zdraviliškega in drugih „turizmov“, predvsem pa je treba najti trdno vez z neposrednim zaledjem ob vznožju Mozirskih planin, z Gornjo Savinjsko in Šaleško dolino. Golte same zase niso in ne bodo pomenile velikih, so sestavni in nedeljivi del celote, vez je treba le napeljati in učvrstiti. Načrti so jasno zastavljeni in njihovo uresničevanje je že v teku. Potrebna je le in še bo, prava mera razumevanja, pomoči in dobre volje.

Združitev nosilcev turizma in gostinstva celotne doline bo ustvarila možnosti za izgradnjo turističnih in drugih objektov, ki bodo obogatili ponudbo in število gostov ne bo več upadalo. Kar neresnično namreč zveni podatek, da je bilo v Logarski dolini pred drugo svetovno vojno več

nočitev kot jih je sedaj. Če bo po skoraj poldrugem desetletju razrešen problem zakonodaje s področja naravnih parkov in s tem tudi problem urbanističnih rešitev, potem Logarska dolina in Solčavsko v celoti ne bosta več samevala v svoji lepoti.

Naj bo dovolj besed o problemih in možnih rešitvah, čeprav je res, da pred njimi ne kaže zapirati oči. Stvari so krenile z mrtve točke in uspehi na tem področju bodo nedvomno povrnili ugled gornjesavinjskemu turizmu in ga okrepili. Največji letošnji dosežek trajne vrednosti je nedvomno Savinjski gaj. Edinstvena razstava cvetja in izročila doline v naravi je letos privabila dobrih 80.000 obiskovalcev, ki niso skrivali navdušenja. Gaj bo čudovit tudi prihodnje leto, sadovi letošnjega leta hortikulture so vidni po vsej dolini in bodo v prihodnje še bolj, saj naložbe v čisto in urejeno okolje niso muha enodnevnic.

Pozabiti ne smemo tudi kmečkega turizma, ki je še na začetku svoje obetavne razvojne poti. Temeljni namen turizma na kmetiji je, da kot dopolnilna dejavnost krepi gospodarsko moč kmetij, kar je še zlasti pomembno v gorskih in obmejnih področjih, ki jih v Gornji Savinjski dolini ne manjka. Kmečki turizem soustvarja njen turistični prostor in nudi delovnim ljudem iz urbanih naselij počitnice v mirnem, čistem in domačem okolju. Za njegov razvoj so nedvomno najprimernejše višinske kmetije. Ta dejavnost s svojimi učinki ohranja prenekatero kmetijo in kmetijski prostor in je pomembna opora v boju proti izseljevanju z ogroženih področij.

Zametki kmečkega turizma v tej dolini se ojačajo še v čas pred vojno. Večji razmah je doživel

okrog leta 1960, deset let kasneje pa se je število turističnih kmetij celo zmanjšalo, saj kmetje niso mogli slediti zahtevam in potrebam gostov. Zato ni čudno, da prvi organizirani poseg v razvoj te dejavnosti sega v leto 1971, ko je Zgornjesavinjska kmetijska zadruga pričela uveljavljati celovit program izobraževanja, poskrbela je za načrte in podobno. Kmalu so pridobili prve kredite in rezultati so danes izredni. Od nekaj manj kot tisoč kmetij jih je danes okrog 400 že preusmerjenih, še 250 pa se jih bo preusmerilo v tem srednjeročnem obdobju. Pravih turističnih kmetij je danes 12, v prihodnjem letu jih bo prve goste sprejelo še 11, leto zatem še 21, najmanj toliko pa je še kmečkih gospodarjev, ki so se za to dejavnost že odločili.

O možnostih za bolj ali manj zahtevne izlete v planine ne kaže izgubljati besed, v dolini ne manjka kulturnozgodovinskih in naravnih spomenikov, čudovite so možnosti za rekreacijo in sprehode v naravi. Tudi ljubitelji lova in ribolova najdejo tukaj vse, kar želijo. V gozdovih, za 30.000 hektarov jih je, je obilo srnjadi, gamsov v skalah, velikih petelinov in ruševcev, divjih prašičev, zajcev in fazanov. Tudi jelena in kozoroga najdeš. S privlačnimi lovišči in številnimi lovskimi domovi gospodarijo lovske družine, ki gostom ne zapirajo vrat. Tudi možnosti športnega ribolova so; od Logarske doline do Ljubnega v brzicah Savinje prevladuje postrv. Nižje v dolini je dovolj tudi lipanov, sulcev, klenov, mren in sivcev.

Še bi lahko naštevali vabljlivosti, ki jih Gornji Savinjski dolini ne manjka; vsem nedorečenostim navkljub.

JANEZ PLESNIK

DOLENJSKI LIST

DENAR IZ IGLIC

Podturn. Nekoč in tudi danes varen dom gozdnih delavcev. Obronkov mogočnega Kočevskega žoga, strmega gozdnega Pogorelca, se drži kot išče koklje. Nekoliko izven naselja, nekam izgubljen ob Radešci, sameva več kot dvajset let taro na pol zidano, na pol leseno poslopje. Domačini mu pravijo, čeravno si zaenkrat tega mena ne zasluži, tovarna. Mali obrat, ki deluje v okviru novomeškega Gozdnega gospodarstva, menujejo tako iz hvaležnosti. Zakaj že lepo število let omogoča, da z njegovo pomočjo pridejo do lodatnega zaslužka.

Začelo se je nekako po vojni. Marsikatero roko, namesto da bi delale, neprosto voljno počivale. Tudi zato je novomeško Gozdno gospodarstvo prisluhnilo željam po eteričnih oljih. Ob Radešci so postavili manjšo stavbo, destilarno, in jo spremenili. Z domačini so se dogovorili za delo in malo so začeli „kuhati“ olje (in denar). Domačini so v bližini klesali vejice smrek, jelk in borov. Za prevoz takrat ni bilo hudo, kajti skoraj ni bilo išče, ki ne bi premogla voza. Zaradi lepega plačila, za takratne čase seveda, je bil na dvorišču malo velik kup vej in iglic. Mali obrat je začel delati s polno paro: delali so celo v treh izmenah in ni bilo ravno redko, da so v skromni destilarni takihali tudi do 3000 kg eteričnih olj. Podturno

se je obetalo, da bo postal kraj z veliko destilarno.

Z novo cesto pa so začela po Dolenjski kot gobe po dežju rasti tovarne. Mladi so odhajali, starejši ob delu doma niso več zmogli sicer dokaj lahkega dela za „tovarno“. Kup na dvorišču je postajal vse manjši in nekega dne je destilarna umrla. Ognja v njej niso prižgali skoraj desetletje. Pred osmimi leti pa je ideja, da bi pod Pogorelcem pridobivali olje, ponovno oživila.

Vendar so se tokrat novomeški gozdarji drugače lotili dela. Delovna enota, ki jo vodi Alojz Serini, se je lotila dela po skrbnem študiju in zastavljenih načrtih. Iz dimnika destilarne se je ponovno pokadilo. Dima s posebnim in samo za to destilarno značilnim vonjem so se razveselili domačini, ki se jim je ponovno obetal lep zaslužek, posamezniki, ki najbolj cenijo dolenski eterična olja, in nekatere delovne organizacije, ki so bile predtem izključno vezane na uvoz. Serinjeva ekipa je začela s polno paro, pred očmi pa je imela en cilj: posekano drevo čimbolj izkoristiti in doseči, da bi kar najmanj propadlo.

„Za oživitev destilarne smo se konec koncev zavzeli tudi zato,“ pravi Serini, „ker imamo mnogo delavcev, ki zavoljo poklicnih gozdarskih

bolezni ne morejo opravljati težkega gozdarskega dela. V našem obratu pa lahko mirno in brez posebnih naporov pričakajo upokojitev. Razen tega nas je bolela resnica, da takrat, ko drevo pade, marsikaj umre. Jelke, na primer, dandanes posekamo skoraj mesec dni kasneje kot pred leti. Tako lahko vrh prodamo za novoletno drevo, okleščene veje gredo za vence, slabo vejevje in iglice pa odpeljemo v destilarno. Prodamo tudi lubje; vrtnarije ga potrebujejo za vzgojo rastlin. Ko v destilarni iglice prekuhamo, jih z veseljem odkupijo zagrebške vrtnarije. Tam vzgajajo rožo Amturium. To je zelo lepa roža, ki jo uporabljajo za dekoracijo, najbolje pa uspeva na predelanih iglicah, ki vsebujejo posebno kislino. Razumljivo je, da dobi deblo lesna industrija. Tako od podrtega debela pri nas domala nič ne propade...“

V podturnski tovarni imajo tri kotle. Vsak sprejme okoli 800 kg za kuhno pripravljene mase. Ko pripeljejo vejice in iglice, jih na nekakšni slamoreznici narežejo na do 1 cm dolge delčke, da presekaajo smolne kanale. Tako pripravljeno maso s pomočjo puhalnikov spustijo v kotle. V njih je para in po osmih urah kuhanja paro s postopkom izsesavanja usmerijo v hladilnike, iz katerih pritečeta destilirana voda in eterično olje.

Ker je slednje lažje, ostane na vrhu, voda pa po kanalih odteče v pripravljene posode, ki jih prodajo določenim podjetjem.

Iz osemsto kilogramov jelkine mase dobijo v osmih urah iz enega kotla 3 kg olja, iz smrekove mase kilogram, iz borovih iglic pa približno toliko kot jelkinega olja. Dišečo vodo pa lahko kuhajo tudi iz jelovih storžev; imenuje se templin olje. Dolenjska eterična olja poznajo v zamejstvu skoraj bolj kot doma. Poglavitni „krivec“ so Dolenjske Toplice in tamkajšnji bolniki, zakaj olje je znano kot zdravilo za bolezni dihal, po njem povprašujejo revmatiki, občani, ki jih daje išias, veliko pa ga Dolenjski prodajo v Rogoško Slatino. Tam že osmo leto pripravljajo med domačimi in tujimi bolniki zelo cenjeno zdravilno smrečno kopel.

Sicer pa je Serini prepričan, da bi lahko vse olje prodali tisti hip, ko ga prestrežejo v zbirnih posodah. Podturn je znan tudi po tem, da se v njem ustavlja nenavadno veliko avtomobilov s tujo registracijo, najpogosteje italijansko in nemško. Dokaj redni so tudi lovci, ki bi za 20 litrov dišečega in zdravilnega smrekovega eteričnega olja pri pričr odšteli lepe denarce. Vendar novomeški gozdarji poznajo svoje dolžnosti, pa tudi pravice. Ob tem kaj radi pristavijo, da pri nas veliko zdravil, pa tudi denarja zgine v hostah. Kaže, da so novomeški gozdarji v Sloveniji med redkimi, ki znajo ceniti darove narave.

JANEZ PEZELJ

KAJ PRAVI MARODIČ SAM

Pogovarjala sva se v Turistu, kajti enosobno stanovanje, v katerem stanuje Aleksander Marodič, avtor številnih TV uprizoritev (med njimi tudi Poti in stranpoti), v katerih neusmiljeno biča nepravilnosti v naši družbi in nakazuje tudi vrsto socialnih problemov, je že vrsto let streha njenovi družini. Žena je obolela za angino in tako sva oba gostovala drugje. Sin je oblekel vojaško suknjo in ga trenutno ni doma.

Aleksander Marodič je prijeten sogovornik. Ljubljanska mekla in sivina zadnjih jesenskih dni je zdela za zavesami, ko je z besedami, ki jih je nihal v mikrofona, tkal mozaik svojega življenja in dela. Preprost v besedah, a ta preproščina ne zori na pomanjkanju besednega zaklada, ampak na neposrednosti, na tistem, čemur pravimo, da ima človek nekaj za povedati!

„Doma sem iz Zagreba, starše sem kmalu izgubil, tako sem preživel svojo mladost pri babici, tej nepogrešljivi dobrotnici. Veliko sem se selil, iz Zagreba v Beograd, pa v Karlovac in nazaj v Zagreb. Šolo sem končal kot pomorščak in takega me je zatekla tudi druga svetovna vojna. Že prej sem ob šolanju in svoji mladosti spoznaval marsikatero življenjsko resnico, spoznaval pa sem tudi krivico in specifično predvojno Jugoslavije. Ko je prišlo do kapitulacije, sem videl, kako je bilo vse izdano in skorumpirano, videl pa sem tudi, kako so mladi mornariški častniki, čeprav jim ni bilo mar Jugoslavije, bili zanjo pripravljeni umreti... Zdaj snujem nov roman ravno na temo tistih nekaj dni izdaje, ki sem jo neposredno doživljal na svoji koži. Ob kapitulaciji sem pobegnil v Beograd, da ne bi služil ustaški mornarici. Tam so me prijeli in znašel sem se v Berlinu, na prisilnem delu...“

PRVA PESEM PRI ENAJSTIH

Pisati sem pričel zelo zgodaj. Prvo pesem sem napisal, ko mi je bilo enajst let. Ne spominjam se vsebine, vem le, da je bila bolj lirična. Po vojni, 1946 sem bil postavljen v neko veliko zagrebško tekstilno tovarno, da bi osnoval tovarniški list. Bil sem že tudi urednik nekega strokovnega glasila in tako se je začelo. Najprej sem pisal radijske igre, prva je bila objavljena 1952 na zagrebškem radiu. Tiste čase je bil v zagrebškem dramskem gledališču dramaturg Herbert Gruen, ki je prebral

nekaj mojih tekstov, enega poslal Lojzetu Filipiču in tako so pričeli igrati v slovenskih gledališčih moja dela. V Celju so, mislim da 1955. leta, igrali Operacijo Altmark. Zatem so me povabili v koprsko gledališče in preselil sem se v Koper. Postal sem tudi dopisnik za beograjsko Politiko in zagrebški Vjesnik za slovensko Primorje. Takrat sem tudi pisal zgodovinsko igro o kmečkem uporu na Primorskem. Ves čas sem pisal tudi radijske igre, veliko tudi za otroke.

Z LJUBLJANO TUDI TELEVIZIJA

1969. leta sem prišel v Ljubljano, pisal sem, še naprej sem bil honorarno dopisnik. Danes imam osemindvajset let svobodnega ustvarjanja. Nato sem pričel na televiziji. Moje prvo delo je bilo v sodelovanju s tedanjim dramaturgom Ivanom Ribičem „VOS“, nato so prišli na vrsto Mali oglasi, nato Nora hiša, Poti in stranpoti, za zagrebško TV Marija, Dan zmage za slovensko TV hišo in še mnogi drugi teksti, okoli sto jih je bilo posnetih za mali ekran.

Male oglase sem pričel pisati zato, ker se je mnogo govorilo, da pri nas ni svobode za ustvarjanje. Z njimi pa sem dokazal, da če govoriš resnico, se ti ni treba bati. Ni dekreta, ni „policaja“, ki bi ti to preprečil. Zadnja epizoda se je imenovala Kariera in so jo sprva zadržali, ko pa je bila v javnosti, je bil odmev izreden...“

Zdaj čaka na snemanje na ljubljanski TV Kričič v trinajstih epizodah. Za snemanje je pripravljena tudi Krajevna skupnost, delo, podobno Malim oglašom in Gledališču v hiši, nekaj vmes, humoreska pač!

— Kako so nastajali Mali oglasi, ki so bili napovedani kot humoristična serija, v resnici pa so

vsebovali mnogo grenkih besed iz življenja tako imenovanih malih ljudi?

„Rekel sem že, da sem Male oglase pričel pisati, da bi dokazal, da pri nas je ustvarjalna svoboda. Mene je vedno resnica motivirala, nič me ni omejevalo. Z resnico se je veliko manipuliralo, danes je to vse težje. Danes se še večne resnice spreminjajo. Doslej so vse izhajale iz relacije človek — bog — cesar. Zakone je ustvarjala oblast po svojem okusu in meri. V našem sistemu pa je vse naravnano na človeka in zato verjamem, če govoriš resnico, ni nobenih ovir.“

— Vemo, da so vaše stvaritve zelo odmevne v javnosti. Kako sprejemate ta odziv?

„Ljudje prihajajo k meni, kot h kakšnemu odrešeniku. Vsakdo vidi le svoje lastne probleme in misli, da so vredni ekranizacije. Potem jim pojasnujem, da ustvarjalec, pisec, televizija, ne moreta biti razsodnika... da lahko vidijo v vsaki zgodbi tudi del svoje. Kajti krivice ne nastajajo zaradi sistema, ampak zaradi slabih ljudi... Zanimivo je to, da je sedanji Kerin malo manj popularen od prejšnjega, kajti v prvi nadaljevanki je bil bolj izpostavljen. In če se nekemu godi huda krivica, se ljudje takoj poistovetijo z njim, so nehoti na njegovi strani.“

— Kakšen se vam je zdel uvod v nadaljevanko, ker ga ni podal dramaturg, ampak nekdo iz Gospodarske zbornice?

„Teža ne bom komentiral, rečem le to, da se mi je uvod zdel predolg, preveč je bilo teoretiziranja, vse preveč podano didaktično. Mislim, da bi nadaljevanka lahko startala brez vsakena uvoda.“

— Rečeno je bilo, da je bilo pet verzij scenarija in mnogi gledalci so se nehoti vprašali, ali ste imeli svobodne roke pri dokončni obdelavi teksta?

„Moram reči, da sta bili samo dve verziji scenarija. Najprej sinopsis, ki je pri meni običajno zelo obsežna literarna predloga. Za Poti in stranpoti je vsebovala preko 300 tipkanih strani. Sledili sta samo dve verziji scenarija, to pa je povsem običajen delovni postopek pri tej zvrsti pisanja. Nekateri filmski scenariji se predelujejo tudi po desetkrat. Poudarjam, da sem pisal povsem po svoji volji in o kakšnih direktivah od zgoraj ni bilo sledu, to so le netočna ugibanja ali celo natolcevanja. Začetek serije je manj atraktiven, ker kažem nekatere manipulacije tehnokratskih krogov, serija pridobiva na dinamiki proti koncu. Zdaj bosta startala oba dela za srbohrvaško področje na beograjski TV in mi je žal, da tega ni storila tudi Ljubljana, da bi ljudje videli kontinuiteto razvoja dogodkov, kajti zdaj je razlika med enim in drugim Trnikom štiri leta.“

— Znani ste kot izredno plodovit avtor, najbrž imate obsežne načrte?

„Kot sem že omenil, čaka na snemanje Naša krajevna skupnost, pripravljam pa tudi, oziroma je že gotovo, Mavrica in oblaki. To je tekst, ki posega v naše občutljivo obdobje leta 1970/71, v čas enaindvajsete partijske seje CK, brionske seje in drugo. No, snujem tudi roman, o katerem sem govoril že na začetku.“

— Kako občutite status svobodnega ustvarjalca v naši družbi?

„Šele zdaj smo uspeli po nekajletni bitki priti do svoje osnovne organizacije sindikata, kajti v

njej vidimo edino realno družbenopolitično osnovo za reševanje svojih eksistenčnih problemov. Doslej smo bili le naiemniki, v čistem mezdernem odnosu. Ugoden za nas je tudi novi zakon o založništvu, kjer s podpisovanjem samoupravnih sporazumov dobivamo podobne pravice kot stalno zaposleni. Smo tudi sredi razprave o zakonu o samostojnih umetnikih. Ravno po tem pogovoru grem na sestanek. Naš delež družbi in kulturi je velik, a premalo cenjen. Predvsem mladi si morajo urediti stvari. Zame mi ni mar, čež dve leti grem v pokoj, saj si pokojnico takorekto sam spravljam skupaj vsa ta leta svobodnega poklica. Zakaj mladi ustvarjalci ne bi imeli boljših delovnih pogojev? Kako naj mlad slikar pride do ateljeja, če mu družba ne bo pomanala? Mi v tej razpravi tvorno sodelujemo, si od zakona mnogo obetamo. Zelo aktivna je tudi vaša Celjanka, pevka Marija Samčeva.“

— Prvo pesem ste napisali pri enajstih, zatem radijske igre, TV in gledališke drame, snujete roman, nehoti se mi zastavlja vprašanje: kaj pa film?

„Se že dogovarjam z režiserjem Milanom Ljubičem in še z nekaterimi drugimi za filmski scenarij. Rad bi realiziral v tekstu dogodke iz časov velike železničarske stavke in pokol na Zaloški cesti 1920. leta. Rad bi se poskusil tudi v komediji. Sploh me film zelo zanima, a moram takoj nekaj reči — scenarij je zelo slabo plačan. Najvišji možni honorar je deset starih milijonov za delo enega leta ali še več, to pa je premalo. Zato trdim, da ni krize scenarijev, ampak kriza stimulacije pisanja scenarijev.“

— Pri vašem delu nikakor ne moremo mimo kritike, saj se soočate z njo na vsakem koraku zaradi javnosti in družbenega in umetniškega pomena vašega dela. Kaj imate od kritike?

„Od take, kakršna je naša kritika danes, prav nič. Trdim, da nimamo profesionalne kritike, vsaj na našem področju ne. Nekoliko lažje je v literaturi in drugih vejah umetnosti. Neprofesionalnost pa pelje v subjektivizem, podtikania, osebne stvari skratka, kar seveda ni v redu in tudi beži od vsake oblike marksistične kritike. Nimamo šolanih kritikov, nimamo šolanih scenaristov, sploh mladih ni, čež leta jih bomo še kako iskali. TV je zahteven medij, vedno je treba kaj novega. Mene kritika osebno ne razburja, čeprav sem dobil od nje laskave ocene pa tudi slabe. Pri tej nadaljevanki gre za vrsto nesporazumov. Kritiki na primer odreka rudarju pravico in zmožnost odločanja, če je rudnik sposoben za ponovno delo ali ne. Delavcu a priori odreka sposobnost odločanja, ga degradira, da ni sposoben inovacij, v nič daje njegovo štiridesetletno delo v rudniku. To o rudniku se je rodilo v moji glavi in rudarji v Kanižarici so mi dejali, da bi to bilo teoretično izvedljivo... Očitali so mi, da sem postavil naše ljudi v preveč razkošna stanovanja. Pa mi, Dragec, povej, če ne stanujejo ljudje v takih stanovanjih. A sem po kazal tudi barako! Zato naj kritika analizira probleme, ki jih odpiram, kaj so prisotni v naši družbi. Dokler bodo delavci in kmetje hodili k meni izražati zadovoljstvo nad tem, kar lahko vidijo v moji stvaritvi, tako dolgo bom tudi sam zadovoljen. Na srečo nisem noben genij in sem zelo srečen!“

DRAGO MEDVED

DOLENJSKI LIST

MARJETKA VE, KAJ JE VOJNA

„Nekoč mi je Rudi rekel: ‚Marjetka, srečna si, ker si še majhna in ne veš, kaj je vojna.‘ ‚Kaj? Jaz da ne vem, kaj je vojna? Še moje mucke vedo, kaj je to...‘ Streljanje, ožgana trupla, jed brez soli, uši... Kaj ni to vojna...“

Včeraj sem vprašala mamo, zakaj nimamo kruha? ‚Zato, ker je vojna,‘ je odgovorila.“

Tako se nizajo dialogi v petinšestdesetih zgodbah, v nekakšni vojni kroniki, ki jo popisuje Marjeta Dajčman, knjižničarka iz Novega mesta, in v teh zgodbah je vse živo in dinamično, napisano v preprostem jeziku otroka, iz srca in iz prve roke. To niso spomini, to so podčuvstvene resnice vojnih grozot in zgodnjega otroštva, ki je bilo kljub vsemu tudi veselo, razposajeno, čeprav je bilo velikokrat zbegano od detonacij bomb in prasketanja strojníc. Otroštvo je vendarle bilo. Otroštvo pa je najlepše obdobje v našem življenju.

Knjiga „MARJETKA VE, KAJ JE VOJNA“ bo izšla prihodnje jesen pri založbi Borec v popularni Kurirčkovih knjižnici v petnajst tisoč izvodih, kar je za slovenske razmere nenavadno veliko. Toda knjiga, kakršna je „Marjetka ve, kaj je vojna“, to vsekakor zasluži.

Glavni urednik založbe Leopold Suhodolčan, znani pisatelj, je v svoji oceni napisal tudi te misli: „Avtorica knjige je bila v začetku vojne stara osem let. Ob koncu enajst. Z družino je živela v Srednji vasi na območju, ki je bilo dobršen del vojne osvobodeno. Marjetka je vojno doživljala intenzivno. V knjigi se srečujemo s partizani, kurirji, v njenem domu se odigravajo celo pomembni sestanki partizanskega vodstva. Popisana je kolona partizanskih ranjencev, partizanska šola, mitingi in lutkovne predstave. Še posebej pa so zanimivo popisana srečanja s Stanetom Rozmanom, Borisom Kidričem, Mileno Stritarjevo, Vido Tomšič... Zlasti pa srečanje s slikarjem Božidarjem Jakcem.“

Junaki te knjige so otroci, ki na svoj način pomagajo partizanom. Osrednji lik knjige pa je Marjetkina mama, ki je tudi prava partizanska mama.

Za današnji zapis smo izbrali tisti del, ki popisuje Marjetkino srečanje z znanim slikarjem Božidarjem Jakcem:

November 1944. Danes sem na pašni. Zebe me in dolg čas mi je. Tudi nobene hiše ni blizu. Samo lesena koča je, v kateri živi umetnik.

Morda res ne vem natanko, a čutim, da je to nekaj velikega. Le kaj zdaj umetnik počne? Riše? Da, prav gotovo riše. Le kaj riše? Kakšne svinčnike ima! In kakšne barvice! Mar riše tudi otroke? Morda bi narisal tudi mene! Prismoda, rečem sama sebi. Še pogledal me ne bi, kaj šele narisal. Toda glej, ravnokar je pogledal skozi okno. In nasmešnil se mi je. Da, meni se je nasmešnil. Ko bi zdajle stopil ven in... Saj sama ne vem, kaj si želim. Vse, kar si želim, je podobno pravljici.

Glej ga, odprl je vrata. Zdaj gre po stopnicah navzdol. Le kam gre? Razoglav je in brez puške. Prav gotovo ne gre daleč...“

K meni gre! Ne, to se ni porodilo v moji domišljiji. Ne, nisem prismoda. Že je tu.

„Punčka, kako ti je ime?“ Gledam ga v obraz kot kakšno svetovno znamenitost. Tako čudovito lep obraz ima, tako lepe oči in tako lepo govori.

Odgovarjam mu na kratko. Več mu povem z obrazom in očmi.

„Marjetka, pridi jutri k meni, te bom narisal.“

Kaj je resnica? „Res, čisto zares te bom narisal, boš prišla?“, „O, seveda bom prišla, seveda bom.“ Že ga ni več. Hitro odzemen živino domov. Povedati moram mami in Mariji. To mi bo Marija nevoščljiva.

Jakac je sedel za majhno poševno mizico. Na njej je bilo vse polno svinčnikov. Pa tudi radirka. „Marjetka, sem sedi. Takole se obrni. No, zdaj pa bodi malo pri miru.“ Gleda me in riše. Kazalec na uri pa se pomika naprej in naprej. V kotu visi brizostrelka. „Še enkrat te bom narisal,“ in pokliče ženo Tatjano, naj prinese orehov in kruha. Kako je vse čudovito! Zdi se mi, da sem naj srečnejša na svetu.

„Marjetka, ta slika naj ti bo za spomin na tvoja otroška leta in na vojno in name.“

Božidar Jakac je pripisal pod sliko: Mali pastirčki Marjetki.

Marjeta Dajčman pravi: „Pišem same resnične zgodbe. Zgodbe iz svojega življenja. Nisem ne moderna ne starokonitna, imam čisto svoje nazore, take, ki ustrezajo moji naravi. Mislim, da mora nekdo prepotovati ves svet, da kaj doživi, nekdo pa zagleda sončni zahod in je to zanj najgloblje doživetje.“

Če bi govorili o knjigi „Marjetka ve, kaj je vojna“ še bolj natančno, bi jo lahko primerjali z najlepšimi deli o vojnih strahotah in o neuničljivem strahu, ki za zmerom ostane v otroških očeh. Marjeta Dajčman, avtorica te knjige, ne potrebuje pretirane hvale. Njena življenjska zgodba je dovolj troka. V njenih plahih, dobrih očeh se zrcali neuničljiva ljubezen do otrok, do svojih in do vseh, ki ljubijo življenje. Prav takšne nemirne otroške oči ji je narisal pred mnogimi leti slikar in grafik Božidar Jakac in prav take oči ima Marjeta Dajčman še danes.

LADISLAV LESAR

obzorja

recenzija plamen niča

Janez Menart je v kratkem napisal k novi zbirki pesmi Ervina Fritza „Okruški sveta“ zapisal, da je ta zbirka „eden izmed redkih zelenih otokov srečnega sivega morja slabomnega in verženega verzopisja današnjih dni“. Menartov ostri jezik je tako brez ovinkarjenja postavil pesniško snovanje Ervina Fritza same žive korenine slovenskega pesništva, odvezuje ga poznanosti s splošnim tokom, hko skoraj zapišemo, moderne pesniške ustvarjanja pri nas. Ob prebiranju prijetno slikovane knjižice pesmi, ki je bila pri Cankarjevi založbi, doživlja Menartova kategorična rdečitev vse več potrdil.

Pesniški svet Ervina Fritza je „Okruških sveta“ preprost, na dlani, kot je preprosto in vsem na dlani življenje. Vendar pa to navidezno preprostost trgajo težka vprašanja „Kaj bo, ko bo nič, ko ne bo niti praznine?“ razkošno dejstvo bivanja

Kako je razkošno, ko predro-
vem: sem, bivam, živim!“
gublja svojo čvrstino ob iska-
ju smisla, iz razjerlene podobe,
sasih prav ironično in šaljivo
risane, pa se izvija „smrt, veli-
ka mama...“, ki človeka z
nem, kar je, „v nič preseli“ tja
nkraj, kjer „ni ne oblakov ne
mračnic, še pravega niča ne“.
Mestoma skoraj mistično
ozo pred minljivostjo sveta in
oveka ljubezljivo zabriše
pka ironija, posmeh. V portu-
o pesmi je čutili, kako je ta
osmeh (poezija?) edina
snična moč, ki jo ima pesnik
rokah pred dejstvi, pa naj-
do to zgodovinska dejstva
rodovega (ne)bivanja, ali
ebne sreče in ljubezni, trenut-
i v povsem določeni zgodovino-
družbeni situaciji. Posmeh
ironija postavljata vse na
vo mesto: ko bo „konec veli-

kih rim vlega Fritza... peki bodo še peki zemlje in preste“. V neki pesmi pa prošnja grobarjev za povišanje plače izzvani kot nadvse jedeček posmeh vsem skupaj z besedami „v skupnem interesu rešite stvar!“.

M. MARKELJ

knjige ZA MLADE

Zbirka „Sinji galeb“, ki že dve desetletji izhaja pri Mladinski knjigi, zelo redno zalaga mlade bralce z njim primernim leposlovjem. Klasična tovrstna dela iz svetovne in domače literature je že domala izčrpala, zato v zbirki zadnja leta izhajajo zvečine sodobna besedila. Ta oznaka velja tudi za štiri knjige, ki so izšle nedavno tega.

Najprej so tu „Geniji v kratkih hlačah“ Slavka Precla. Humorno sočna je pripoved o zgodbah rosnih gimnazijcev, ki si z vranolijami vseh sort utirajo pot med razvpite srednješolce, temu primeren pa je tudi njihov delež pri šolskem glasilu. Ta pripoved je bržta eno najbolj uspešnih del za mladino na Slovenskem. Knjiga se bo sama dovolj zgovorno hvalila med bralci, prikupnost pa se ji bo verjetno še povečala ob skorajšnjem predvajanju televizijske nadaljevanke. Slednja bo literarno predlogo sicer prekrstila v „Genije in genialce“, a mladine to ne bo motilo.

Angleškega pisatelja Williama Mayneja poznao bralci „Sinjega galeba“ že po knjigi „Skrivnost pozabljene vodnjaka“, tokrat pa se jim predstavlja z „Modrim čolnom“. Zgodbo o dveh bratih, ki ju kar raznaša od bujne domišljije in jima zato tudi srečanje z velikonom ni nemogoče, je poslovenil Janez Gradišnik.

Prevajalka Gitica Jakopin je o švedskem pisatelju Nils-Olofu Franzenu zapisala, da „je njegova bistvena lastnost in odlika velik smisel za humor“. O tem se bodo mladi zlahka prepričali ob branju knjige „Agaton Sax in afera Sladka repa“. Gre za šegavo pripoved o naslovnem junaku in njegovem prijatelju inšpektorju Lisingtonu, ki po številnih prijetljajih razkrije Šefa in Velikega brata, velika sleparja, saj noben bančni računalnik ni kos njunim denarnim goljufijam.

Končno je tu še „Avtobus, velik kakor svet“ Johanna M. Simmla, po svetu zelo znanega nemškega pisatelja, katerega literarne uspešnice pa običajno ne premorejo niti kakovostno poprečnih estetskih razsežnosti. Slednje gotovo ne velja za pričujoče delo (poslovenil ga je Stanko Jarc), se pravi za prikupno in napeto zgodbo o devetnajstih otrokih, vzgojiteljici, šoferju in črni ovci.

DIH SMRTI

Med velike ameriške pisatelje po zadnji vojni literarna zgodovina uvršča tudi (že dve leti pokojnega) Jamesa Jonesa, ki si je pridobil svetovni sloves zlasti z romanoma „Od tod do večnosti“ in „Tanka rdeča črta“. Ti dve deli, po katerih so posneli uspešne filmske stvaritve in sta prevedeni tudi v slovenščino, poznavalci smatrajo za pojem dognane vojne literature.

Nedavno tega je pri Obzorjih izšel Majde Capudrove prevod Jonesovega romana „Dih smrti“. Sodeč po pisateljevem imenu, bi od zajetne knjige (402 strani) pričakovali vse prej ko to, da gre za srljivo kriminalko. Zgodba se odvija na mirnem grškem otoku, ki je poletni raj za hipije in čudaške premožneže. Idilo skalita dva umora in takoj je dovolj dela za zasebne detektive, ki se ne ustraši zapletenega primera, čeprav mu strežejo po življenju. Premaguje različne težave, se izvija iz zased, prebija skozi pretepe, dokler ne razkrije morilca in mreže prekupčevalcev z mamilii. Seveda pa se med nevarnim poslom ne izmika čarom zagorelih lepotic.

Beg iz Gonarsa

O čem piše Jože Martinčič v knjigi „Beg iz Gonarsa“, je docela razvidno že iz naslova dela, ki je izšlo pri založbi Borec. Gre za pričevanje o življenjskih raz-

PREDSTAVUJAMO VAM

Pri založbi Borec je izšla knjiga, po kateri najbrž ne bo seglo širno slovensko bralstvo, saj gre za strogo dokumentarno delo, ki bo primerno izhodišče za morebitne nadaljnje raziskave dogajanj med narodnoosvobodilno vojno v Beli krajini.

Naslov pričujoče knjige, ki jo je napisal Drago Vončina, se glasi „Kronika šolstva med NOB v Beli krajini“. Vončina se je lotil sestavljanja tega dela na pobudo Slovenskega šolskega muzeja, pisanje pa je opiral na arhivsko gradivo in spomine stanovskih tovarišev, ki so med zadnjo vojno službovali v Beli krajini.

Knjiga je snovno razdeljena na tri dele, od katerih je vsak zase kronološko zaključena celota. Prvi, ki obsega nad polovico knjige, je vsestransko dokumentiran popis stanj, ki so v tisti zvezi s šolstvom in odporom proti okupatorju. Gre za pričevanje o sovražnikovem uničevanju belokranjskega šolstva, o preganjanju, zanirjanju, mučenju pa tudi smrti učiteljev, dalje o pripravljanih vstajeh, po razsulu italijanske vojske pa o izvedbi pedagoških in vzgojno-političnih tečajev za učitelje, opisana je vloga prosvetnih delavcev in mladine pri sodelovanju v osvobodilnem gibanju ter prikazan odpor Belokranjcev zoper namero

okupatorja, da bi si podredil šolstvo za pro-pagando fašizma.

V drugem delu knjige je Vončina po abecednem redu vasi podal kroniko posameznih osnovnih šol. Med podatki izključno šolskega značaja je moč najti vrsto podrobnosti, ki govorijo o razvoju osvobodilnega gibanja v posameznih šolskih okoliših. Na podoben način je v tretjem delu prikazano takratno belokranjsko srednje šolstvo, dodan je imenik prosvetnih delavcev na teh šolah. Knjigo, ki jo pomenljivo dopolnjuje slikovno gradivo, zaključuje seznam virov.

merah v zloglasnem italijanskem taborišču, kjer sta lakota in bolezen nenehno trpinčila internirane Slovence, kosila pa jih je tudi smrt. Mnogo trpečih

je pokonci držalo kulturno delovanje, številni so razmišljali o pobegu. Dva načrta za beg sta bila neuresničljiva, ob tretjem pa so zaprti komunisti napeli vse sile in z zvrhano mero iznajdljivosti je taboriščnikom uspelo izkoptati rov, po katerem je v noči od 30. na 31. avgust 1942 pobegnilo na svobodno osem internirancev, med njimi Boris Kraigher, Bojan Štih in Ivan Bratko, ki je ta podvig opisal v povesti „Teleskop“. Martinčiču pobeg ni uspel, kot dejavna priča takratnih dogodkov pa je napisal knjigo, ki se kljub dokumentarni zasnovi bere ko napet roman.

po veliki zmagi

Spominskih zapisov udeležencev narodnoosvobodilnega boja je že za velik kup knjig, neprimerno manj pa je tovrstnih pripovedi, ki natančno osvetljujejo politične, gospodarske, socialne in kulturne, skratka družbene razmere v prvih letih po osvoboditvi. Kaj vse se je dogajalo tedaj v Prekijih in Prekmurju, je v knjigi (izdala jo je založba Borec) „Po veliki zmagi“ popisal Vilko Kolar. Težave pri obnovi šolstva, volitve, prisilni odkupi kmetijskih pridelkov, razvoj zadrugišstva,

demonstracije ob državni razmejitvi, spopadi s klerikalizmom — o tem in podobnem teče beseda v knjigi, katere drugi del je Kolar namenil spominom na čas, ko je živel v Berlinu kot šef delegacije ministrstva za delo, pozneje pa kot kulturni ataše pri tamkajšnji jugoslovanski vojni misiji. Zanimivo, mestoma celo napeto so opisane razmere v zasedeni Nemčiji, kjer je bilo veliko zakulisnega dogajanja in odnosih med štirimi zasedbenimi oblastmi, najbolj prepričljivo pa so prikazana Kolarjeva neljuba doživetja s sovjetsko stranjo v mesecih po Informbiroju.

prebrali smo knjiga „najev“

Malo je knjig, o katerih ve vsakdo nekaj povedati, čeprav je še nikoli ni imel v rokah. Tako usodo je pri nas doživljala Guinessova „Knjiga rekordov“. Ljudje so o nji vedeli povedati, kar so pobrali iz občasnih časopisnih vesti, celotne podobe knjige pa niso poznali, zato so jo prehitro in krivično obsodili za neumnost, češ da so v nji zapisane samo traparije: kako daleč je kdo pljunil, kdo je najhitreje narezal kumarico, kdo se je najdlje časa prhal itd. Res je, da so v „Knjigi rekordov“ tudi taki podatki, vendar pa nikakor niso v večini in prav tako ne predstavljajo bistveni in najvrednejši del te svetovno znane knjige.

Slovenska izdaja prihaja med naše bralce 22 let po izvorni izdaji. V tem sorazmerno kratkem času se je „Knjiga rekordov“ silovito razširila po vsem svetu in postala izredno priljubljena branje. Žal je spodbudila

tudi najrazličnejše poskuse do-seči nove rekorde v mnogokrat neumnem in nevarnem početju, čeprav sestavljalci knjige opozarjajo, da gre za nevarno in škodljivo posnemanje. Slovenska izdaja pomeni že 17. tuji jezik, v katerega je „Knjiga rekordov“ prevedena. Skupna naklada v vseh jezikih in izdajah pa je letos že preseгла 30 milijonov izvodov.

Slovensko izdajo sta za Mladinsko knjigo prevedla in uredila Irena Trenc-Frelj in Aleksander Pasternak. Razdeljena je na 12 poglavij, v katerih so izbrani najzanimivejši podatki o najrazličnejših „najjih“ v živalskem in rastlinskem svetu, pri človeku, v svetu narave, mehanike, v športu, pri zabavi ipd. Prebiranje teh podatkov ni samo izredno zanimivo, ampak tudi poučno. V slovenski izdaji sta urednika pridala knjigi nekaj zanimivih rekordov naše ožje in širše domovine.

Nekaj pa bo morda pozornega bralca v knjigi le motilo. Dlje ko bo knjigo prebiral, bolj klavrn občutek bo imel ob spoznanju, da je svet v Guinessovi knjigi skrčen predvsem na zahodno civilizacijo ter da so včasih podatki iz drugih dežel, predvsem pa socialističnih, podvrženi dvomu.

M. MARKELJ

DOLENJSKI LIST

TITOVA KNJIGA IN...

apoved založniških hiš Borec in Komunist, da bodo konca tega leta izšle v slovenskem prevodu najmanj knjige iz „Zbranih del“ Josipa Broza—Tita, se je ničila le na pol. 5. decembra so na novinarski konferenci predstavili drugo knjigo, nadaljnji dve sta v tisku, naj pa je pripravljenih za slovenjenje. V velikem kulturnozgodovinskem in še kakšnem pouku izdaje Titovih „Zbranih del“ ter o njeni vsebini in znanstveno-kritični pripravi za objavljanje smo robneje pisali maja ob izidu prve knjige, po vnaprej objavljenih izhodiščih pa je pričujočo uredila Draica reviv in prevedel Roman Zupan.

Knjiga prinaša 25 Titovih besedil, ki so nastala v času med avgustom 1928 in marcem 1935. V teh letih, ki so jih zaznamovale velike politične in gospodarske spremembe doma in po svetu (Aleksandrova diktatura, svetovna gospodarska kriza, zmagala fašizma ipd.), je bil Tito zvečine po zaporih, pa je varen tudi s pisano besedo razgaljal buržoazno ureditev in se, neglede na posledice, ki jih je čutil na lastni koži, zavzemal za odločilni boj zoper reakcionarni režim.

Večina besedil druge knjige je iz obdobja julij 1934 — marec 1935, ko je Tito delal kot član politbiroja CK KPJ in kljub težkim pogojem ilegale pripravljaj partijsko delo. Njegovo načelo je bilo: „Komunisti morajo voditi stavke, vendar ne od zunaj, temveč med množico.“ Budno je spremljal delo na terenu, v poročilu Centralnemu komiteju je jeseni 1934 pisal tudi: „Partijska organizacija v Novem mestu tudi dobro dela. Posebej se posveča delu na vasi.“ 11. oktobra istega leta pa je Tito v pismu omenjenemu organu KPJ poročal iz Ljubljane: „V Novem mestu so stavko organizirali in vodili naši tovariši. Stavkali so v tekstilnem podjetju, kjer je zaposleno 70 do 80 delavcev. Stavka je bila napadalnega značaja in je popolnoma uspela. Zahtevali so izboljšanje plač ter izplačilo že dalj časa neizplačanega nadurnega dela po kolektivni pogodbi itd. ter dosegli vse.“

Odveč je poudarjati, da bodo Titova dela v veliko oporo vsem, ki raziskujejo zgodovino komunistov in razvoj delavskega gibanja. Ko nalašč za to prinašajo „Zbrana dela“ tudi priloge, ki osvetljujejo ozadje dogodkov, v središču katerih je bil Tito. Tako so v drugi knjigi objavljeni dokumenti o aretaciji in sojenju Josipu Brozu v letih 1928—1929, med njimi zapisnik z glavne sodne obravnave, t. i. bombaškega procesa, ko je Tito na obtožnico izgovoril: „Ne čutim se krivega, čeprav priznam, to, česar me obtožuje d. pr., ker nimam tega sodišča za pristojnega, marveč le sodišče Partije...“

Mislim, da so naravni zakoni višji od tistih, ki jih predpiše kak razred, da zatira drugega. Za svoje ideale sem pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje.“ Med ostalimi prilogami (skupaj jih je 52) so še poročila in drugo gradivo o Brozovem prestajanju kazni po več zaporih ter dokumenti KPJ o Titovem delu od sredine 1934 do marca 1935.

V opombah, kronologiji ter registru imen in zemljepisnih imen pa so člani slovenskega uredništva za izdajo „Zbranih del“ na več mestih dopolnili podatke, ki se nanašajo na zgodovino delavskega gibanja na Slovenskem. Tako je tudi s te plati zadoščeno znanstveni zasnovi objavljanja Titovih del, saj so odpravljene nedorečenosti, morebitne napake ali dvomnja.

Na omenjeni novinarski konferenci je založba Komunist predstavila tudi troje del s področja družboslovja, filozofije in politike. Najprej moramo

opozoriti na drugo (prva je izšla pred dvema letoma in je v celoti razprodana), dopolnjeno izdajo knjige Vide Tomšič „Ženska, delo, družina, družba“. Gre za tehten izbor razprav, člankov in govorov, s katerimi je Tomšičeva v skoraj štirih desetletjih sodelovala tukajšnje socialistično družbeno stvarnost. Beseda teče o ženskem vprašanju, delavskem gibanju in nalogah komunistov, predstavljena je vloga ženske o razvoju delovne organizacije, krajevne skupnosti, občine, države.

Tudi o „Strukturalizmu“ Borisa Majerja moramo zapisati, da gre za drugo izdajo, ki se od tiste iz 1971 razlikuje le po nekoliko drugačni razporeditvi in malenkostni dopolnitvi snovi, vsebinsko izčrpnosti pa je uvođ, v katerem je Majer zgoščeno opisal pojavnost in temeljne značilnosti strukturalizma kot filozofskega gibanja zadnjih dveh desetletij. Sledi pronicljivo kritičen pregled strukturalističnih pojmovanj na področju jezikoslovja, literarne teorije in estetike, antropologije, prikazane pa so še različne strukturalistične smeri in njihovi glavni predstavniki. Za zahtevnejše bralce so na voljo tudi izčrna bibliografija, imensko in stvarno kazalo.

Končno je tu še delo „Politična znanost, ideologija, politika“ Adolfa Bibiča. Ta redni profesor za občo politologijo in zgodovino politične misli na ljubljanski FSPN (po rodu Bizelčjan) je v pričujoči knjigi zbral vrsto svojih že prej objavljenih besedil, ki govorijo bodisi o osnovah in namenu politične znanosti ali o različnih pojmovnih in stvarnih zagatah, ki se tudi v socialistični družbi porajajo iz sklopov ideologije, znanosti in politike, v zaglavju „Odmevi časa“ pa so priobčena besedila, s katerimi se Bibič odziva na sodobne tokove v marksistični teoriji in praksi. Na kratko lahko rečemo, da ta knjiga kaže, kako se hkrati s politiko podružbja tudi znanost o njej, saj politika ni več domena zgolj političnih vrhov.

D. RUSTJA

VESTNIK

STAROST KLIČE - ZEMLJA VABI

Ti pa, popotnik, ki prideš v to našo pokrajino toplic in slatin, štajerskih vin in poleti nekoliko zadušnega ravninskega zraka, si vzemi še nekaj časa, da se ozreš tudi po tisti lepoti, ki je potrebna za dušno pašo, ki se je ohranila v starodavnosti fresk in življenja in da se predaš nekoliko otožnemu razpoloženju, ki ga dihajo žitna polja, pozabljeni jezera z lokvanji in divjimi racami ob Muri in, da se posprehodiš med trto in zidanicami Priških in Lendavskih gor, po borovih gozdovih po Goričkem, kjer boš povsod odkril kakšno drobnarijo, kos lepote, ki pojde s teboj na daljnjo pot.

MIŠKO KRANJEC

Pomurje, še posebej njegov severovzhodni del na levem bregu Mure, je v preteklosti veljalo za simbol revščine in zaostalosti. V Prekmurju, ki so ga imenovali tudi „slovenska Sibirija“, so v času med obema vojnama pošiljali politične preganjance, da bi jih tako ločili od ostalega sveta in zadržali v njih napredno miselnost. Mnogi napredni slovenski učitelji so okusili življenje v teh krajih, ki so bili revni in zaostali, vendar bogati z delovnimi, poštenimi in dobri ljudmi. Skopa zemlja ni mogla nasititi vseh lačnih ust, in kot je to v svojih delih

lepo in nazorno zapisal prekmurski rojak in pisatelj Miško Kranjec, so mnogi morali za kruhom po svetu. Kruh je bridka stvar. Ne raste za vsakogar. Rodijo prostrana polja žito, koruzo, krompir, mnogo vsega rodijo, toda premalo, da bi reveži lahko živeli. Vedno pa je bilo tako, da so tisti, ki niso mogli živeti doma, lahko šli po svetu in se tam za silo preživljali. Tako, kot se štokrlija, ki je simbol Pomurja in ki s svojo prisotnostjo na vaških dimnikih daje poseben mik tej pokrajini, v poznem poletju seli v toplejše kraje in se spomladi ponovno vrača, tako so trume Prekmurcev spomladi odhajale na sezonska dela na prostrana polja Ogrske, Baranje, Banata, da bi se pred zimo vračale z nekaj vrečami žitnega zrnja. Trdo in naporno je bilo delo teh sezoncev, saj so čez leto zaslužili le toliko, da se je družina lahko pretokla čez zimo. Bel kruh je bil na mizi le ob praznikih, pa še takrat je morala varčna gospodinja skrbno odmeriti vsakemu njegov košček.

ŽIVLJENJE PA JE TEKLO DALJE

Takšno je bilo življenje v Prekmurju med obema vojnama. Življenje pa je teklo dalje, čas je vnesel prenekatero spremembo tudi na goričke gričke v tem najsevernejšem koncu naše domovine in tudi v teh zakotnih krajih ni več tiste nekdanje vaške idilike. Po prašnih cestah se ne podijo bosí otročički, s slamo krite hiše iz lesa in blata so se umaknile zidanim hišam, sveče in petrolejke pa je zamenjala elektrika. Tudi konjske in kравje vprege so v teh krajih že prava rekoč, zamenjali so jih traktorji in druga kmetijska mehanizacija. Življenje v teh krajih ni lahko, iz skope goričke zemlje želimo iztisniti čim več in ker primanjkuje delovnih rok, smo si morali omisliti kmetijske stroje, pravijo kmetje, ki še vztrajajo na zemlji. Zaenkrat še vztrajajo, toda, kako dolgo bodo?

Zlasti v nekaterih odmaknjenih krajih se je v zadnjih desetih letih število prebivalcev zmanjšalo tudi za polovico. Nekateri zaselki so dobesedno izumrli, razpadajoče kolibe pa stojijo kot pomnik preteklosti ter

opozorilo sedanjim in bodočim rodovom. Vse manj je nekdanjih trdnih kmetij in na prenekateri sta ostala le ostarela kmet in kmetica, največkrat nezmožna za težka kmečka dela. Čeprav brez naslednikov, še vedno vztrajata predvsem iz ljubezni do zemlje in do dela na tej zemlji. In ko ne bosta več zmogla?

MLADI ODHAJAJO

Starost kliče, zemlja vabi! Toda mladi, kot da se nočejo odzvati temu klicu. V teh krajih ni več videti kopice razigranih otrok, ki bi veselo skakali po kmečkih dvoriščih, saj večina mladih odhaja s kmetij. Tisti, ki nadaljujejo šolanje na srednjih šolah in fakultetah, in teh ni malo, se vračajo le ob sobotah. Ko se zaposlijo, pa so obiski še redkejši. Želja po lažjem življenju je bila za prenekaterega mladega človeka močnejša od ljubezni do zemlje, zato so se zaposlili v mestih, v tovarnah, mnoga pa je zvalila tudi tujina. Še je v teh krajih močno razširjeno sezonstvo, toda to ni več tisto sezonstvo, kot so ga poznali med obema vojnama. Ljudje ne odhajajo na tuje za kruhom, saj bi jim ga lahko rezala tudi domača zemlja, pač pa v želji za višjim standardom. Se bodo morda vsaj ti vrnili na osamljene kmetije? Nekateri so se že, zgradili so si nove domove, modernizirali kmetije in zdaj pravijo, da je življenje tudi na tej zemlji lepo. Se bodo prvimi lastovkam, ki so se vrnile, pridružile še nove? Da bi se le, saj je življenje na teh gričkih prava romantika. To so spoznali tudi tisti, ki jih je zvalilo življenje v mestih in vse česče prihajajo v domači kraj. Na zakotnih vzpetinah so zrasle številne počitniške hišice.

TOVARNE TUDI NA VASI

Zemlja je naše bogastvo, pravijo Pomurci in to bo veljalo tudi za kraje na Goričkem. Da bi ljudje ostali na tej zemlji, jim je treba zagotoviti ustrezne pogoje in vsa prizadevanja so usmerjena prav v to. Mladim, ki se želijo zaposliti v tovarni, je treba ponuditi delo v bližini

domačega kraja, saj po službi mnogi še radi poprimejo za delo na kmetiji. Tekstilno TOZD Pletilstvo Prosenjakovci, še do pred kratkim edini tovarni na vasi na Goričkem, so se pridružile nove tovarne in obrati. Tekstil je odprl obrat v Križevcih, Mura je zgradila nove delovne prostore v Gornjih Petrovcih, Modni salon iz Velenja že uspešno obratuje pri Gradu, LIV iz Postojne gradi v Rogoševcih, možnosti pa s tem seveda še niso izčrpane. Mnogim mladim tako ne bo več treba za delom v tujino, z novimi tovarnami pa se odpirajo možnosti za razvoj teh nerazvitih krajev.

Pomurci so znani kot pridni in delavni ljudje, zato ne pričakujejo le pomoči od drugih, pač pa so tudi sami pripravljeni prispevati svoj delež za naš hitrejši in skupen družbeni razvoj. Uspeh vidijo le v skupnih akcijah in danes ni več vasi ali krajevne skupnosti, ki ne bi imela sprejetega krajevnega samopriskpevka. Pa ne le za svoje domače potrebe. Najlepši dokaz za to je uspel pomurski referendum za potrebe zdravstva in šolstva, ki so ga sprejeli v vseh krajih, in prav zdaj se dogovarjajo, da bi ga še podaljšali. Pa tudi ko so vpisovali posojilo za ceste, so se v teh krajih odlično odrezali.

Zavedajo pa se, da sami niso kos vsem nalogam, zato tudi pričakujejo pomoč širše družbene skupnosti. Do prenekaterih vasi je že speljana sodobna asfaltna cesta, zgrajena tudi z lastnimi prispevki, vendar so prav cestne povezave še vedno eden največjih problemov. Še so kraji ali zaselki, kamor ob nekoliko slabšem vremenu ni več moč priti z avtom in potrebno bo veliko naporov, preden bodo rešili tudi te težave. Pri premagovanju teh ovir so jim v zadnjih dveh letih uspešno pomagali tudi mladi iz Slovenije, ki so sodelovali na republiški MDA Goričko, njihov cilj pa je s sodobno cesto povezati vse kraje na dvojezičnem območju ob madžarski meji.

Kjer pripravljeno za delo ne manjka, tam tudi uspehi ne morejo izostati. Tudi na Goričkem se že kažejo prvi sadovi prizadevanj za boljši jutrišnji dan in ko bodo ti sadovi še bogatejši, tudi klic starosti in vabilo zemlje ne bosta ostala brez odmeva.

LUDVIK KOVAČ
FOTOGRAFIJE: JOŽE HERMAN

dr. Ivan Stopar

naš čas

BRANIKA NAD VELENJEM

Kulturni center Velenje je letošnjo jesen začel obsežna in seveda zelo zahtevna dela pri sanaciji velenjskega gradu. Denar je zagotovila občinska kulturna skupnost. Obnovitvena dela izvajajo v sodelovanju z Zavodom za spomeniško varstvo Celje. Konzervatorski svetovalec dr. Ivan Stopar, ki spremlja ta obnovitvena dela, pravi o gradu:

„V Sloveniji imamo relativno malo ohranjenih srednjeveških gradov, še manj je takšnih, ki bi bili dostopni tudi obiskovalcem. Lahko jih naštejemo na prste. Velenjski grad že na prvi pogled odlikuje njegova dobro izbrana lega. Obiskovalca pozdravi, še preden pride v Velenje in zagleda moderne stolpnice in novo zasnovano mesto, grad, ki se kot branik dviga nad naseljem. Prav je, da so se v Velenju že zelo zgorlaj odločili, da gradu ne bodo prepustili usodi, kakršna je doletela marsikak drug grad, ampak, da bo dobil sodobno kulturno funkcijo.

V podatkih, ki jih imamo na voljo, prvič omenjajo grad v drugi polovici 13. stoletja (l. 1275). V tem času lahko iščemo tudi nastanek njegove zasnove. Prvotni grad je bil skromnejši, kajti v Velenju ni bil sedež kakšne mogočne fevdalne rodovine kot je bila, na primer, rodovina grofov Celjskih ali pa rodovina Ptujskih gospodov. Tukaj so bili manjši plemiči, ritezi. Toda vsako stoletje je nekaj dodajalo. Ko je prišel nov gospodar, je

nekaj dodal, nekaj spremenil. Marsikakšno spremembo pa je seveda narekoval čas.

Takrat, ko je grad nastal, je bila obrambna vojaška tehnika drugačna kot v poznem 15. stoletju in v začetku 16. stoletja, to je ob času turške nevarnosti in kmečkih uporov. Prav takrat je tudi velenjski grad dobil obliko, ki je danes še danes značilna: strnjeno stanovanjsko jedro, ki ga obdaja venec obzidja z utrjenimi stolpi in bastijoni. Velenjski grad je uvrščen med spomenike prve kategorije, v izbor naše najpomembnejše arhitekturne kulturne dediščine.

Kulturni center Velenje je letos začel obsežna dela pri obnavljanju gradu. Najprej so se „spopadli“ z grajskim obzidjem. Zakaj? „Obzidje je tisti del gradu, ki je bil že vseskozi najbolj izpostavljen vremenskim ujmam; to je tudi tisti del gradu, ki ni bil nikoli temeljito pokrit. Razen tega je obzidje izpostavljeno še pritiskom notranje vlage, ki jo povzroča dež, so pronica voda v zemljo in od znotraj razvija zid. Svoje pa seveda opravi tudi rastlinje, ki površinsko razjeda strukturo zidu, s svojimi koreninami pa ga dobesedno uničuje.

Resda so grad sprti obnavljali vsa poveljna leta. Vsi ti posreži so bili manjši. Lotevali so se jih takrat, ko se je na zunanjo pokazala potreba po obnovi. Tako je bilo celo pri zunanjem obzidju. Da je zid resnično ogrožen, se je pokazalo šele takrat, ko so se začeli luščiti veliki deli

obzidnega plašča. Preden bolnika zdraviš, je treba postaviti diagnozo. Na zidu pa je bilo to nemogoče, dokler je bil ves obraščen. Ko pa je bila ta navidezna romantičnost sneta, se je pokazalo, da je zid v celoti trhel.”

Gotovo zahtevajo obnovitvena dela takšnega objekta, kot je grajsko obzidje, poseben pristop. Kakšno metodo ste izbrali?

„Odločili smo se za moderno metodo sanacije. Uporabili smo izkušnje, ki so si jih pridobili naši strokovnjaki pri obnovitvenih delih v mestih, ki so jih razušili potresi. Potresi so bili tudi prej. Vendar so v starih časih zid, če ni več ustrejal svojim nalogam, preprosto podrli in namesto njega zgradili drugega. Danes pa gledamo na grad kot na spomenik. Skušamo ohraniti to, kar je. Potresi so pokazali, da lahko stare stavbe rešujemo le tako, da zid ozdravimo. To storimo tako, da razkrojeno vezivo nadomestimo in razpoke zapolnimo, da zid postane spet strnjen. Gre za injektivno metodo.

Razmišljali smo tudi o tem, da bi zid obložili z oporniki. Vendar bi bila v tem primeru malta med dvema opornikoma še zmeraj krhka, preperela in nihče ne bi mogel prevzeti odgovornosti, da se zid jutri ali pojutrišnjem med dvema opornikoma ne bo znova porušil. S takšno sanacijo pa bi zid izgubil tudi svoj osnovni namen.

Pri injektivni metodi zid preprijemo z vezivom, ki vso to prhlo malto spet napravi trdno. Beton, ki ga vbrizgavamo pod določeno pritiskom, bo vse to kamenje, ki takorekoč plava v starem zidu, spojil v enotno maso; tako bo zid trdnjši kot kdajkoli prej.

Obenem je treba ponovno utrditi stik med zidom in temelji ter ugotoviti, kaj je za zidom. Bili smo se, da bo zaradi nasutja, ki je med zidom in grajskim jedrom potreben celoten arheološki izkop. Danes si namreč ne moremo več privoščiti, da bi, recimo, toliko in toliko arheoloških plasti samo zaradi hitrejša sanacije zidovja odpisali. No, to ni bilo potrebno, saj smo ugotovili, da je med zunanjim obodnim zidom in pa grajskim jedrom sicer nekaj starejšega zidovja, ki je kulturnozgodovinsko zelo zanimivo, ampak to ne bo zapletlo celotnega obnovitvenega postopka. To pomeni, da bo injektivno metodo sanacije zidu možno opraviti brez večjih dodatnih stroškov. Skratka, ta postopek ne bo dražji od klasičnega.”

Torej grad ni imel obzidja od vsega začetka?

„Ne. Bil je zidan na skali. Izbrali so tak teren, ki je nudil prebivalcem gradu kar največjo varnost. Ko se je pojavilo novo orožje, in sicer strelno, so stare zidove obzidali. Ob starem jedru je nastalo obzidje. Ker je bil grad na skali, je bilo treba to neravnino — obzidje je bilo pozidano v živo skalo v določeni razdalji od jedra — z nečim nasuti. In te plasti včasih skrivajo zelo veliko dragocenega kulturnozgodovinskega gradiva.”

V prvem delu boste torej obnovili grajsko obzidje. Kaj bodo zajela naslednja dela?

„Naslednja faza obnovitvenih del bo zajela veliki rondel, najbolj značilen stolp, ki na velenjskem gradu obstaja. Nastal je pozno, okrog leta 1550. Po svoji zasnovi je nekaj izjemnega. To je stolp, kjer imamo v popolnoma nepoškodovani obliki v drugem nadstropju ohranjene izlivalnice za smolo. Edine v Sloveniji! Kot vemo, so se včasih branili ne le s streljanjem, ampak tudi tako, da so sovražnika obmetavali ali oblivali s smolo, oljem, vrolo vodo.

Temu bo sledila še cela vrsta „posegov“. Ureditev vodovoda, elektrike itd. Vse je odvisno od možnosti, prizadevnosti, pa tudi denarja.”

V Šaleški dolini je poleg velenjskega gradu še vrsta drugih kulturnozgodovinskih spomenikov. Najčesče se omenja ob tem „Šaleški kompleks“ — šaleška cerkev in Šaleški grad.

„Resnično, v Šaleški dolini je vrsta spomenikov, ki so zgodovinsko zelo dragoceni. Zanimivo je, da je pri sakralni arhitekturi, to je pri cerkvah, srednji vek praktično izgini. Gradov je bilo tukaj kakšnih petnajst, šestnajst. Kolikor jih je še, so skoraj vsi v razvalinah in Šalek je med temi razvalinami najdragocenejši.

Je kot protiutež velenjskemu gradu. Oba stojita kot dva branika, eden ob vstopu v kotlino z ene strani, drugi z druge. Mislim, da bo glede tega gradu prej ali slej treba nekaj storiti. Možni sta dve rešitvi. Da saniramo Šalek kot razvalino in ga pustimo povsem takšnega kot je. Druga pa je, da mu skušamo življenjsko dobo podaljšati s tem, da vsaj osrednji del nekdanjega gradu, to se pravi stolp, rekonstruiramo. Kot zavzet ljubitelj gradov se zavzemam za to, da bi rekonstruirali vsaj stolp.

STANE VOVK